

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

АРХІТЕКТУРНИЙ

(факультет)

МІСТОБУДУВАННЯ

(кафедра)

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР**

на тему:

**«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНИХ ПАРКІВ У ПРИМОРСЬКИХ МІСТАХ УКРАЇНИ (НА
ПРИКЛАДІ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПАРКУ В М. МАРІУПОЛІ)»**

Виконав: студент 6 курсу, групи Арх-61Б
191 «Архітектура та містобудування»,
спеціалізація «Містобудування. Архітектурно-містобудівне проектування»
(шифр і назва спеціальності, спеціалізації)

Швець Олена Ігорівна

(прізвище, ім'я та по батькові студента повністю)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

О.І.Швець

(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Київ - 2022 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

АРХІТЕКТУРНИЙ

(факультет)

МІСТОБУДУВАННЯ

(кафедра)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри містобудування
д. арх., проф. _____ Н.М. Шебек
“ _____ “ _____ 20 22 року

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР**

«Сучасні тенденції ландшафтно-планувальної реорганізації центральних парків
у приморських містах України (на прикладі центрального парку в м.
Маріуполі)»
(назва)

Виконала студентка групи _____ Арх-61Б Швець Олена Ігорівна
(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

Спеціальність: 191 – Архітектура та містобудування

Спеціалізація: Містобудування. Архітектурно-ландшафтне проектування

Науковий керівник: _____ Седак О.І.
(прізвище, ініціали)

канд. арх., проф.
(науковий ступінь, вчене звання)

Керівник проектної частини: _____ Седак О.І.
(прізвище, ініціали)

канд. арх., проф.
(науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент: _____ Роздорожнюк О.Я.
(прізвище, ініціали)

канд. архіт., доцент, ландш. арх.
науковий ступінь, вчене звання

Київ – 2022 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет: **Архітектурний**

Кафедра: Містобудування

Освітній рівень: ОНП

Галузь знань: 19 – Архітектура та будівництво

Спеціальність: 191 – Архітектура та містобудування

Спеціалізація: «Містобудування. Архітектурно- ландшафтне проектування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан архітектурного факультету

„___” _____ 2022 року

**З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

Швець Олена Ігорівна

(прізвище, ім'я та по батькові студента)

1. Тема роботи _ «Сучасні тенденції ландшафтно-планувальної реорганізації центральних парків у приморських містах України (на прикладі центрального парку в м. Маріуполі)»

затверджена наказом ректора КНУБА № _____ від «___» _____ 2022 року

2. Науковий керівник

Сєдак Олександр Ігоревич, канд. арх., проф.

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Керівник проектної частини

Сєдак Олександр Ігоревич, канд. арх., проф.

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання студентом роботи до захисту 25.05.2022 р.

4. Зміст пояснювальної записки:

Вступ. (Актуальність теми, мету і завдання та об'єкт і предмет дослідження)

Розділ 1. ДОСВІД ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНИХ ПАРКІВ

(Назва розділу)

Розділ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЗАСОБІВ РЕОРГАНІЗАЦІЇ МІСЬКИХ ПАРКІВ

(Назва розділу)

Розділ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РЕОРГАНІЗАЦІЇ МІСЬКИХ ПАРКІВ

(Назва розділу)

Розділ 4. ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ

(Назва розділу)

Розділ 5. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

(Назва розділу)

5. Перелік графічного матеріалу (з точними назвами обов'язкових креслень)

1. Схема розташування території у планувальній структурі населеного пункту

2. План існуючого використання території

3. Схема планувальних обмежень
 4. Проектний план (Генеральний план)
 5. Схема функціонального зонування
 6. Схема організації руху транспорту і пішоходів
 7. Схема культурно-побутового обслуговування
 8. Схема озеленення і благоустрою території
 9. Фрагмент проектного плану з детальною розробкою озеленення і благоустрою території
 10. Креслення поперечних профілів вулиць
 11. Розгортки
 12. Техніко-економічні показники
6. Календарний план виконання роботи:

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Розділ 1.	14.02.2022
Розділ 2.	14.03.2022
Розділ 3.	27.04.2022
Розділ 4. Естетика містобудування	30.04.2022
Розділ 5. Цивільний захист	30.04.2022
Остаточне оформлення роботи	06.04.2022
Перевірка роботи на плагіат	11.04.2022
Попередній захист роботи на кафедрі	25.05.2022
Захист роботи	27.05.2022

7. Консультанти розділів атестаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірів	
		дата	підпис
Транспорт	Г.Г. Лисюк, доцент		
Естетика містобудування	Н.М. Шебек, професор		
Цивільний захист	В.І. Корінний		
Дендрологія	А.А. Дзиба		

8. Дата видачі завдання 27.01.2022 р.

Зав. кафедри (підпис)	_____	_____	<u>Н.М. Шебек</u>
Наук. керівник (підпис)	_____	_____	<u>О.І. Сєдак</u>
Керівник пр. част. (підпис)	_____	_____	<u>О.І. Сєдак</u>
Студент (підпис)	_____	_____	<u>О.І. Швець</u>

РЕЗЮМЕ (summary)

до атестаційної випускної роботи студента:

Швець Олена Ігорівна

<i>зво</i>	Київський національний університет будівництва і архітектури		
<i>Тема</i>	Сучасні тенденції ландшафтно-планувальної реорганізації центральних парків у приморських містах України (на прикладі центрального парку в м. Маріуполі)		
<i>Освітній ступень</i>	Магістр за освітньо-науковою програмою навчання		
<i>Факультет</i>	Архітектурний		
<i>Кафедра</i>	Містобудування		
<i>Спеціальність</i>	191 «Архітектура та містобудування»		
<i>Спеціалізація</i>	Містобудування. Архітектурно-ландшафтне проектування		
<i>Наук. керівник</i>	док. арх., проф. Сєдак О.І.		
<i>Обсяг роботи:</i>	<i>пояснювальна записка, стор.</i>	<i>розділів</i>	<i>креслень формату А1</i>
	167	5	15
<i>Розділ 1. ДОСВІД ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНИХ ПАРКІВ</i>	В результаті аналізу вітчизняних та закордонних теоретичних досліджень було з'ясовано, що тематика реорганізація центральних парків у містах достатньо відома і вивчена, а головне є запит від населення для її реалізації. Фактори, які вдалося виявити та вивчити: природно-кліматичний, еколого-містобудівний, соціально-демографічний, естетичний чинник. Аналізуючи центральні парки міст було виявлено наступні тенденції: обов'язкова різноманітність та інтерактивність функціонального зонування парку, легка та зрозуміла пішохідна схема для вільного доступу до необхідних зон різних груп населення та покращення атмосферного повітря за допомогою спеціальних рослин. Це дає змогу побачити та покращити планувальні рішення, різність потреб та запити людей сьогодення та їх сприйняття центральних парків в навколишньому середовищі у сталому розвитку міста.		
<i>Розділ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБґРУНТУВАННЯ ЗАСОБІВ РЕОРГАНІЗАЦІЇ МІСЬКИХ ПАРКІВ</i>	Спираючись на світовий досвід планування та організації паркового середовища визначено та доповнено основні принципи ландшафтно-планувальної реорганізації паркового середовища: принцип проникнення, принцип перетікаючого простору, стильового долучення, функціонально-екологічного зонування, культурно-естетичного співвідношення, екологізації. Долучено варіативність ландшафтних формоутворень, таких як: геопластика, фортифікація, неопластичність, ленд-арт, цифрова топографія. І надання нових та альтернативних просторів для територіального розвитку ландшафтних територій міських парків в приморських містах: простори доповненої реальності, інтерактивної віртуальності, футуристичні, імерсивні простори, медіа-арти, світлові театри. В основу комплексного формування інфраструктури пляжних зон покладено принципи: екологізації, просторової неперервності сезонної динаміки, всесезонної адаптивності, доступність та безпечність.		

<p><i>Розділ 3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЛАНДШАФТНО- ПЛАНУВАЛЬНОЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ МІСЬКИХ ПАРКІВ</i></p>	<p>Проведено аналіз ділянки проектування - центральний парк м. Маріуполь: розміщення її в структурі міста, її озеленення, функціональне зонування території, схема планувальних обмежень та існуючий план містобудівної ситуації. Головна ідея проекту - створення екологічного простору, яке направлено на збереження зеленої та прибережної зони міста. Його реорганізацію функціонально-планувальної та ландшафтно-екологічної структури. Первинною задачею було створення транспортно-пішохідних зв'язків між зоною парку та пляжем.</p> <p>В центрального парку, багато неоздобленої території, але з нього відкривається неперевершений вид на море. В проекті надано варіант ідеї, як підкреслити цю локацію. також, було важливо Зберегти існуючі пам'ятки, архітектуру, історичне надбання, реорганізувати ландшафт. Надати цій території новий вигляд, підкреслити "сильні" сторони та реорганізувати слабкі. Бо це єдина велика озеленена територія промислового міста.</p> <p>В проекті запроєктовані транспортно-пішохідні, а саме: мостове сполучення, воно надає змогу відвідувачам міста та його жителям безбар'єрно переміщуватися з міста до пляжу та навпаки, проходячи через центральний парк. Вкладено мережі для альтернативного виду пересування, включно - велодоріжки. Альтернативний вид транспорту: сигвеїв, електросамокатів, гіробордів і т. д. Це дасть змогу швидко долати шлях через парк до пляжу. На головних входах центрального парку закладені прокатні точки, що збільшує комфортне пересування по території парку.</p> <p>Територію парку пропонується засаджувати посухостійкими рослинами, такими типами дерево-чагарникових насаджень: мономасиви, масиви, алеї, солітери, групи, живоплоти. Між парком та пляжною зоною є перепад - 24 м, його пропонується укріпити георешіткою та рослинами з глибоким розлогим корінням. Оскільки територія парку являє собою суміжною локацією між містом і пляжем, підібрана група рослин для озеленення території мостового транзиту, бо люди які вертаються з пляжу потребують прохолодного простору. Саму берегову лінію можна засаджувати групами рослин та солітерами, це будуть багаторічні рослини. Для території підвищеної вологості підійдуть злакові трави, папоротні, хвойні види.</p>
<p><i>Розділ 4. ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ</i></p>	<p>Основний задум та концепція полягає у тому, щоб підкреслити тематику прибережного міста, висвітлити історичні надбання і вкласти їх у ландшафтно-планувальну структуру Центрального парку. В основі планування лежить якір - як символ портового міста. Плавні стежки, які перетікають одна в одну - це хвилі Азовського моря. І, оскільки, Маріуполь - це місто металургів і металургійної діяльності, це відображається у структурно-планувальній структурі на заданій території. Бо, текуча сталь є основою розвитку міста Маріуполь, як і основою (землею) у Центральному парку. Під час аналізу даної території : її історико-культурну, структурно-функціональну, композиційну, еволюційно-генетичну та асоціативно-образну значимість, виявили ряд</p>

	<p>важливих естетичних вимог: збереження вже існуючих історичних об'єктів, підкреслити їх значимість та естетику; виявити основні видові точки та вдало реорганізувати їх; дану територію відновити засобами ландшафтно-планувальної реорганізації; вкласти сучасні тематичні локації, які будуть підкреслювати основний задум та ідею парку.</p>
<p><i>Розділ 5. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ</i></p>	<p>В розділі з Цивільного захисту досліджено особливості території та району, що було обрано для проектування центрального парку в м. Маріуполь, природно-кліматичні та геодезичні особливості ділянки, а також досліджені небезпечні об'єкти, що знаходяться в межах міста, надзвичайні ситуації в яких можуть негативно вплинути на споруду, що проектується.</p> <p>Місто Маріуполь - промислова територія на якій знаходяться декілька потенційно небезпечних заводи. При розрахунку було визначено, що на данній території для проектування центрального парку не потрапляє в радіус можливого хімічного зараження від потенційно небезпечних об'єктів. Але з розрахунку на те, що місто Маріуполь знаходиться у стані ведення бойових дій через війну, було прийнято рішення про розроблення захисної споруди на 450 чоловік для укриття людей.</p>
<p><i>Висновки по роботі:</i></p>	<p>1. Аналіз наукових робіт показав, що основними напрямками досліджень проблеми ландшафтно-планувальної реорганізації Центральних парків є вдосконалення парків за допомогою технологій моделювання, порівняння сталого планувального рішення з новітнім, вдосконаленим. Це дає змогу побачити та покращити планувальні рішення, різність потреб та запити людей сьогодення та їх сприйняття центральних парків в навколишньому середовищі і у розвитку міста.</p> <p>2. Аналіз досвіду реорганізації Центральних парків дав змогу виявленню наступних тенденцій: обов'язкова різноманітність та інтерактивність функціонального зонування парку, легка та зрозуміла пішохідна схема для вільного доступу до необхідних зон різних груп населення та покращення атмосферного повітря за допомогою спеціальних рослин.</p> <p>3. До факторів і умов, які мають враховуватися при під час реорганізації паркового середовища належать:</p> <ul style="list-style-type: none"> • природно-кліматичні, • еколого-містобудівні, • соціально-демографічні, • естетичні, • техніко-економічні. <p>До умов реорганізації паркового середовища віднести:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розвиток туристичного напрямку за умов інтерактивних та цікавих зон (арт-об'єктів); • покращення ландшафтно-рекреаційних зон; • покращення функціональних зон для різних груп населення для відпочинку та дозвілля; • покращення економічної складової міста; • створення інклюзивного середовища; • створення монофункціональні паркові території;

	<ul style="list-style-type: none"> • забезпечити умови для розвитку індивіда • збереження існуючих насаджень, водосховищ, рельєфу. <p>4. До основних принципів осучаснення паркового середовища можна віднести: реорганізація ландшафтно-планувальної території, комбінування природних та архітектурних складових, інклюзивність, соціологічність (за складом відвідувачів парку), культурологічність функціональність (за основними сферами функціонування парку), екологічність, просторова неперервна сезонна динаміка, всесезонна адаптивність доступність, безпечність.</p> <p>5. Розвиток рекреаційних функцій у центральних парках в приморських містах не повинен переслідувати мету створення штучних природних систем. Слід дотримуватися основної ідеї – проектування набережних має підпорядковуватися задачі збереження існуючого природного потенціалу берегових територій на основі закріплення екологічного каркасу. Головна ідея проекту - створення екологічного простору, яке направлено на збереження зеленої та прибережної зони міста. Його реорганізацію функціонально-планувальної та ландшафтно-екологічної структури. Первинною задачею стало створення транспортно - пішохідних зв'язків між зоною парку та пляжем.</p> <p>6. За допомогою виведених принципів побудовано модель реорганізації ландшафтно-планувальних рішень парків, яка об'єднує між собою систему- населення - середовище. Взаємодія прийомів та принципів та напрямів перетворення прибережних територій необхідно використовувати як інструмент гармонійного включення прибережних територій у сучасну структуру та життя міста, сталого розвитку міського середовища.</p> <p>7. Для реорганізації ландшафтно-планувальних рішень парків потрібно дотримуватися таких вимог: збереження та вдосконалення природно-архітектурної цілісності, гнучкість функціональних зон, усі зони повинні дотримуватися інклюзивності, закладення зон для роботи, спорту, культурного та інтерактивного відпочинку.</p> <p>8. В проекті запроєктовані транспортно-пішохідні, а саме: мостове сполучення, воно надає змогу відвідувачам міста та його жителям безбар'єрно переміщуватися з міста до пляжу та навпаки, проходячи через центральний парк. Вкладено мережі для альтернативного виду пересування, включно - велодоріжки. Альтернативний вид транспорту: сигвеїв, електросамокатів, гіробордів і т. д. На головних входах центрального парку закладені прокатні точки, що збільшує комфортне пересування по території парку. Для створення комфортного середовища на пляжній зоні враховуються такі фактори як: транспортна доступність та пішохідна безпека, функціональне розташування об'єктів, грамотне розташування систем освітлення та озеленення, створення єдиного середовища, вздовж усієї території із збереженням природного та екологічного балансу.</p> <p>9. Під час аналізу історико-культурну, структурно-функціональну, композиційну, еволюційно-генетичну та асоціативно-образну значимість, виявили ряд важливих естетичних вимог:</p>
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ● збереження вже існуючих історичних об'єктів, підкреслити їх значимість та естетику; ● виявити основні видові точки та вдало реорганізувати їх; ● дану територію відновити засобами ландшафтно-планувальної реорганізації; ● вкласти сучасні тематичні локації, які будуть підкреслювати основний задум та ідею парку. <p>10. В розділі з Цивільного захисту досліджено особливості території та району, що було обрано для проектування центрального парку в м. Маріуполь, природно-кліматичні та геодезичні особливості ділянки, а також досліджені небезпечні об'єкти, що знаходяться в межах міста, надзвичайні ситуації в яких можуть негативно вплинути на споруду, що проектується.</p>
<p>Ключові слова: реорганізація, сучасні тенденції, ландшафт, архітектура. Keywords: reorganization, current trends, landscape, architecture.</p>	

Укладач:

/ Швець О.І. /
(прізвище та ініціали)

Наук. керівник:

/ Седак О.І. /
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК.....	12
ВСТУП.....	13
РОЗДІЛ 1. ДОСВІД ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНИХ ПАРКІВ	
1.1. Теоретичні передумови реорганізації центральних парків.....	18
1.2. Світовий досвід планування центральних парків.....	30
1.3. Фактори і умови ландшафтно-планувальної реорганізації паркового середовища	52
Висновки до розділу 1	63
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАСОБІВ РЕОРГАНІЗАЦІЇ МІСЬКИХ ПАРКІВ	
2.1. Принципи ландшафтно-планувальної реорганізації центральних парків в приморських містах.....	65
2.2. Прийоми ландшафтно-планувальної реорганізації території центральних парків в приморських містах.....	68
2.3. Ландшафтно-планувальна реорганізація центрального парку та пляжної зони	74
Висновки до розділу 2.....	77
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ МІСЬКИХ ПАРКІВ	
3.1. Аналіз вихідної ситуації центрального парку в м. Маріуполь	79
3.2. Функціонально-планувальна організація.	96
3.3. Благоустрій та озеленення території	104
Висновки до розділу 3.....	119
РОЗДІЛ 4. ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ	121
4.1. Художня концепція містобудівного об'єкта.....	121
4.2. Енерго-інформаційне моделювання містобудівного об'єкта.....	123
4.3. Просторово-часове моделювання містобудівного об'єкта.....	127
Висновки до розділу 4.....	130

РОЗДІЛ 5. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ	131
5.1. Характеристика району в якому проектується об'єкт.....	132
5.2. Характеристика об'єкту проектування.....	134
5.3. Розрахунок заходу Цивільного захисту	135
Висновки до розділу 5.....	143
ВИСНОВКИ	145
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	148
ДОДАТКИ	151

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Центральний парк – це рекреаційна територія міста, яка вміщує в собі культурний, фізичний, естетичний, соціальний, розважальний спосіб відпочинку.

Сучасні тенденції – це напрям розвитку, течія котра не вимірюється часом, вона знаходиться в постійному русі розвитку та доповнення. Це провідні думки та ідеї, їх реалізації та застосування в теперішньому часі.

Реорганізація – це повна або часткова заміна ландшафтно-планувальної структури паркового середовища, його функціонального зонування. Це видалення або об'єднання окремих локацій, функціональних зон, або створення на базі них декількох.

Інтерактивний простір – це принцип організації системи, при якому мета досягається інформаційним обміном елементів цієї системи. Елементами інтерактивності є всі елементи взаємодіючої системи, за допомогою яких відбувається взаємодія з іншою системою / людиною [46].

Геопластика – це архітектурно-художня пластична обробка рельєфу і перетворення шляхом штучного створення його форм з урахуванням естетичних, технічних і функціональних вимог до об'єкту, ландшафтних особливостей території, наявності рослинності і рівня ґрунтових вод [47].

Натюргартен (Deu. naturgarten) – стиль ландшафтного проектування, що сповідує принципи підкреслення натуральності форм та фізіономічних особливостей природного ландшафтного середовища в первинному вигляді. Також пропагує ідеї екологічного саду [48].

Пляжна зона – територія, яка прилягає до берегової лінії моря.

ВСТУП

Занепад міських рекреаційних територій в Україні, на жаль, все прогресує. Забудова міст втрачає зелені зони, замість того, щоб поширювати та розвивати ландшафтно-рекреаційні території. В цей час, у Європі намагаються вдосконалити та урізноманітнити центральні парки міст. Тому нам потрібно почати відбудовувати та реорганізовувати центральні парки міст, і перестрибнути ту велику прірву між європейським напрямом та нами. Необхідно не лише дістати, а й вдосконалити підхід у планувальних, функціональних, естетичних рішеннях, опираючись на вітчизняний та закордонний досвід, що вже існує.

Причиною занепаду, може слугувати: недостатнє фінансування для відновлення паркових місць, проблеми з землероспорядженням, суспільне ставлення до території, природні зміни рельєфу та дендрологічна стагнація. Рекреаційні зони в містах відіграють значну роль у суспільному житті. Ця територія також дуже вигідна для розвитку місцевого економічного стану, розвитку туризму, соціальних сферах екологічних та культурних.

Взагалі, реорганізація ландшафтно-планувальних рішень повинно змінити відношення суспільства до міських центральних парків та поставити їх на інший соціальний рівень. Майбутнє буде вимагати більше озеленення в містах та зон відпочинку для особистого гармонійного перебування та відпочинку від міського життя. Розвитку як фізичного так і культурного стану.

Інформацію за темою магістерської роботи було зібрано в наступних організаціях:

- Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека імені В. Г. Заболотного (<http://www.dnabb.org/>);
- Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>);
- Державне підприємство "Український державний науково-дослідний інститут проектування міст "ДІПРОМІСТО" імені Ю. М. Білоконя (<http://dipromisto.gov.ua/>);

Актуальність цієї проблеми засвідчують наступні документи:

- Закон України «Про ратифікацію Європейської ландшафтної конвенції», Відомості Верховної Ради, 2005, №51.
- Бобкова А. "Про поняття природних рекреаційних ресурсів . Право України". – 2000. - №5. – С.53-54.
- Конвенція Ради Європи «Європейська ландшафтна конвенція», міжнародний документ від 20.10.2000 р.
- Закон України "Про індустриальні парки", Відомості Верховної Ради, 2013, № 22, ст.212
- Закон України «Про ландшафти», Відомості Верховної Ради, 2012, №5198.
- Закон України " Про охорону навколишнього природного середовища " Відомості Верховної Ради України, 1991, № 41
- Наказ «Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України» від 22.06.2009, N

Дослідження і публікації:

- Т. Ф. Панченко "Пропозиції щодо архітектурно-ландшафтного благоустрою елементів міської забудови" / Т.Ф. Панченко., А.А. Голуб, Л.І. Рубан – Київ: КНУБА (НДР), 2014.
- Т.В. Прилипко, Т.Е. Потапова, О.В. Сіромаха «Сучасний стан та перспективи розвитку ландшафтно-рекреаційної зони міста».
- Н. Сівцова «Ландшафтно-екологічні основи функціонального зонування парків урбанізованих територій».
- С.В. Дутчак «Ландшафт - як основа досліджень придатності та збереження території для розвитку туризму та рекреації».
- І.М. Веркалець «Принципи архітектурно-планувальної організації рекреаційних ландшафтів з урахуванням естетики природного довкілля».
- Л.Г. Руденко, Є.О. Маруняк «Ландшафтне планування та його роль у вирішенні завдань сталого просторового розвитку України».
- Р.Сілін «Методика оцінки комфортності багатофункціональних міських парків».

- І. А. Куцина, «Принципи і методи формування пішохідних просторів малих і середніх міст (на прикладі м.Ужгорода)».
- Н. В. Гатальська, «Теоретико-методологічні аспекти формування естетики паркового середовища».
- Я.В. Васишин, «Напрями дослідження естетичного упорядкування архітектурно-ландшафтного середовища».
- В. Мельник, «Сучасні тенденції гео-пластичних форм у ландшафтній архітектурі».
- Т.Ф. Панченко, А.А. Голуб, «Проблеми архітектурно-ландшафтного благоустрою територій».

Дослідження направлені на реорганізацію, трансформацію, розвиток та збереженню пам'ятних елементів паркових зон, перебудову ландшафтно-планувальних рішень з покращенням функціонального зонування.

Запропоновано нетрадиційні техніки планування, організації рекреаційних зон, метою яких є постійне відвідування різними віковими та соціальними групами населення.

Обрана тема потребує глибшого аналізу, знаходженню кращих ландшафтно-планувальних рішень, щоб підвищити комфортність паркових територій в містах, покращенню їх екологічного, естетичного, культурного стану, та розвитку туристичного напрямку.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами.

Магістерська робота пов'язана з темою науково-дослідної роботи кафедри містобудування КНУБА – «Проблеми формування та перспективи розвитку архітектурно-містобудівних і ландшафтних об'єктів» № держреєстрації 0117U005341, на період 2018-2023.

Мета і задачі дослідження.

Мета: виявити сучасні тенденції ландшафтно-планувальної реорганізації центральних парків та довершити їх.

Задачі:

- Дослідити та використати досвід планувань центральних парків;

- теоретично надати та описати засоби реорганізації з покращенням центральних парків;
- запропонувати ідеї, щодо реорганізації ландшафтно-планувальних рішень центральних парків;

Об'єкт і предмет дослідження.

Об'єкт дослідження: Центральні парки в великих містах, як об'єкт громадського дозвілля, який спрямований на поліпшення життя мешканців міста та їх гостей.

Предмет дослідження: сучасні тенденції ландшафтно-планувальної реорганізації центральних парків у приморських містах України.

Методи дослідження:

- метод порівняльного аналізу (запроектованих ландшафтно-планувальних територій);
- метод містобудівного аналізу (висвітлення потенціалу реорганізації);
- метод експериментального аналізу (реорганізація ландшафтно-планувальної території).

Наукова новизна:

- доповнено фактори і умови реорганізації паркового середовища;
- осучаснено засоби реорганізації міських парків;
- запропоновано рекомендації щодо функціонального зонування міських парків;

Передбачувана практична цінність.

Результати дослідження можуть бути застосовані у ландшафтно- рекреаційних територіях міських парків, в подальших наукових дослідженнях, в навчальному процесі та при реорганізації парку в м. Маріуполь.

Апробація результатів.

Участь у міжнародній науково-практичній конференції «Архітектура та екологія» на тему: "Сучасні тенденції ландшафтно-планувальної реорганізації центральних парків у приморських містах України (на прикладі Центрального парку м. Маріуполь) »

Публікації. Результати наукової роботи опубліковано у збірці матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Архітектура та екологія».

Участь у IV науково-практичної конференції КНУБА «Містобудування: проблеми і перспективи розвитку» на тему: «Сучасні тенденції реорганізації центральних приморських парків».

Публікації. Результати доповіді опубліковано у збірці матеріалів IV науково-практичної конференції КНУБА «Містобудування: проблеми і перспективи розвитку».

Участь у III Міжнародну науково-практичну конференцію «Multidisciplinary academic research, innovation and results», 05-08 квітня 2022 г., Прага, Чехія. На тему: «Сучасні тенденції ландшафтно-планувальної реорганізації центральних парків у містах України», «Current trends of landscape-planning reorganization of central parks in the cities of Ukraine».

Публікації. Результати наукової роботи опубліковано у збірці матеріалів III Міжнародну науково-практичну конференцію «Multidisciplinary academic research, innovation and results».

Структура та обсяг роботи. Структура роботи буде мати п'ять розділів: аналітичний, теоретичний, експериментальний, естетика містобудування, цивільний захист. Кожний розділ включатиме три параграфи та висновки до них. Після загальних висновків буде розміщено список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. РОЗДІЛ 1. ДОСВІД ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНИХ ПАРКІВ

1.1. Теоретичні передумови реорганізації центральних парків.

Сучасна тенденція розвитку міст, диктує нам нові правила і водночас, вносить свої корективи в наші життя. Розвиток промисловості, зріст населення, транспорту в великих містах, забруднює повітря і середовище в якому ми живемо.

Містобудування та архітектура, їх рішення вкупі, можуть і мусять вносити свої пропозиції для вдосконалення середовища я якому проживає суспільство. Дуже важливо комплексно підходити до планувальної структури міста. Розумне функціональне зонування території може вдосконалити та поліпшити життя населення. Зелені зони в межах міста повинні мати комплексний підхід в функціонально-планувальній організації і бути інклюзивними. Центральні парки, відіграють велику роль у суспільному житті городян. Ця зелена пляма на тлі міста, являє собою територією: відпочинку, заняття спортом, дозвілля і простої вечірньої прогулянки.

Зелені зони відіграють важливу роль і є буфером між урбанокомплексами і природними екосистемами. Тому їм необхідно приділяти підвищену увагу.

Громадський центр – складова міського простору, яка є відкритою та доступною для мешканців та гостей міста на постійній та безоплатній основі, включає базову інфраструктуру та можливості для проведення часу. До громадських просторів міста входять площі, вулиці, парки, сквери, набережні та прибережні території, рекреаційні території тощо [12].

Кожен Центральний парк, будь-якого міста, має бути пріоритетним для територіальної громади. Це саме та територія міста на якій громадяни повинні проводити своє дозвілля. Вони повинні мати можливість і місце в якому можна добре провести час поза будніх днів. Відчувши себе усамітненими від міської метушні.

Сучасні тенденції розвитку міських парків роблять їх дуже цікавими та інтерактивними. Людям різних груп населення буде цікаво проводити там свій час. Центральні парки сьогодення, направлені на занурення людини в світ спокою та рівноваги, бо теперішній світ став дуже швидким і нервовим. Часто, індивіду не вистачає часу, щоб побути наодинці із собою, помовчати та насолодитися спокоєм та усамітненням. Тому необхідно загострити свою увагу на цьому аспекті.

На сьогоднішній день, Центральні парки в містах стають все актуальними для населення. Вони беруть на себе багато функцій міського життя. Це місце для відпочинку: фізичного, психологічного та естетичного стану. Агломерація підвищує кількість населення в містах і щоб задовольнити їх потреби, необхідна достатня кількість якісних, продуманих рекреаційних територій, які можуть покривати запити людей. В цьому випадку необхідно надати рішення реорганізації центральних парків – заміна або доповнення функціональних зон, надання нових і альтернативних просторів для відпочинку, фізичного виховання, культурного розвитку. І головне, щоб усі запропоновані реорганізаційні перебудови, змогли покращити повсякденне життя населення.

Проблематику ландшафтно-планувальної реорганізації підіймали у своїх працях науковці: Т.В. Прилипка, Т.Е. Потапової, О.В. Сіромахи [4], Р. В. Сілін [5], Н. А. Сівцова [6], С.В. Дутчака [14], І.М. Веркалець [8], Т.Ф. Панченко, А.А. Голуб [12], Л.Г. Руденко, Є.О. Маруняк [13], Я.В. Васишин [9], В. Мельник [10], Панченко Т. Ф., Рубан Л. І. [11]

В науковій публікації Т.В. Прилипка, Т.Е. Потапової, О.В. Сіромахи було проаналізовано садово-паркові насадження у межах міських територій у містах України, визначено основні проблемні питання у сфері ландшафтного проектування. У ході аналізу виявлено необхідність проведення ряду заходів - лісівничих, лісовідновлюючих, з благоустрою території та інших, метою яких є удосконалення існуючих ландшафтів з метою посилення їх рекреаційних властивостей. Досліджено основні принципи та методи проведення комплексного обстеження насаджень, як одного з можливих кроків для

поліпшення стану такого важливого елементу урбаністичного міста, як міські парки. Визначено основні складові сучасних міських парків для задоволення потреб усіх соціальних груп населення. Запропоновано нетрадиційний планувальний прийом організації території рекреаційного призначення, ціллю якого є постійна відвідуваність різними віковими та соціальними групами населення [4].

В науковій праці Р. В. Сіліна визначається можливість використання результатів комплексної оцінки середовища БФП(багатофункціональний парк) для перед проектних вишукувань, для формування архітектурно-планувального завдання для обґрунтування рішень на рівні проектів планування територій виділенню територій загального користування, для обґрунтування рішень щодо внутрішньої структури планувальних елементів, а також при межуванні території та для прийняття управлінських рішень на етапі експлуатації ландшафтно-рекреаційних об'єктів [5].

Також в роботі визначено перелік показників комфортності паркового середовища вивчені сучасні наукові підходи до побудови БФП, його місце та роль міської забудови, визначено вимоги до БФП як елемента системи озеленення та рекреації міста, вивчено структуру функцій БФП щодо відвідувачів та фактори, що забезпечують захист парку від антропогенного навантаження. Отримані фактори дозволили збудувати типові схеми розміщення МФП щодо водних об'єктів та визначити конфігурації та компактності ділянки периметр площа забезпечують комфортність середовища міського парку (рис.1.1.1), [5] .

Таблица 1 – Схемы размещения парка относительно водоёма. Формы участка и размещение зон активного и тихого отдыха, повышающие комфортность среды МФП

Схемы размещения МФП относительно водоёма. Влияние водоёма на форму участка и размещение зон активного и тихого отдыха	Влияние водоёма на форму участка МФП	Форма и компактность участка (ρ), обеспечивающие комфортность МФП	Проектные решения, повышающие комфортность МФП
	Чаще линейная (вдоль береговой линии)	Линейная компактность $\rho > 4,0$	Максимизации длины береговой линии, включенной в состав МФП
	Чаще линейная (вдоль береговой линии)	Линейная (вдоль береговой линии) компактность $\rho > 4,0$	Максимизации длины береговой линии, включенной в состав МФП
	Компактная	Компактная компактность $\rho = 4,0$	Максимизации длины береговой линии, включенной в состав МФП
	Чаще линейная (вдоль береговой линии)	Линейная компактность $\rho > 4,0$	Максимизации длины береговой линии, включенной в состав МФП
	Компактная	Компактная компактность $\rho = 4,0$	Максимизации длины береговой линии, включенной в состав МФП

Рис. 1.1.1. Схемы розміщення парку щодо водойми. Форми ділянки та розміщення зон активного та тихого відпочинку, що підвищують комфортність середовища БФП [5]

Для побудови ієрархічної системи багатокритеріальної оцінки комфортності середовища парків розроблена структурно-логічна схема функцій БФП щодо відвідувачів, наведена на (рис.1.1.2.) [5].

Н. А. Сівцова [6], в своїй праці визначила особливості функціонального зонування міських парків, провела зонування одного з них на ландшафтно-екологічній основі та скоригувала принципи їх організації, розміщення та проектування. Проаналізувала досвід функціонального зонування п/парків у великих містах і виявила особливості та переваги ландшафтно-екологічного підходу. Визначила основні етапи та принципи функціонального зонування парків. Розробила критерії функціонального зонування та апробувала на

прикладі ключової території – п/парку «Бітцевський ліс». Розробила заходи щодо підвищення еколого-естетичного та ресурсного потенціалу п/парків з метою збільшення їх рекреаційної цінності та ємності [6].

В науковій праці С.В. Дутчака аналізувались природні передумови регіону та його загальний екологічний стан, який є головною умовою туристично-рекреаційної галузі. Вони пропонують взяти ландшафт за основу дослідження території для цілей цієї справи. Виявили, що необхідно аналізувати не ідеальний природний ландшафт, а його антропогенний варіант, який уже змінений або планується перетворити його на ландшафт відпочинку. Ландшафт відпочинку - це своєрідне середовище відпочинку для клієнта. З іншого боку, для економіки це складна система, що складається з природних та антропогенних блоків (підсистем), які тісно взаємодіють між собою. Екологічний стан рекреаційного ландшафту залежить від співпраці та взаємодії двох його блоків, а також від попиту на рекреацію та здатності рекреаційного потоку до регіону [14].

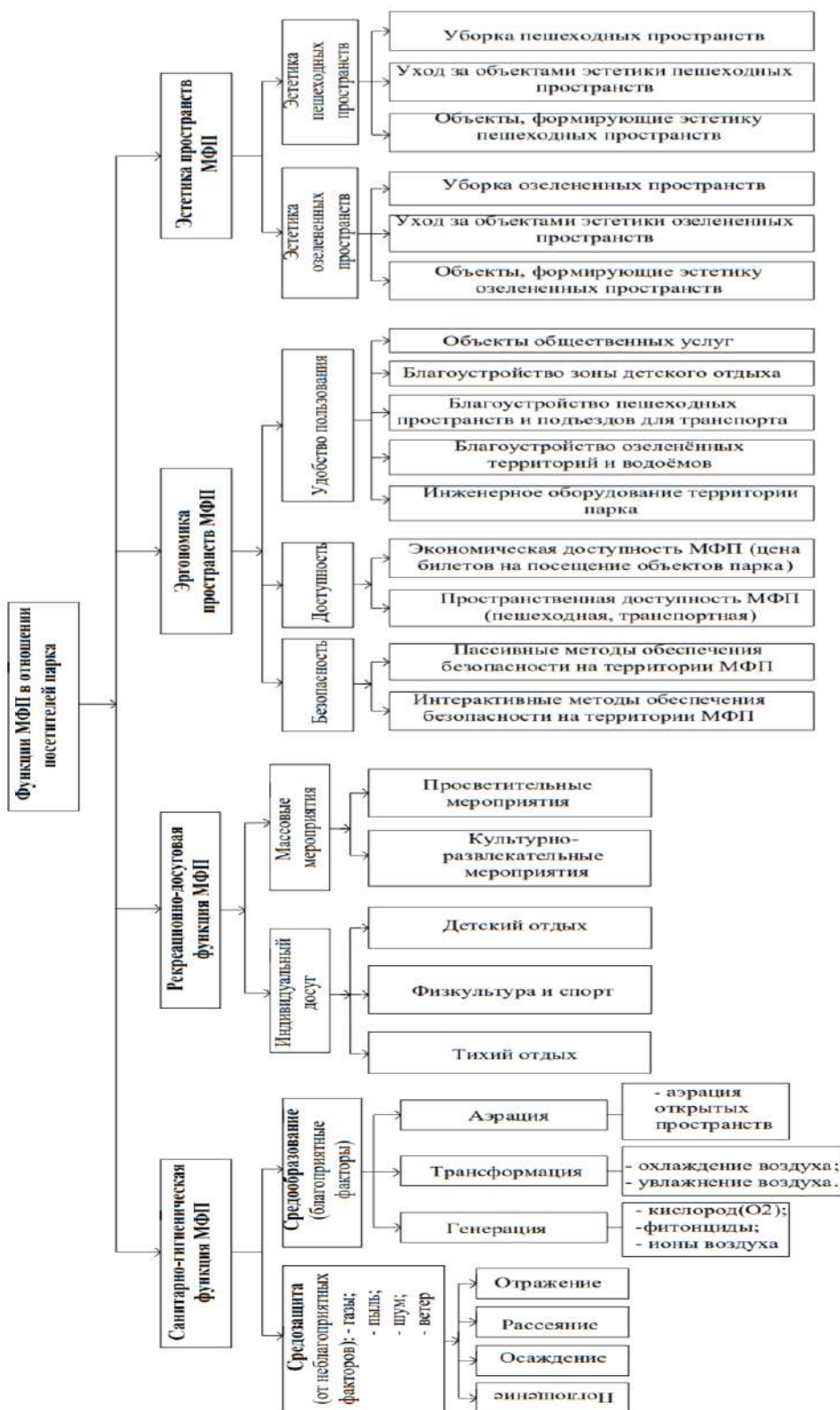

Рис. 1.1.2. Структурно-логічна схема функцій БФП щодо відвідувачів парку [5]

І.М. Веркалець в його дослідженні увага зосереджена на осмисленні основних положень теорій архітектурно ландшафтної організації рекреаційних просторів, змісту та ролі естетичних характеристик в розвитку рекреаційних регіонів. На

основі аналізу і узагальнення існуючих наукових праць та положень, автор пропонує власну структурно-логічну модель естетичного чинника в організації рекреаційного простору. З метою дослідження особливостей прояву естетичних умов території на рекреаційне освоєння та архітектуру рекреаційних об'єктів в роботі запропонована класифікація факторів, що визначають естетику ландшафтів: вода, поверхня рельєфу, рослинність, будівництво та архітектура [8]. (рис.1.1.3.)

Використовуючи теорію ландшафтних інтер'єрів виділено чотири головні елементи, що формують ландшафтні інтер'єри: горизонтальна площина, стіни, елемент, що вільно розташований в просторі та склепіння. При цьому горизонтальна площина обмежує ландшафтний інтер'єр нижче лінії горизонту (поля, луки, ріки); стіни - відділяють ландшафтний інтер'єр від близького оточення (стіни лісу, ланцюги гір, забудова); елемент, що вільно розташований в інтер'єрі не творить його стін, (група дерев, група будинків); склепіння 66 Містобудування та територіальне планування трактується як композиційне завершення над лінією горизонту (крони дерев, небо) [8]. (рис.1.1.4.)

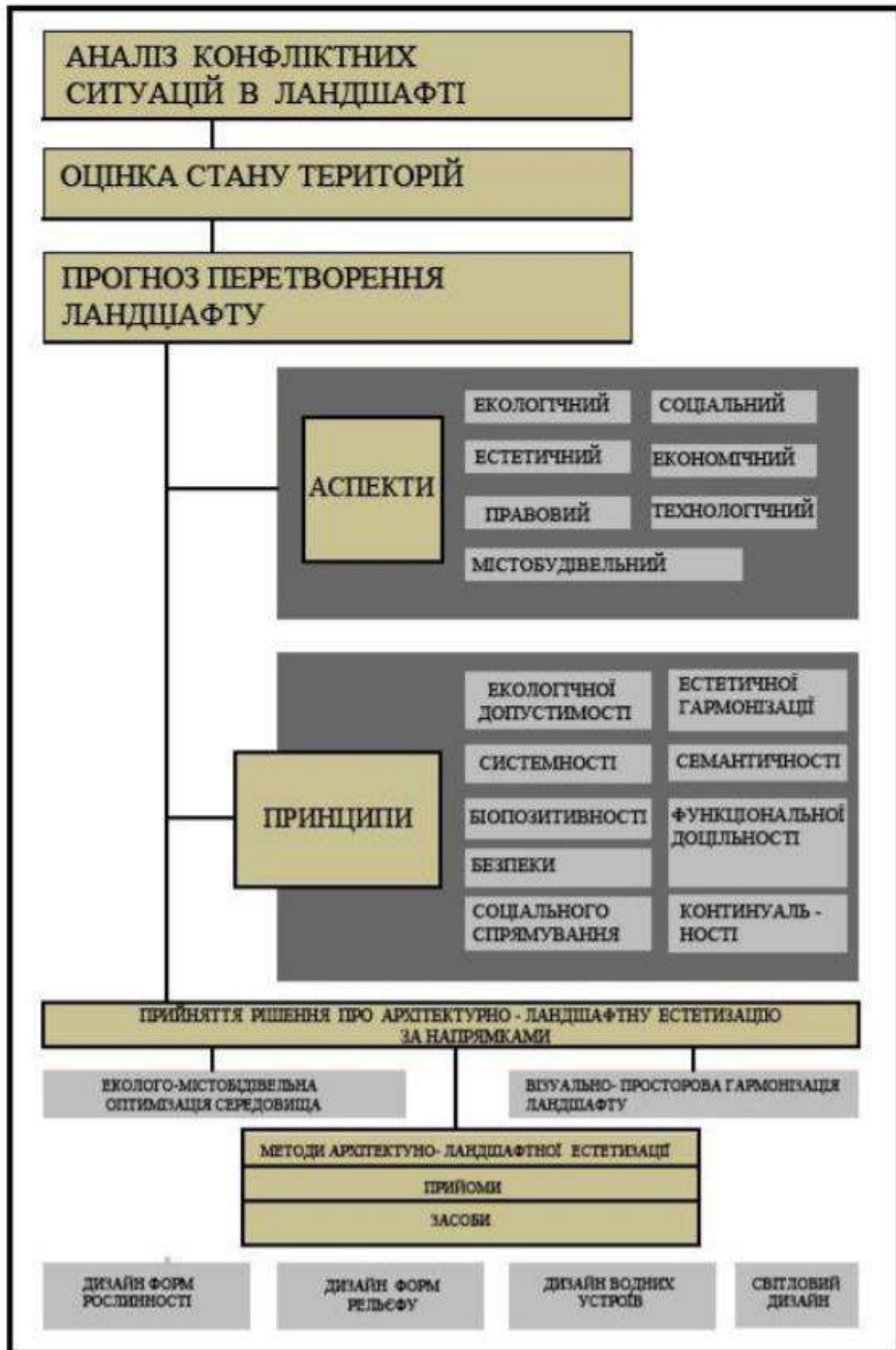

Рис.1.1.3. Теоретичні основи архітектурно-планувальної організації рекреаційних ландшафтів з урахуванням естетики природного довкілля [8]

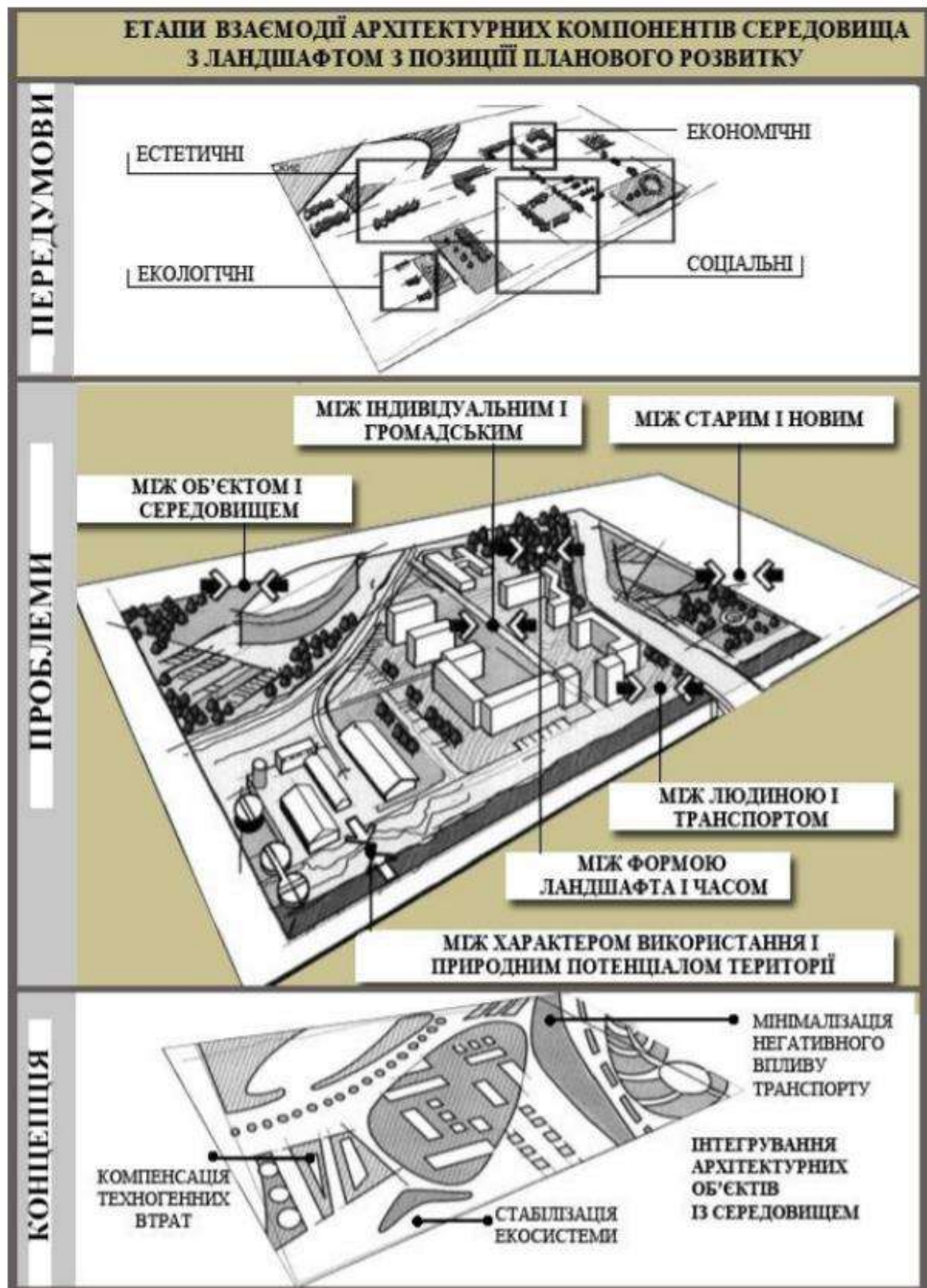

Рис.1.1.4. Етапи взаємодії архітектурних елементів з ландшафтом [8]

В науковій публікації Т.Ф. Панченко, А.А. Голуб, аналізуються проблеми міського благоустрою на прикладі м. Києва за чотирма аспектами: проблеми «районного» значення, проблеми «прибудинкових» територій, проблеми озеленення територій, особливості існуючого стану житлових будинків; запропоновані шляхи вирішення. До локальних проблем «районного» значення відносяться: а) низький рівень ландшафтного благоустрою територій громадського призначення; б) недостатня кількість паркомісць; в) неналежне оформлення інформаційних знаків (українською і англійською мовами); г) надмірна кількість рекламних білбордів (billboard); д) нерозвиненість мережі спортивних парків та парків для дітей; е) відсутність велосипедних доріжок, тощо. (Рис.1.1.5.), [12]

Рис.1.1.5. Приклади оформлення паркових зон [12]

Л.Г. Руденко, Є.О. Маруняк в своїй публікації розглядають ландшафтне планування. Міждисциплінарний статус цього виду планування дозволяє розглядати його корисність при вирішенні безлічі завдань у площині взаємовідносин суспільства та природи, відповідно до основних принципів сталого розвитку. Розглянуто основні причини впровадження ландшафтного планування в Україні. Потенціал практичного застосування та його цілі розкрито на прикладі аналізу основних етапів проекту «Ландшафтне планування в Україні», роботи в рамках якого здійснюються на території Черкаської області з 2010 року [13]. В Україні є значний досвід у проведенні різних форм територіального планування (районні планування, ТЕРКСОПи тощо), що зараз трансформується відповідно до європейських стандартів, основні пріоритети

яких викладено на рис 1.1.3. Основні пріоритети європейських стандартів у сфері територіального планування (рис. 1.1.6.), [13].

Таблиця 1. Основні пріоритети європейських стандартів у сфері територіального планування

Критерій	Пріоритети	
	Колишній СРСР	Сучасна Європа
Ініціатива	Зверху	Знизу, узгодження інтересів різних форм власності
Домінуючий акцент	Розміщення продуктивних сил	Природа і людина
Цілі другого порядку	Використання ресурсів	Відновлення і збалансоване використання ландшафтів
Цільові групи	Партійні та управлінські структури	Управлінські структури, громадяни, бізнес-середовище (інвестори та пов'язані з використанням конкретної території галузі), неурядові організації
Пріоритети	Галузеві	Територіальні/просторові
Інформативність та технологічність	Низька	Висока
Методичні підходи	Комплексна, поресурсна оцінка середовища та впливів на нього	Розробка інтегральної цільової концепції просторового розвитку, напрямів дій та заходів з урахуванням конфліктів, зон та галузей
Розуміння ландшафтів	Природна система	Суспільно-природна система
Рівні	Від державного до локального	Від транснаціонального до локального

Рис. 1.1.6. Основні пріоритети європейських стандартів у сфері територіального планування [13]

У статті Я.В. Васишин, узагальнено сучасне розуміння естетичного упорядкування рекреаційних ландшафтів та архітектурно-ландшафтної організації міських просторів. Сформульовано нові напрями і наукові підходи до дослідження естетики й організації ландшафту, розробки принципів проектування архітектурно-ландшафтного середовища, які дадуть змогу удосконалити композиційно-планувальну й функціональну структуру міста загалом. Визначено три основні напрями досліджень: 1) вивчення ландшафту як естетичного об'єкта; 2) вивчення людини як суб'єкта та об'єкта естетичного сприйняття; 3) пізнання закономірностей естетичного сприйняття ландшафту людиною. Розглянуто основні підходи до естетико-ландшафтних досліджень:

якісний, суб'єктивно-описовий, нейропсихологічний, просторово-нормативний, географічний, психолого-емпіричний, психолого-феноменальний. Обґрунтовано основні композиційні принципи проєктування ландшафтного середовища: планувальні (цілісність архітектурно-ландшафтного середовища, функціональна варіативність, диференціація ландшафтів, збереження і перетворення ландшафтів) та об'ємно-просторові (співмасштабність архітектурних і ландшафтних компонентів середовища, рівновага міського силуету, видовищність архітектурно-ландшафтного середовища). Узагальнено основні естетичні категорії в їх застосуванні до ландшафту. Обґрунтовано зміст та рекомендації для завдань ландшафтного планування, ландшафтного проєктування та дизайну [9].

В науковій публікації В. Мельника, досліджується ландшафтна архітектура, аналізується історія використання геопластики ландшафту у садово-парковому мистецтві, де акцентується увага на технології створення геопластичних форм, котрі будують художню виразність великих ландшафтних комплексів на базі традицій садово-паркового мистецтва [10].

У статті Панченко Т. Ф., Рубан Л. І., розглянуто проблеми планування ландшафтно-рекреаційних територій на державному, регіональному, місцевому та локальному рівнях. ландшафтно-рекреаційні території, призначені для організації відпочинку населення та покращання стану довкілля, формують «природний каркас» як населених пунктів, так і територій поза їх межами, який являє собою єдину ландшафтно-рекреаційну систему природно-заповідних та штучно створених міських озелених територій, об'єднаних пішохідно-транспортними мережами. Складовими елементами ландшафтно-рекреаційної системи є: міські елементи ландшафту (парки, сади та сквери, зелені насадження закладів освіти, охорони здоров'я, виробничих підприємств тощо); приміські ландшафтно-рекреаційні території (зони короткочасного відпочинку, дачні та садівничі поселення, лісопарки та гідропарки тощо); курорти та рекреаційні зони (приморські, гірські, рівнинні); туристичні зони та центри туризму (в межах історичних поселень,

Містобудування 174 історико-культурних заповідників тощо); природно-заповідні території (національні природні та регіональні ландшафтні парки, парки-пам'ятки, експозиційні зони пам'яток природи тощо) [11].

1.2. Світовий досвід планування центральних парків.

Для того щоб запропонувати робочі методи реорганізації ландшафтно-планувальних територій, необхідно проаналізувати та вивчити втілені та реалізовані проекти. В сучасному світі Індивіда вже не задовольняє існуючий простір для відпочинку. Необхідні зони для більшого інтерактивного залучення.

Досвід зарубіжних країн може розповісти, що при відповідній архітектурно - ландшафтній організації можна забезпечити ефективний розвиток рекреаційних територій, який має базуватись на науково обґрунтованому використанні умов і ресурсів регіону, в тому числі його естетичного потенціалу [8].

Ландшафтне планування, під яким розуміють ключовий інструмент планування, спрямований на збереження природи та управління ландшафтом [13].

Приклади планування парків, нижче:

1. Шеньчженьський парк талантів, Китай.

Шеньчженьський парк талантів - перший якісний міський парк з темою «таланту» в Китаї. Тема «таланту» в парку висвітлюється через чотири стратегічні сектори: заохочення, комунікацію, діяльність і публічність у світлому, природному і художньому вираженні. Місце, де раніше був розташований парк, була океанська зона, і тепер він став найбільшим шматком міської зеленої землі в районі Хоухай. Єдине враження і сприйняття цього місця було при чемпіонаті світу F1H2O UIM В

Шеньчжені в 2007 році, і він поступово згасав з пам'яті людей. З розвитком міста, а також будівництвом і відкриттям 15-кілометрової прибережної зони уздовж Шеньчженьської затоки, майбутнє ділянки стає великим знаком питання в розвитку прибережної зони (рис.1.2.1).

Ландшафтний дизайнер Чжу Цзюй десять років супроводжував розвиток цієї спеціальної зони. Як послідовна структура поверхні, весь парк підтримує і живить природну екологію. Одночасно він підтримує і обслуговує систему екології людини з інтегрованими функціями, а також пропонує досвід роботи в різних міських громадських місцях, при цьому несе особливості цієї зони і балансує реалізацію між виразом теми і державними послугами. Ландшафт парку є не тільки елементом для парку, а й є структурою відкритого простору і прискорювальний, які утворюють міську морфологію і функцію [19].

Рис. 1.2.1. Шеньчженьський парк талантів, Китай [19]

Як міський зелений парк, він забезпечує громадськості розслаблююче і рекреаційне місце, молодші і старші можуть насолоджуватися своїми вправами і дозвіллям, в той час як діти можуть мати стільки задоволення, скільки можуть в парку, люди можуть блукати, говорити, насолоджуватися собою і знаходити свої власні домени.[19]. (рис.1.2.2)

Рис. 1.2.2. Майданчик парку [19]

Ландшафт парку є носієм багатьох природних процесів, що підтримує існування і тривале життя. Хоча парк також є носієм багатьох функцій, він приносить і координує інтерфейси між навколишнім середовищем і об'єктами, які інтегруються і обмінюються один з одним. З особливостями бути природним, відкритим, толерантним і диверсифікованим, парк, безумовно, буде продовжувати переповнений енергією від сьогоденної життєздатності [19].

2. Парк Зарадье / Діллер Скофідіо + Ренфро, Москва

Готель Zaryadye Park розташований у центрі міста, за кілька кроків від собору Святого Василя, Червоної площі та Кремля. Як історичний палімпсест, ділянка 35 акрів була заселена єврейським анклавом у 1800-х роках, а також фундаментами скасованого сталінського хмарочоса, за яким слідував готель «Росія» – найбільший готель Європи до його знесення у 2007 році. Протягом п'яти років цей центральний шматок московської нерухомості, що охоплює чверть центру Москви, залишався огороженим, оскільки плани продовжити його використання в якості комерційного центру Норманом Фостером ведуться.

У 2012 році московський міський голова та головний архітектор Сергій Кузнецов організували проектний конкурс на перетворення цієї історично

приватизованої комерційної території на громадський парк. Міжнародний консорціум з дизайну на чолі з Діллером Скофідіо + Ренфро (DS +R) з Hargreaves Associates і Citymakers був обраний з дев'яноста подань, що представляють 27 різних країн. Відібраний конкурсний дизайн прагнув створити парк російської та московської спадщини, а також той, який спирається на новітні технології будівництва та стратегії сталого розвитку (Рис. 1.2.3.) [20].

Рис. 1.2.3. Парк Зарядье в Москві [20]

Зарядье забезпечує громадський простір, який протистоїть легкій категоризації. Це відразу парк, міська площа, соціальний простір, культурні зручності та рекреаційна арматура. Щоб досягти цієї одночасної, природні ландшафти накипаються на побудовані середовища, створюючи серію стихійних граней між природним і штучним, міським і сільським, інтер'єром і зовнішнім виглядом. Переплетення ландшафту і хардскейп створює «Дикий урбанізм», представляючи нову пропозицію, щоб похвалити історичноформальні, симетричні паркові простори Москви [20].

Рис. 1.2.4. Парк Зарядье в Москві [20]

Перетинаючи кожен куточок парку, відвідувачі стикаються з терасами, які відтворюють і відзначають чотири різних, регіональних ландшафти, знайдені в Росії: тундра, степ, ліс і водно-болотні угіддя. Ці зони організовані на терасах, які спускаються з північного сходу на південний захід, з кожною нашаруванням над наступним, щоб створити набір запрограмовані просторів, інтегрованих в ландшафт: природа та архітектура виступають одним цілим. Секційне накладення також полегшує активні та пасивні стратегії клімат-контролю, які гарантують відвідувачам насолоджуватися парком протягом усього сезону (*Рис. 1.2.4.*) [20].

Природні зони забезпечують місця збору, релаксу та спостереження, спільно з концертними просторами та закритими культурними павільйонами. На додаток до цих запрограмовані напрямки, серія точок перспективи забезпечують рамку

для міського пейзажу, щоб знову відкрити його заново. Досвід кожного відвідувача є кравцем, зробленим для них, ними. (Рис. 1.2.5.) [20]

Рис. 1.2.5. Місця збору, релаксу та спостереження [20]

3. *Істсайд-Сіті Парк, Бірмінгем, Велика Британія.* Істсайд-Сіті Парк, перший реорганізований парк Бірмінгема за 130 років. Лінійний парк забезпечує 3,4 га громадського простору; життєво важлива частина Плану Великого Міста і в самому серці Бірмінгемського кварталу регенерації Eastside, місця, де люди можуть зупинитися, відпочити і насолодитися барвистим і ароматним ландшафтом. Саме цей простір для подорожей, будучи одночасно і центром, і основним маршрутом до району, який приверне людей на Схід, покращуючи економічне процвітання області та рухаючи новий розвиток (рис. 1.2.6.), [21].

Архітектори реалізували сміливу стратегію посадки, яка допомагає визначити ці міські простори таким чином, щоб викликати загальне сприйняття та очікування парків. Великі дерева диференціювати простори, прямі види, і забезпечити укриття і вольєр. Ця структура посилюється посадкою меншого масштабу, який має достатню різноманітність, що забезпечує багато різних емпіриотивних характеристик по всьому парку, створюючи розгортається досвід парку, повний відкриттів і захоплення [21].

Схема Пателя Тейлора за своєю суттю є стійкою; ця практика перетворила міський центр браунфілда, з попереднім легким промисловим та комерційним використанням у громадський парк. Парк добре обслуговуються громадським транспортом, а його структура забезпечує чітке пішохідне сполучення з центром міста, а також вміщує велосипедні доріжки та численні велосипедні стійки, зменшуючи залежність від автомобілів. Парк був розроблений до останнього, використовуючи високоякісні, важкі воюючі матеріали. Це є орієнтиром якості в Eastside, і мінімізує потенційні майбутні вуглецеві та фінансові витрати на ремонт та заміну (рис. 1.2.7.) [21].

Рис. 1.2.7. Арт-об'єкт в Істсайд-Сіті Парк [21]

Протягом усього процесу проектування були тісні консультації з місцевими громадами; зацікавлених сторін, що розвиваються в східному кварталі, таких як Бірмінгемський міський університет; і тих, хто буде відповідати за утримання парку. Парки - це довгострокові інвестиції, які повинні задовольняти і перевищувати потреби користувачів, і повинні продовжувати робити багато років після завершення [21].

4. *Парк «Рів'єра», Сочі, Росія.*

- Куратор Дієго Ернандес
- Архітектори: Архітектурне бюро аб2.0
- Площа: 9942 м²
- Рік: 2021 рік

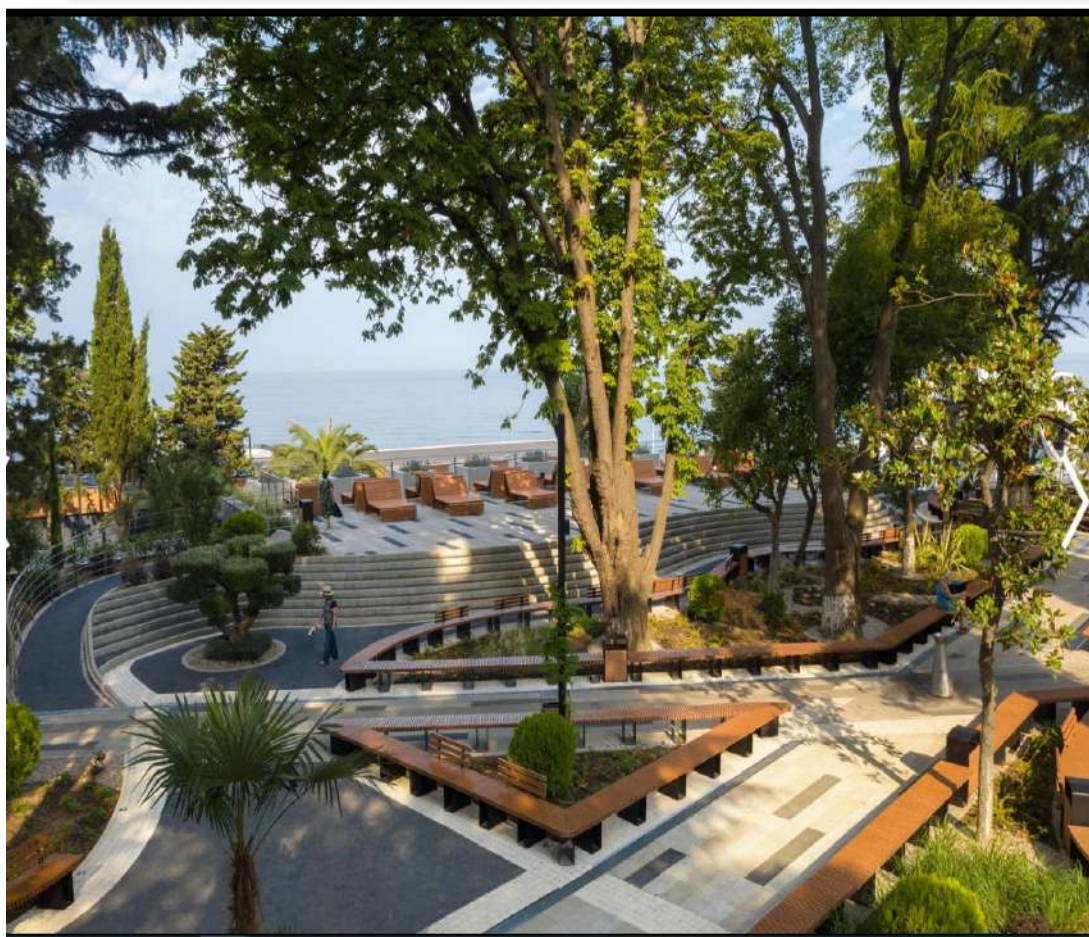

Рис. 1.2.8. Парк «Рів'єра», Сочі, Росія. [22]

Важливою задачею для архітекторів в роботі над благоустроєм скверу було збереження існуючих вікових каштанів і кипарисів. Їх вирішено було оточити хвильовими клубами, повторюючими існуючі контури посадки. Щоб забезпечити найкоротший шлях від входу в парк до пусків до пляжу, з'явилися дві нові широкі доріжки, які з'єднують ключові точки маршрутів. На їх перетині встановлений питний фонтанчик [22].

Від двох прямих основних доріжок відвітвляються виворітні стежки, що вводять в різні зони парку. Звернув з основного шляху, можна відпочити в

тихій зоні на дерев'яному подіуму, зведеному навколо кипариса, спостерігаючи за оливою в затінку або перевести подих на лавці в оточені густої рослинності. Переважаюче тут поєднання злакових посадок і квітів фіолетових відтінків викликають асоціації з морською хвилюю, прибережним вітром і смугою прибою. Спеціально для цього криволінійного парку архітектори розробили лавки, створені за власними кресленнями [22].

Рис. 1.2.9. Парк «Рів'єра», Сочі, Росія [22]

Справа від входу знаходиться експозиційний простір під відкритим небом, де до відкритості виставлені та створені в різний час ретро-фотографії простору [22].

Візуальний вигляд усєї набережної певного її функціонального наповнення. В його основі — природні матеріали (дерево, бетон, скло) і базові кольорові відтінки, контрастне поєднання, яке дозволяє підкреслити унікальну природну красу території. У темному пору доби на набережній працює система зовнішнього освітлення, яке не тільки робить територію комфортною та

безпечною, але і виконує композицію архітектурного рішення. Яскраві світлові акценти зроблені на природних і рекреаційних об'єктах [22].

5. *Парк «Червона стрічка», Ціньхуандао, Китай.*

- Архітектори: Turenscape
- Площа: 200000 м²
- Рік: 2007 рік

Рис. 1.2.10. Парк «Червона стрічка», Ціньхуандао, Китай[23]

Головним завданням проектування було збереження природного середовища існування вздовж річки, створюючи нові можливості для відпочинку та екологічної освіти. Червона стрічка була розроблена як яскравий елемент серед зеленої рослинності та блакитної води, що зливається з місцевістю. Він об'єднує дощатий настил, освітлення та сидіння. Виготовлений зі скловолокна, він підсвічується зсередини, вночі світиться червоним. Його висота становить 60 сантиметрів (24 дюйми), а ширина варіюється від 30 до 150 сантиметрів (від 11 до 59 дюймів) [23].

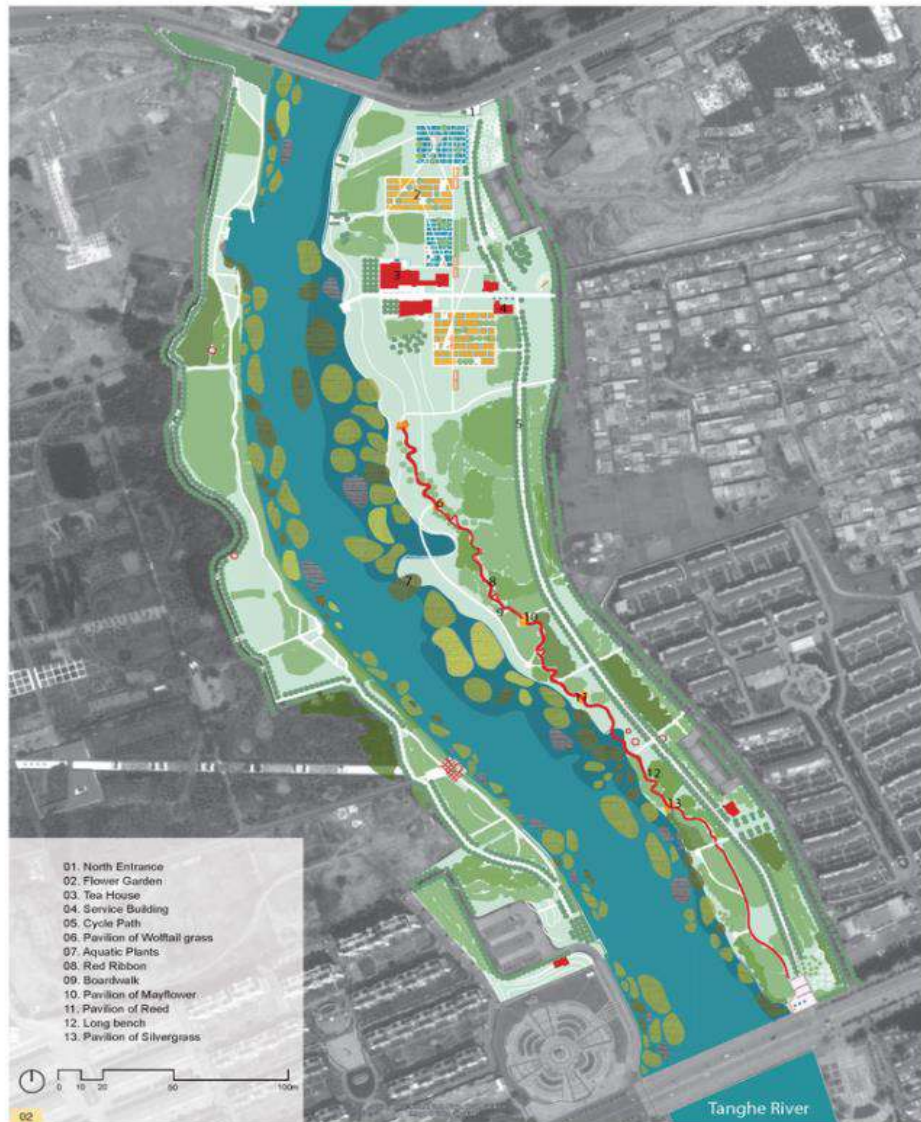

Рис. 1.2.11. Парк «Червона стрічка», Цінхуандао, Китай [23]

Будуються переходи для дрібних тварин. На верхній поверхні стрічки робили перфорацію, створюючи пунктирний візерунок, на якому ростуть вогники та різноманітні трави з ділянки [23].

П'ять павільйонів у формі хмар розподілені вздовж стрічки. Вони забезпечують захист від різкого сонячного світла, можливості для громадських зустрічей, візуальні фокуси та розміщення табличок з інтерпретацією навколишнього середовища. Білі, жовті, фіолетові та блакитні багаторічні квітники виглядають клаптями на колись пустих полях [23].

6. *Парк водно-болотних угідь, Цюньлі, Китай.*
 - Архітектори: Turenscape

- Площа: 300000 м²
- Рік: 2010 рік

Рис. 1.2.12. Парк водно-болотних угідь, Цюньлі, Китай [24]

У середині 2009 року Turenscape було доручено спроектувати водно-болотний парк площею 34,2 га прямо у центрі цього нового міста, яке внесено до списку заповідних регіональних водно-болотних угідь. Ділянка з чотирьох сторін оточена дорогами та щільною забудовою. Таким чином, джерела води в це колишнє водно-болотне угіддя вирізали, і водно-болотне угіддя було під загрозою. Стратегія Turenscape полягала в тому, щоб перетворити вмираючу водно-болотну місцевість у «зелену губку» – міський парк зливових вод, який не тільки врятує водно-болотне угіддя, але й надасть різноманітні екосистемні послуги для нової міської громади. Проблеми очевидні: Як можна зберегти водно-болотне угіддя, що зникає, посередині міста, коли його екологічні та біологічні процеси були відрізані міським контекстом? Як можна спроектувати

таку міську екосистему водно-болотних угідь, щоб забезпечити багато екосистем для міста? І який економічний спосіб упоратися з таким великим ландшафтом? Рішення полягало в тому, щоб перетворити водно-болотну місцевість у багатофункціональний парк зливових вод, який збиратиме, фільтруватиме, зберігатиме зливову воду та проникатиме у водоносний горизонт, водночас будучи продуктивним та забезпечуючи життя, забезпечуючи нові рекреаційні та естетичні враження для міста [24].

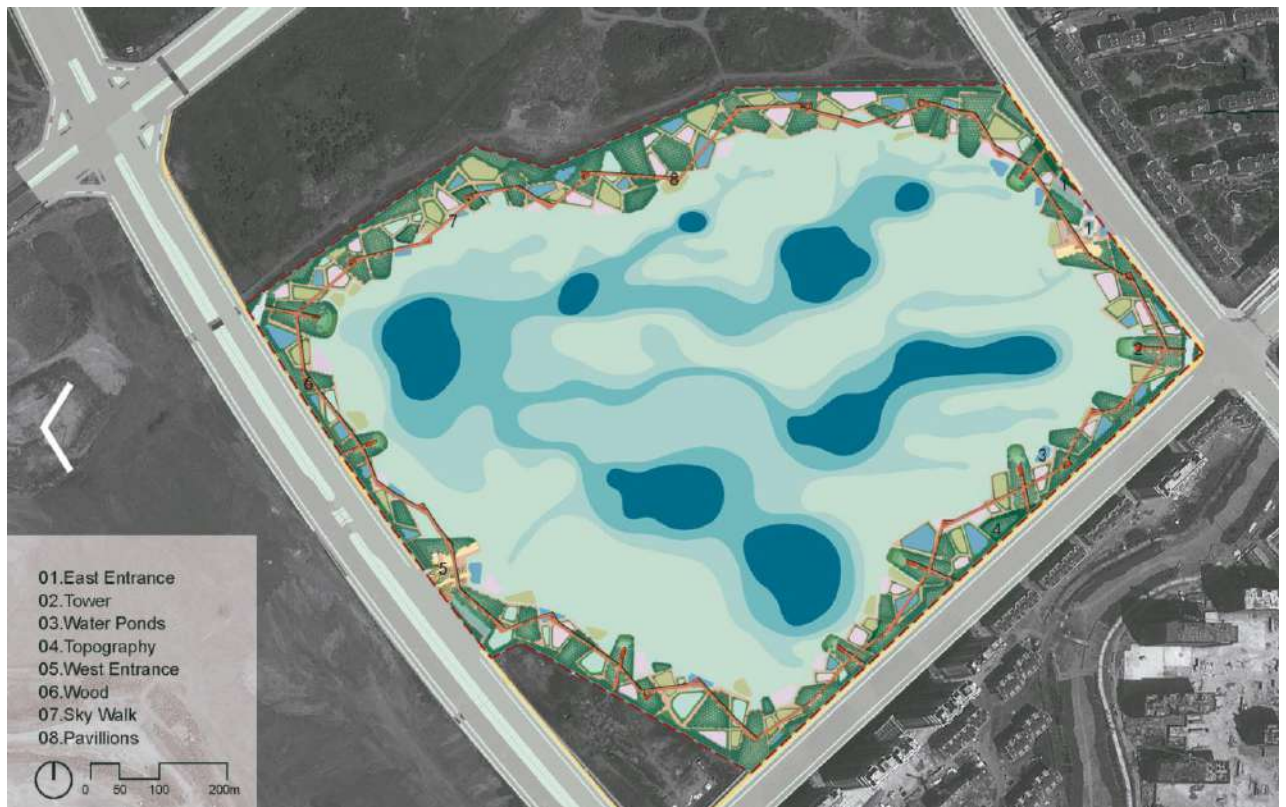

Рис. 1.2.13. Парк водно-болотних угідь, Цюньлі, Китай [24]

7. Парк «Дружби», Монтевідео, Уругвай.

Парк Дружби – це громадський простір, створений для розвитку рекреаційної діяльності, де можуть брати участь діти та молодь незалежно від їхніх фізичних чи пізнавальних здібностей. Розташований у парку Вілла Долорес у Монтевідео, поруч із муніципальним планетарієм, він став першим парком із повністю доступними зручностями в країні [25].

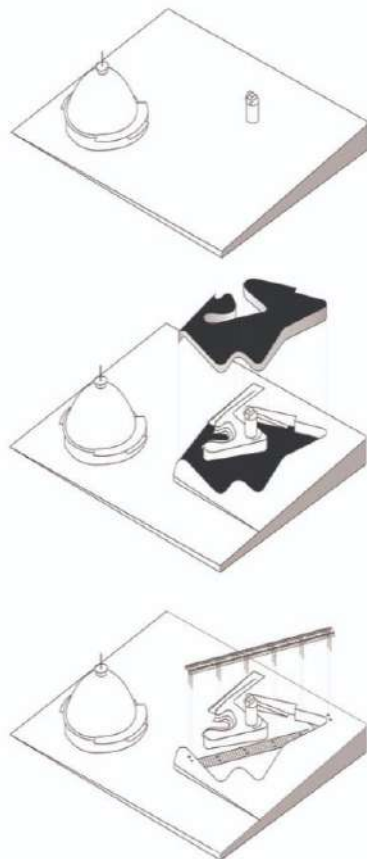

Рис. 1.2.14. Парк «Дружби», Монтевідео, Уругвай [25]

Парк є замкнутою територією, продуктом геометричного малюнка кривих і зворотних кривих, які обходять існуючі види рослин, циліндр обсерваторії та уникають гострих країв. Він утворює поверхню, яка може включати різні басейни, відповідно до необхідної програми, і включає в себе криту зону, де розташовані універсальні туалети та майстерня для розвитку діяльності у віртуальному світі [25].

Рис. 1.2.15. Парк «Дружби», Монтевідео, Уругвай [25]

8. *«Грорудпарк», Осло, Норвегія.*

- Архітектори: LINK arkitektur
- Площа: 119000 м²
- Рік: 2013 рік

Grorudparken (Grorud Park) є одним із чотирьох нових парків у Groruddalen. У парку представлені приміщення для легкої атлетики, ігор, відпочинку, молодіжних програм, соціальної взаємодії та культурних заходів для різноманітного місцевого населення.

Річка Альна є центральним елементом ландшафтного генерального плану, який поєднує існуючі культурні та історичні артефакти з новими ландшафтними враженнями, а також сприяє кращому візуальному та фізичному доступу до самої річки [26].

Рис. 1.2.16. «Грорудпарк», Осло, Норвегія.[26]

Проект був технічно складним. Питання, що стосуються пом'якшення наслідків повені, управління зливовими водами та очищення стоків з Калбакквесе́на та rv.4, а також очищення забруднених підземних матеріалів, що прилягають до Гроруддаммена (Грорудська гребля), були критичними протягом усього процесу проектування [26].

Рис. 1.2.17. «Грорудпарк», Осло, Норвегія [26]

9. *Парк «Рібейру-ду-Матадуру», Санто-Тірсу, Португалія.*

- Архітектори: О!Ленд студія
- Рік: 2013 рік

Сучасні проблеми потребують сучасних рішень. Завдання, викликані цим проектом, є одним із них. Щоб подолати сучасне безтурботне розширення міст, яке перешкоджає природним ресурсам і міському житті, необхідне правильне обговорення між членами міждисциплінарної команди. З цієї причини ця група молодих дизайнерів об'єдналася в спробі створити інноваційний дизайн, який об'єднує природні та штучні елементи в цілісні, багатофункціональні та стійкі міські системи, які сприяють якісному міському стилю життя в загальних гармонійних ландшафтах [27].

Рис. 1.2.18. Парк «Рібейру-ду-Матадуру», Санто-Тірсу, Португалія [27]

Будучи міським парком (1,54 гектара), намір полягав у створенні зв'язків через інтерпретаційні доріжки в тісному контакті з природою, одночасно перевизначаючи місцевий ландшафт, просто виявляючи потенціал, який він уже екстимував. Команда проекту мала на меті зробити його характер прозорим, надати йому ідентичності та дозволити привласнити його населенню. Його новий природний/міський образ і функції є серцем цього організму та основою взаємодії для всіх частин проекту – побудованих, небудованих, функціональних, існуючих, природних, біологічних, людських... [27].

Доповнена мережею екологічно чистих шляхів, обладнання та програм (освітніх, культурних, рекреаційних тощо), ця природна/штучна структура, з'єднуючись із навколишнім середовищем, гарантує привабливість та економічну, соціальну та екологічну стійкість. Це місце, яке розкривається, коли користувач за допомогою різних швидкостей сприймає ціле, стаючи, отже, активним елементом ландшафту [27].

Рис. 1.2.19. Парк «Рібейру-ду-Матадуру», Санто-Тірсу, Португалія. [27]

10. *«Геопарк», Ставангер, Норвегія.*

- Архітектори: Helen & Hard
- Рік: 2008 рік

Парк — це грайливий міський простір на Ставангеріна набережній Росії, використовуючи вільний дворик поруч із Музеєм нафти. У процесі проектування ми використовували три різні місцеві ресурси: по-перше, геологічні та сейсмічні експертизи нафтової промисловості; по-друге, технології, матеріали та відходи, пов'язані з видобутком нафти; по-третє, ідеї та співпраця з місцевими молодіжними групами для програмування та створення нового парку [28].

Початковий намір полягав у тому, щоб дати відчутний досвід роботи з нафтогазоносним пластом Troll. Найцінніше родовище на норвезькому шельфі, воно ховається на глибині 2000-3000 метрів під морським дном. Рельєф парку заснований на геологічних шарах, «пластах» поля Тролля, реконструйованих у

масштабі 1:500. Цей «геоландшафт» був розроблений в експериментальній послідовності: першою фазою був цифровий маневр, де 15 геологічних шарів були частково відшаровані та оголені, створюючи парк, нахилений як до сонця, так і до центру площі. Другий етап складався з семінарів з молодіжними групами. Тут функції осадових шарів були запрограмовані для таких видів діяльності, як їзда на велосипеді, альпінізм, виставка, концерти, стрибки, гра з м'ячем та відпочинок. Шар, що містить нафту, включаючи її бурові свердловини [28].

Рис. 1.2.20. «Геопарк», Ставангер, Норвегія [28]

Підбір елементів та матеріалів проводився разом із молодіжними групами, які відвідували промислові об'єкти за межами центру міста. Частина установок запозичена у компаній, частина віддана, а інша куплена дешево на металобрухт. Парк широко використовується дітьми, батьками та молоддю в будь-який час, перетворюючи раніше покинуту ділянку на гамірну точку спілкування. Спочатку парк планувався на тимчасовий період на один рік, але він все ще існує через п'ять років, і триває обговорення, щоб зробити парк постійним [28].

Рис. 1.2.21. «Геопарк», Ставангер, Норвегія [28]

1.3. Фактори і умови ландшафтно-планувальної реорганізації паркового середовища.

Під час формування різних об'єктів природного й урбанізованого середовища із залученням засобів ландшафтного дизайну необхідно зважати на такі формувальні фактори (Рис. 1.3.1.), [29] :

- *природно-кліматичні,*
- *еколого-містобудівні,*
- *соціальнодемографічні,*
- *естетичні,*
- *техніко-економічні.*

Під час проектування об'єктів ландшафтного дизайну передусім необхідно враховувати природно-кліматичні чиники. Процес створення об'єктів ландшафтно-архітектури та дизайну зумовлює перетворення природних компонентів ландшафту зважаючи на кліматичні особливості місцевості, тобто фізико-географічної зони [29].

Функціональне зонування парків на урбанізованій території є складнішим, ніж у неурбанізованих, оскільки пов'язано з низкою додаткових фактором головними з яких є сильна антропогенне, в тому числі і рекреаційне, навантаження, значне обмеження земельних ресурсів та перспектив розширення, а також виконання функцій екологічного каркаса. Розмаїття завдань і специфіка парків на урбанізованій території визначає необхідність пошуку інших підходів до їх функціонального зонування [6].

Основою для планування міст у всі часи, насамперед, були: рельєф та гідрографічна мережа. При створенні зон відпочинку в них враховувались також інші природні компоненти. Але вони зазвичай розглядаються не як структурні частини природних або природно-антропогенних систем, а ізолювано один від одного [6].

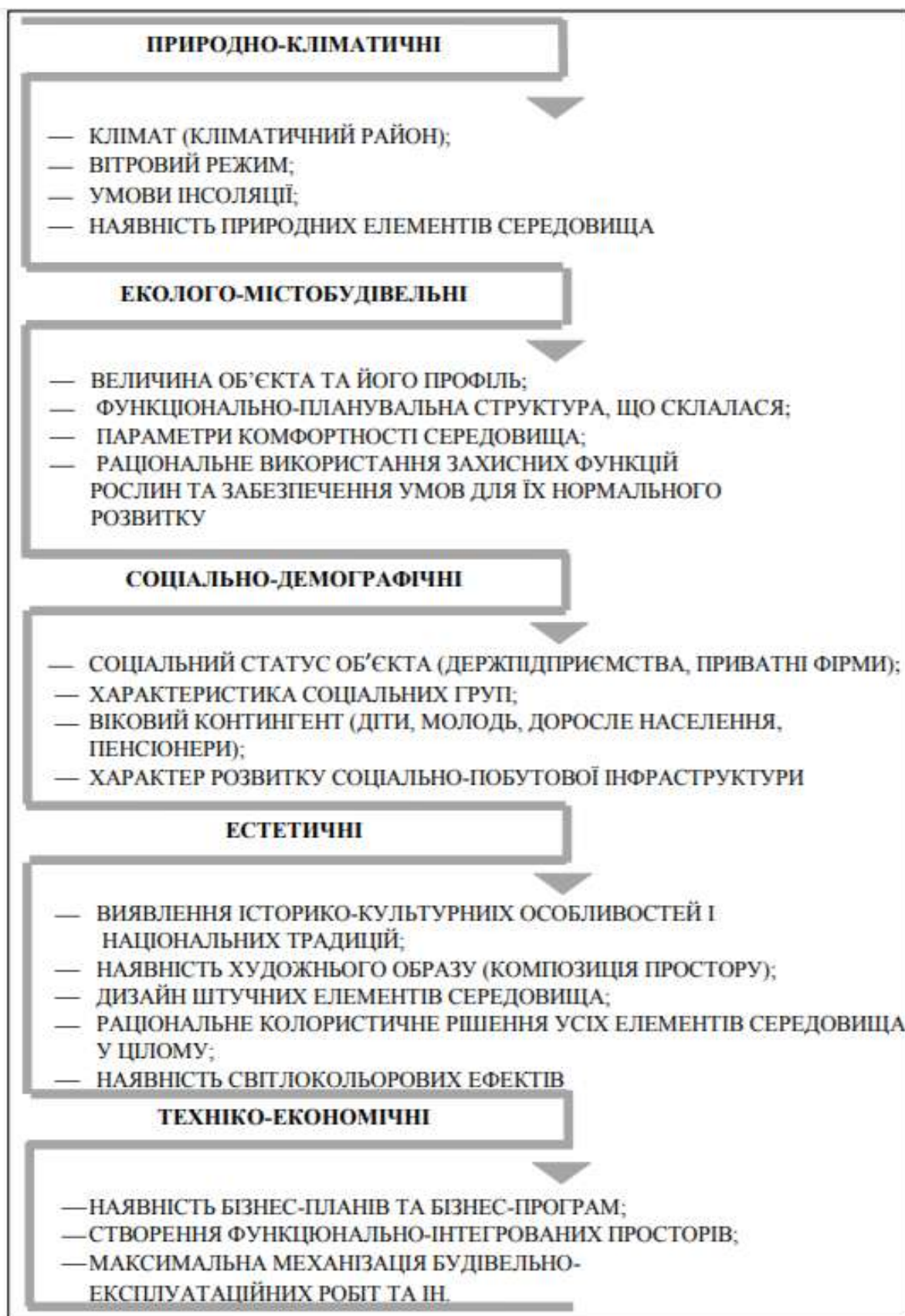

Рис. 1.3.1. Фактори, що впливають на формування ландшафтних об'єктів [29]

Зважаючи на *природно-кліматичний фактор* необхідно здійснювати ретельний аналіз ландшафтної ситуації й розробляти на його основі природноохоронні заходи. Аналіз ландшафтної ситуації характеризує природний ландшафт: фіксація або поліпшення ґрунтових умов, збереження існуючої рослинності, збереження наявного рельєфу тощо [29].

Еколого-містобудівний чинник забезпечує раціональне використання території з огляду на функційне призначення об'єкта і його планувальну структуру, особливості транспортного й пішохідного руху на території. Він зумовлює обґрунтоване включення до планувальної структури природних засобів ландшафтного дизайну, особливо рослинності, зниження негативного впливу природно-кліматичних умов і антропогенного середовища. За урахування екологічного фактора виконується інженерна оцінка проектного стану середовища (аналіз карт шуму, інсоляції, аерації, загазованості), що дає змогу обґрунтовано використовувати все різноманіття оздоровлювальних і захисних функцій рослинності й забезпечити необхідну стійкість найзеленіших насаджень в умовах значних техногенних навантажень, а також створити параметри комфортного середовища (за шумовим, інсоляційним і аераційним режимом) [29].

Соціально-демографічний чинник уможливорює врахування соціального статусу об'єкта, характеристики соціальних груп. В об'єктах ландшафтної архітектури та дизайну реалізуються комунально-господарські, трудові, побутові та рекреаційні процеси життєдіяльності. Організація території має задовольняти трьом головним соціально-психологічним вимогам:

- забезпечити умови для розвитку індивіда з огляду на його вікові потреби (діти, молодь, доросле населення, люди похилого віку);
- надати соціальні контакти;
- створити умови для повноцінного відпочинку зважаючи на соціальний статус рекреантів [29].

Естетичний чинник забезпечує індивідуалізацію територій, їхнє органічне поєднання з природним середовищем. Він зумовлює образотворче рішення

простору з огляду на національно-історичні особливості і сприяє створенню цілісного високоякісного середовища, яке поєднує вимоги функції й естетики, що досягається завдяки дизайну всіх штучних елементів, раціональному колористичному рішенню малих архітектурних форм, рекреаційного обладнання та середовища в цілому [29].

Техніко-економічний фактор забезпечує економічну ефективність застосовуваних рішень шляхом розроблення бізнес-планів і бізнес-програм проєктованих об'єктів. Економічна ефективність застосовуваних рішень може забезпечуватися за дотримання таких прийомів:

- максимальне збереження і включення до планувальної структури існуючих насаджень, водосховищ, рельєфу тощо;
- створення функційно інтегрованих озелених ділянок, що поєднують функції рекреації, екологічного захисту, оздоровлення середовища;
- створення озелених ділянок, розрахованих на багатоцільове та поліфункційне використання тощо [29].

Об'єктами ландшафтної архітектури та дизайну є, передусім, міські та заміські ландшафтно-рекреаційні території, де здійснюється ретельне пророблення деталей культурного ландшафту. Це ті об'єкти, що містять простори, сформовані за допомогою засобів ландшафтного дизайну: рослинності, геопластики, водних пристроїв, малих архітектурних форм, візуальної комунікації. До таких об'єктів належать малі рекреаційні території. Вони є структурними елементами системи озелених територій міста і зазвичай виконують екологічну, архітектурно-художню та рекреаційну функції [29].

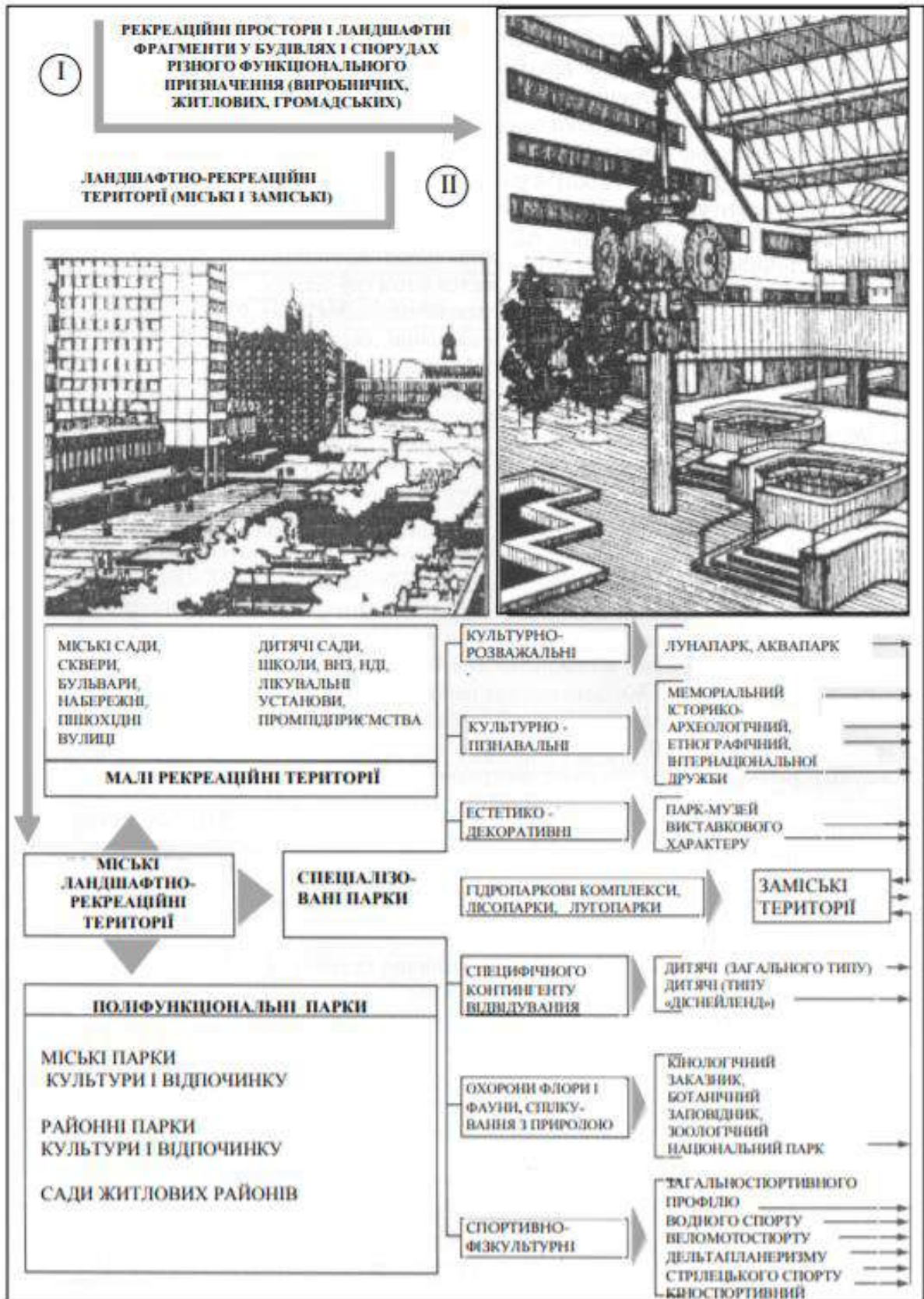

Рис. 1.3.2. Типологія об'єктів ландшафтної архітектури та дизайну[29]

Об'єктами містобудівного та ландшафтної проектування, яке в залежності від розмірів територій, існуючого функціонального їх використання, адміністративно-територіального устрою охоплює всі ієрархічні рівні – загальнодержавний, регіональний, місцевий будівель і споруд та здійснюється у містобудівній документації на державному та регіональному рівнях, на стадіях генерального плану, детального плану території, плану зонування території, а також у проектах різного типу громадських будівель і споруд [11].

Розглянуто вплив БФП (багатофункціональний парк) на соціальні сучасного міста. Проведено аналіз розміщення БФП у структурі великих міст. Виявлено фактори, що впливають на комфортність середовища парку в умовах, характерних для забудови центрів сучасних вітчизняних міст, та визначено структуру цих факторів (рис. 1.3.3.), [5].

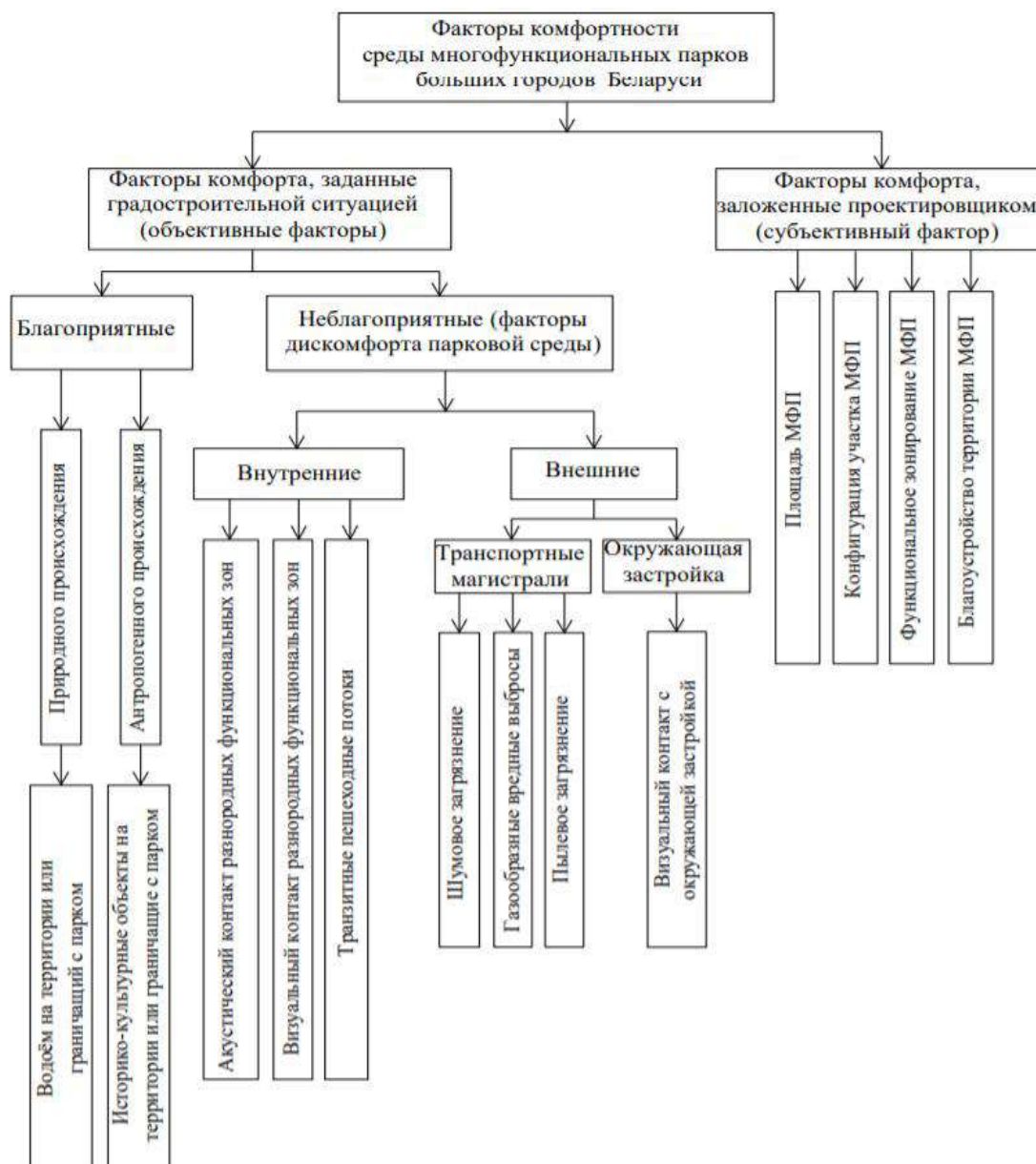

Рис. 1.3.3. Чинники комфортності середовища БФП [5]

З метою оптимізації процесу функціонального зонування парків нами запропоновано систему критеріїв та спосіб, що дозволяє диференціювати територію парку за рівнем сприятливості розміщення конкретної функціональної зони. Пропонований спосіб заснований на ідеї виділити з усього масиву факторів, що впливають на зонування, ті, що піддаються кількісній оцінці: ергономічні, санітарно-гігієнічні, геоморфологічні, відокремивши їх від якісних

факторів – естетичних (рис. 1.3.4.), [5].

Функциональная зона	Критерии функционального зонирования		
	Вид критерия	Наименование критерия	№ матрицы
Зона тихого отдыха	Количественные	Защищённость от источников дискомфорта (магистральных улиц)	+К1
		Размещение в непосредственном контакте с природными объектами (растениями и водоёмами)	+К2
		Удалённость от зон активного отдыха, зоны развлечений и от участков наиболее интенсивного пешеходного движения (входов в парк)	-К3
		Удалённость от хозяйственных построек	-К4
	Качественные	Эстетичность пейзажных картин, открывающихся при передвижении отдыхающих по парку	-
		Включённость в общее композиционное решение парка	-
Зона активного отдыха (физкультура, спорт, пикники)	Количественные	Равнинный рельеф участка	+К5
		Отсутствие природных объектов или их малочисленность	-К2
		Отсутствие зданий на участке	-К4
	Качественные	Эстетичность объектов функциональной зоны	-
		Включённость в общее композиционное решение парка	-
Зона развлечений и массовых мероприятий	Количественные	Близость к входам в парк	+К3
		Равнинный рельеф участка	+К5
		Отсутствие природных объектов или их малочисленность	-К2
		Отсутствие зданий на участке	-К4
	Качественные	Эстетичность объектов функциональной зоны	-
		Включённость в общее композиционное решение парка	-
Детская зона	Количественные	Близость к входам в парк	+К3
		Равнинный рельеф участка	+К5
		Отсутствие зданий на участке	-К4
	Качественные	Эстетичность объектов функциональной зоны	-
		Включённость в общее композиционное решение парка	-

Рис. 1.3.4. Критерії функціонального зонування території БФП [5]

Відомо, що ландшафтно-рекреаційні території, призначені для організації відпочинку населення та покращання стану довкілля, формують «природний каркас» як населених пунктів, так і територій поза їх межами, який являє собою єдину ландшафтно-рекреаційну систему природно-заповідних та штучно створених міських озелених територій, об'єднаних пішохідно-транспортними мережами. Складовими елементами ландшафтно-рекреаційної системи є: міські елементи ландшафту (парки, сади та сквери, зелені насадження закладів освіти, охорони здоров'я, виробничих підприємств тощо); приміські ландшафтно-рекреаційні території (зони короткочасного відпочинку, дачні та садівничі

поселення, лісопарки та гідропарки тощо); курорти та рекреаційні зони (приморські, гірські, рівнинні); туристичні зони та центри туризму; природно-заповідні території (національні природні та регіональні ландшафтні парки, парки-пам'ятки, експозиційні зони пам'яток природи тощо). Типологічно визначені ландшафтно-рекреаційні території (крім озеленених територій спеціального призначення – санітарно-захисних зон, водоохоронних та містозахисних смуг тощо) [11].

В основу класифікації парків покладено функціональну ознаку, тобто перевагу одного, характерного виду поводження людини в природному середовищі. Наявність ведучої, домінуючої функції в парку визначає його профіль, що надає можливість використовувати частину його території для інших, підлеглих функцій. Виявлені типологічні різновиди садово-паркових об'єктів, диференціація яких наведена на (рис. 1.3.5.), [30].

Рис. 1.3.5. Типологічні різновиди садово-паркових об'єктів.[30]

До монофункціональних садово-паркових об'єктів належать паркові об'єкти загального користування, у яких яскраво виражена одна функція. До поліфункціональних – парки культури і відпочинку, у ландшафтній організації яких відбивається комплексне використання території для різних видів відпочинку. Як правило, до складу функціональних зон таких парків входять спортивна, дитяча, видовищно-масова, культурно-просвітня зони, а також зони тихого відпочинку і прогулянок. Взаємне розміщення перерахованих зон, так само, як і їхнє положення стосовно транспортних магістралей і прилеглих житлових кварталів, визначаються розуміннями зручності використання паркових територій специфічним контингентом відвідувачів (рис. 1.3.6.) [30].

<u>Пізнавальні</u>	<u>Розважальні</u>	<u>Оглядові</u>
Історичні	Атракціонні	Прогулянкові
Меморіальні	Дитячі	
Етнографічні	Спортивні	
Пізнавальні		
Спеціалізовані		
Виставкові		

Рис. 1.3.6. Монофункціональні паркові території [30]

Відповідно до планувальної схеми садово-паркові об'єкти поділяються на регулярні, пейзажні та змішані. Регулярна схема характеризується регулярною сіткою у плані, головною композиційною віссю, яка орієнтується на домінанту, строгістю композиції: чіткість пропорцій, ритмом елементів, симетрією членування, геометричною конфігурацією майданчиків. На рис. 2 показаний приклад регулярного парку у Криму. Пейзажна схема (довільна) характеризується вільною сіткою плану, асиметрією, підпорядкуванням природньому рельєфу: вільнозвивистими доріжками, живописними формами водоймищ, пагорбів; широким використанням квіткового оформлення; наявністю пейзажних картин [30].

До умов реорганізації паркового середовища можна віднести:

- покращення ландшафтно-рекреаційних зон;

- розвиток туристичного напрямку за умов інтерактивних та цікавих зон (арт-об'єктів);
- покращення функціональних зон для різних груп населення для відпочинку та дозвілля;
- покращення економічної складової міста;
- створення інклюзивного середовища;
- створення монофункціональні паркові території;
- забезпечити умови для розвитку індивіда
- збереження існуючих насаджень, водосховищ, рельєфу.

Висновки до розділу 1.

В результаті аналізу вітчизняних та закордонних теоретичних досліджень було з'ясовано, що тематика реорганізація центральних парків у містах достатньо відома і вивчена, а головне є запит від населення для її реалізації. Які проблематики вдалося виявити та вивчити: ВІМ моделювання, на сьогоднішній день, допомагає порівняти, співвіднести ландшафтно-планувальні особливості того дня и запропоновану ідею реорганізації території. Це дає змогу побачити та покращити планувальні рішення, різність потреб та запити людей сьогодення та їх сприйняття центральних парків в навколишньому середовищі у сталому розвитку міста.

Аналізуючи центральні парки міст було виявлено наступні тенденції: обов'язкова різноманітність та інтерактивність функціонального зонування парку, легка та зрозуміла пішохідна схема для вільного доступу до необхідних зон різних груп населення та покращення атмосферного повітря за допомогою спеціальних рослин.

Фактори, які впливають на реорганізацію ландшафтно-планувальних рішень центральних парків:

Природно-кліматичний фактор необхідно враховувати та аналізувати вже задані параметри території, та на базі них формувати ландшафтно-планувальну реорганізацію.

Еколого-містобудівний фактор задає певні раціональні умови для функціонального-планувального призначення території з огляду на транспортно-пішохідні маршрути на заданій території.

Соціально-демографічний фактор враховує соціальний статус об'єкта, його характеристики, побутові та рекреаційні процеси життєдіяльності.

Естетичний чинник дарує певну особистість і унікальність території, її природну красу. Поєднуючи в собі естетику всіх елементів рекреаційного середовища.

Техніко-економічний фактор забезпечує економічну ефективність застосовуваних рішень шляхом розроблення бізнес-планів і бізнес-програм проєктованих об'єктів [29].

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАСОБІВ РЕОРГАНІЗАЦІЇ МІСЬКИХ ПАРКІВ

2.1. Принципи ландшафтно-планувальної реорганізації центральних парків в приморських містах.

Жителі середніх віків були ближчі до природи, не дивлячись на те, що їх міста представляли собою суцільну масу із каменя, через щільну забудову у них не було місця для природи. Проте міста були невеликими, й відразу за стінами міста починались поля, луки, ліси. Проблема «місто-людина-природа» показує закономірності взаємодії людини із природним середовищем, у якому вони співіснують. У минулому більшість міст відгородилися від природних ландшафтів кільцем необлаштованих окраїн та пригородів, де були зосереджені звалища сміття, промислові підприємства, що викидали й продовжують викидати в повітря шкідливі речовини. Ландшафти сучасного міста належать до ландшафтів: перетворених, культурних, і де елементи, привнесені в результаті діяльності суспільства, переважають над природними. Міський ландшафт іноді називають ландшафтом урбанізованим, підкреслюючи цим крайні форми його деградації і межі штучності. В впорядкованому місті на сьогодні домінують бетон, асфальт, скло. Постійно спостерігається відносне зменшення природних елементів, а як наслідок - погіршення екосистеми (рис. 2.1.1.).

Рис. 2.1.1. Модель теорії руйнування М. Ф. Федорова

Провідним напрямом у моделюванні діяльності сучасного садово-паркового господарства є пошук такого аналогу, інформацію з якого можна було б перенести на певний існуючий парк. Перспективним вважається також шлях

моделювання мережі парків на прикладах безпосередньо їх роботи. Існує ще один напрямок в розробці перспективних моделей садово-паркових об'єктів. Мова йдеться про базисну модель парку на перспективу його можливого розвитку й удосконалення, що має визначення як «реорганізація». Така модель буде мати проектно-прогностичний характер, об'єднувати предметні моделі:

- *соціологічну* (за складом відвідувачів парку),
- *культурологічну* (за моделями поведінки у сфері культурної діяльності, спілкування, відпочинку),
- *функціональну* (за основними сферами функціонування парку),
- *архітектурно-планувальну* (за особливостями зонування, характерним складом обладнання й пристроїв, трасування алей та доріжок), (рис. 2.1.2)
- *композиційно-просторову* (за особливостями вирішення питань естетики щодо внутрішнього простору -сценарності побудови його розкриття, ландшафтних композицій, панорам). (рис. 2.1.3)
- *екологічну* (за визначенням та акцентуванням особливостей природного середовища парку, його охорони та створення для нього умов сталого існування та розвитку).

Рис. 2.1.2. Основні архітектурно-планувальні принципи

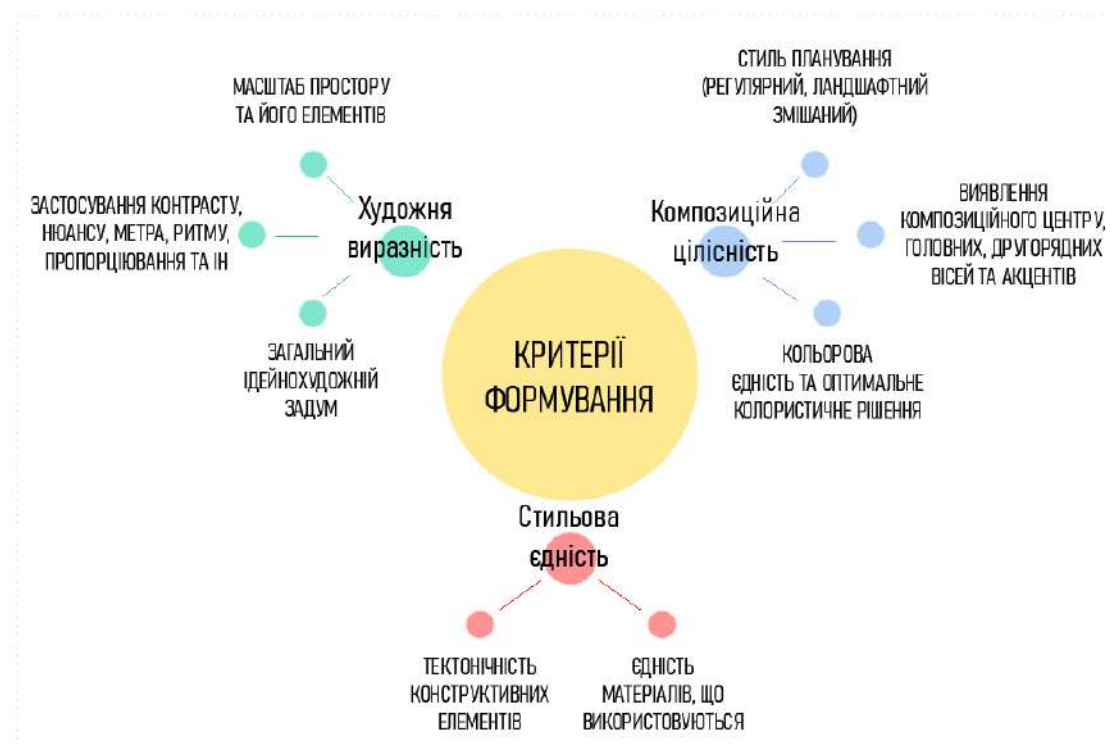

Рис. 2.1.3. Критерії формування композиційно-просторових особливостей

В основу ландшафтно-планувальної реорганізації комплексного формування інфраструктури пляжних зон пропонується покласти принципи, в долучення тих, що описані вище, що визначають системний підхід до організації середовища як на локальному рівні, так і в містобудівному масштабі, на рівні планування та реалізації великих проектів реконструкції та розвитку територій:

- *Просторава неперервність* (послідовне, взаємопов'язане формування ділянок прибережних територій як безперервного, максимально протяжного лінійного об'єкта разом із перетворенням та розвитком прилеглих територій.) (рис.2.1.4)
- *Сезона динаміка, всесезонна адаптивність* (забезпечення транспортної та пішохідної доступності прибережних територій; створення необхідних умов всім груп населення, зокрема людей з обмеженими можливостями пересування; організація упорядкованих маршрутів руху від станцій метрополітену, зупинок громадського транспорту до всіх ділянок берегової смуги; системне розміщення велопаркування, паркування автомобільного транспорту, екскурсійних автобусів.)

- *Доступність, безпечність* (архітектурно-ландшафтна та функціональна організація на основі сценарію всесезонного використання, створення можливостей для різноманітного та оптимального використання в літній та зимовий періоди.)

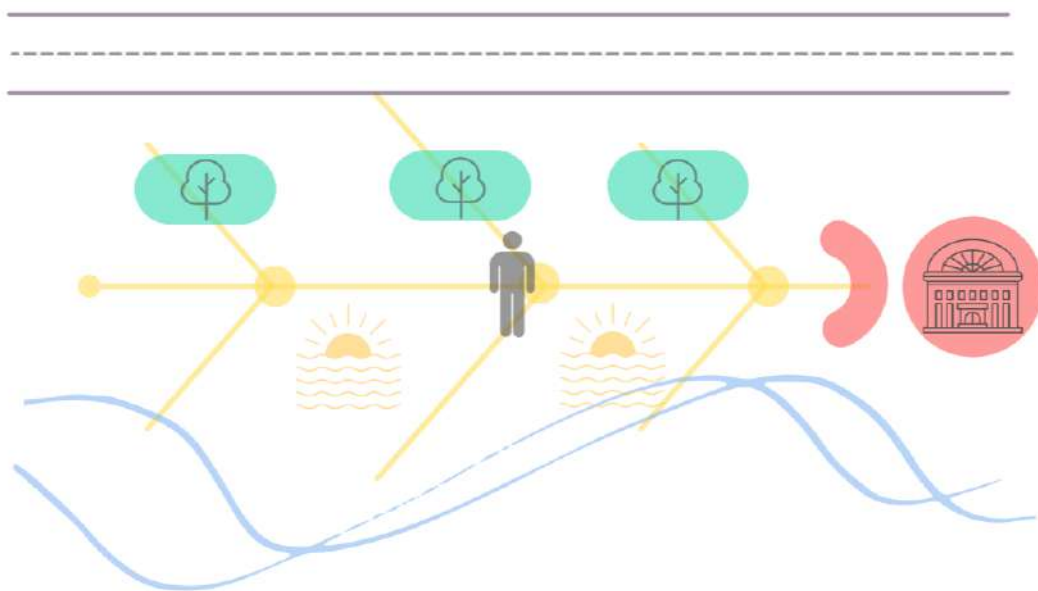

Рис. 2.1.3. Просторова неприривність

2.2. Прийоми ландшафтно-планувальної реорганізації території центральних парків в приморських містах

До зелених зон в межах міста доцільно підходити з комплексним підходом щодо функціонально-планувальній їх організації: вони безумовно мають бути інклюзивними, бо центральні парки відіграють велику роль у суспільному житті городян. Ця «зелена пляма» на тлі міста являє собою територію: відпочинку, заняття спортом, дозвілля і простої вечірньої сімейної прогулянки. Зелені зони є своєрідним буфером між урбанізованими територіями і природними поза міськими екосистемами. Саме тому їм необхідно приділяти підвищену увагу з боку містобудівників. Кожний центральний парк будь-якого міста має стати пріоритетним для вирішення нагальних проблем окремої територіальної громади. Бо це - саме та територія, на якій мешканці можуть й повинні проводити своє позаробоче дозвілля, маючи можливість і місце, яке надає широкий спектр

рекреаційно-розважальних послуг для позабуденних днів, відчуття усамітнення від міської метушні й повсякденних турбот. Сучасні тенденції розвитку міських парків за кордоном роблять їх досить цікавими та інтерактивними, надаючи городянам різних верств й соціальних груп спроможність цікаво проводити там свій час. Центральні парки сьогодення направлені на занурення людини в світ спокою та рівноваги, бо теперішній світ дуже швидкий і нервовий не налаштований на його реабілітацію. Часто, індивіду не вистачає часу, щоб побути наодинці із собою, помовчати та насолодитись спокоєм та усамітненням. Саме тому необхідне загострення уваги на цьому аспекті, бо на сьогодення центральні парки у містах стають усе більш актуальними та бажаними для міського населення, переорієнтація на себе багато функцій міського життя - фізичного, психологічного відпочинку, як інструмент формування їх художньо-естетичного стану та запитів. Сучасне велике та надвелике місто, агломерація, підвищуючи кількість свого населення, з метою задоволення їх потреб намагається надати достатню кількість якісних, продуманих рекреаційних територій, що можуть покривати запити людей. Згідно з цим надані рішення щодо реорганізації центрального парку та пляжної зони:

- зміни чи доповнення функціональних зон у існуючих й функціонуючих ландшафтних об'єктах; (Рис. 2.2.1)
- надання нових та альтернативних просторів для територіального розвитку ландшафтних територій міських парків (відпочинку, розваг, фізичного виховання, культури, тощо);(Рис. 2.2.2)
- перепланування існуючих природних ландшафтів за допомогою вертикального планування, геопластики землі, утворення оригінальних ландшафтних композицій; (Рис. 2.2.3)
- формування новітніх ландшафтних утворень в структурі існуючих парків у вигляді локальних садів - руху, інсталяцій, техніки; формування їх новітніх локацій (рис. 2.2.4)
- перетворення урбанізованої ділянки берегової смуги прийомами ландшафтного дизайну (рис.2.2.5)

- створення комфортних умов пішохідного та велосипедного руху; організація та благоустрій місць для відпочинку; (рис.2.2.6)
- розвиток системи міського водного транспорту на основі нових причальних споруд;
- реорганізація та розвиток існуючого об'єкта тяжіння на пляжній зоні та прилеглий території; (рис.2.2.7)
- організація «зеленого дублера» між морем та транспортною магістраллю, що пов'язує ландшафтну інфраструктуру території;

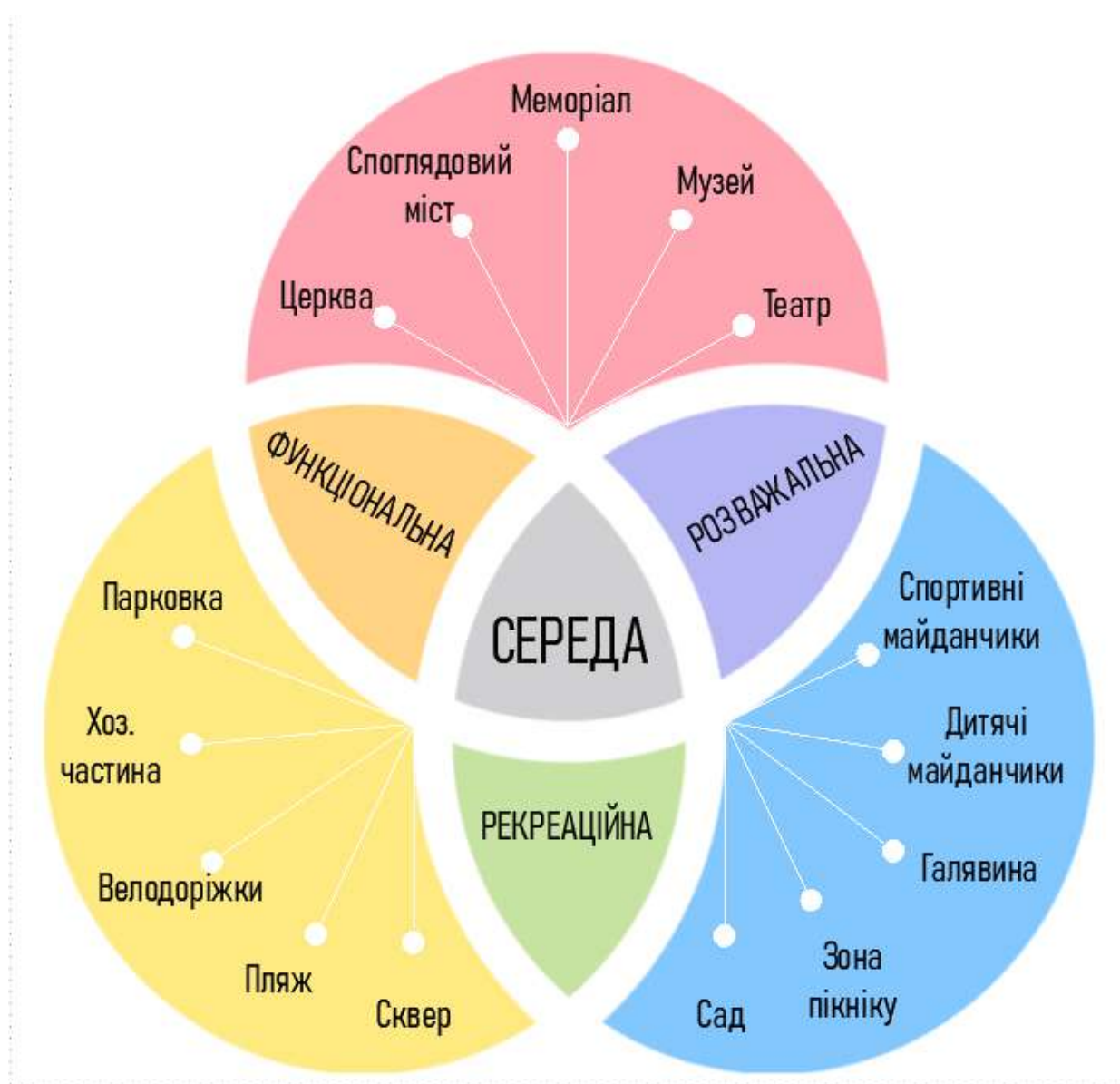

Рис. 2.2.1. Схема функціонального зонування

Рис. 2.2.2. Схема доповнених\новітніх функціоних зон\просторів

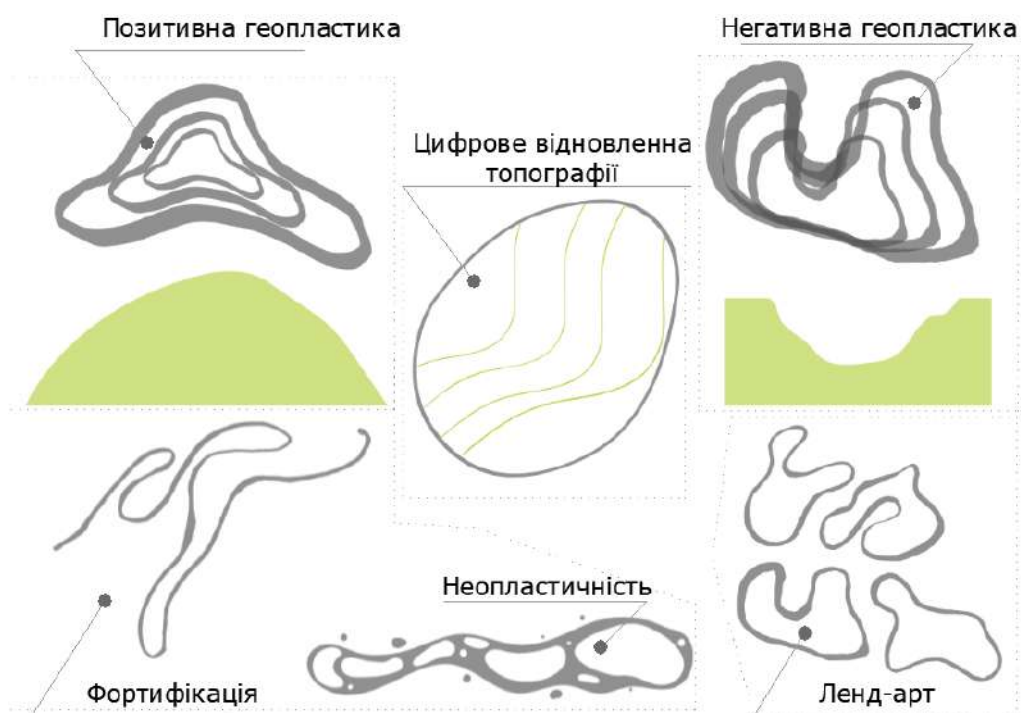

Рис. 2.2.3. Варіативність ландшафтних формоутворень

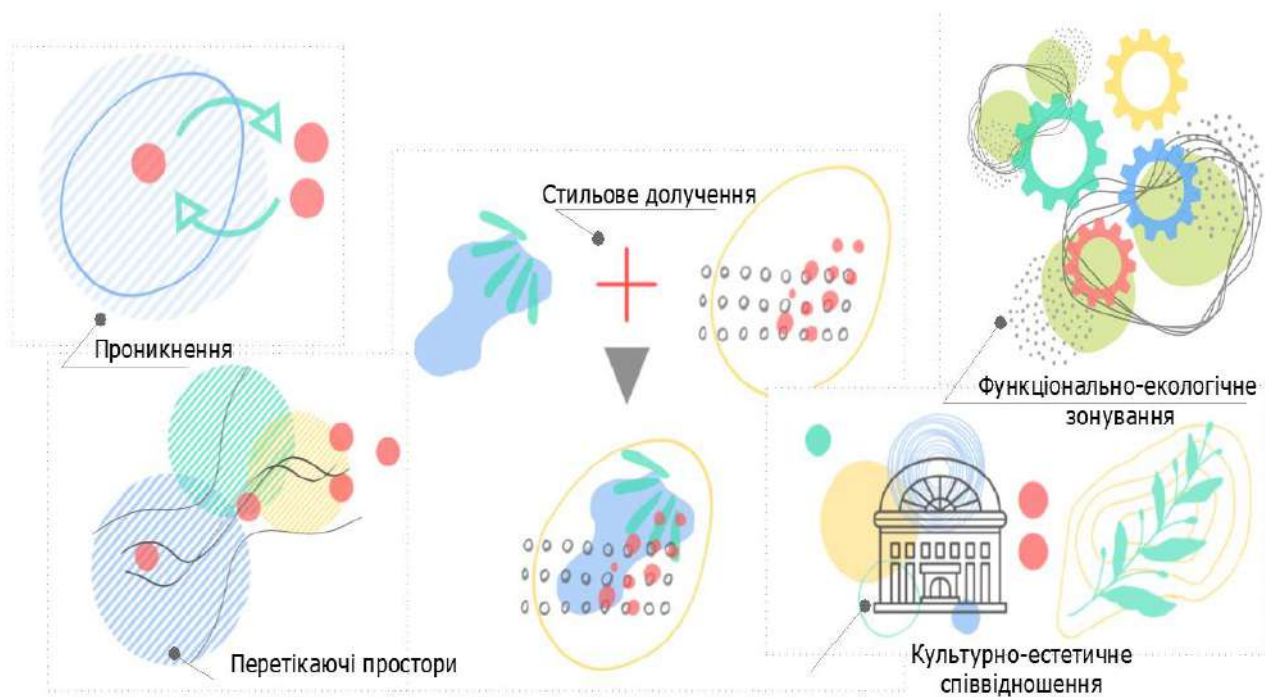

Рис. 2.2.4. Прийоми ландшафтно-планувальної реорганізації

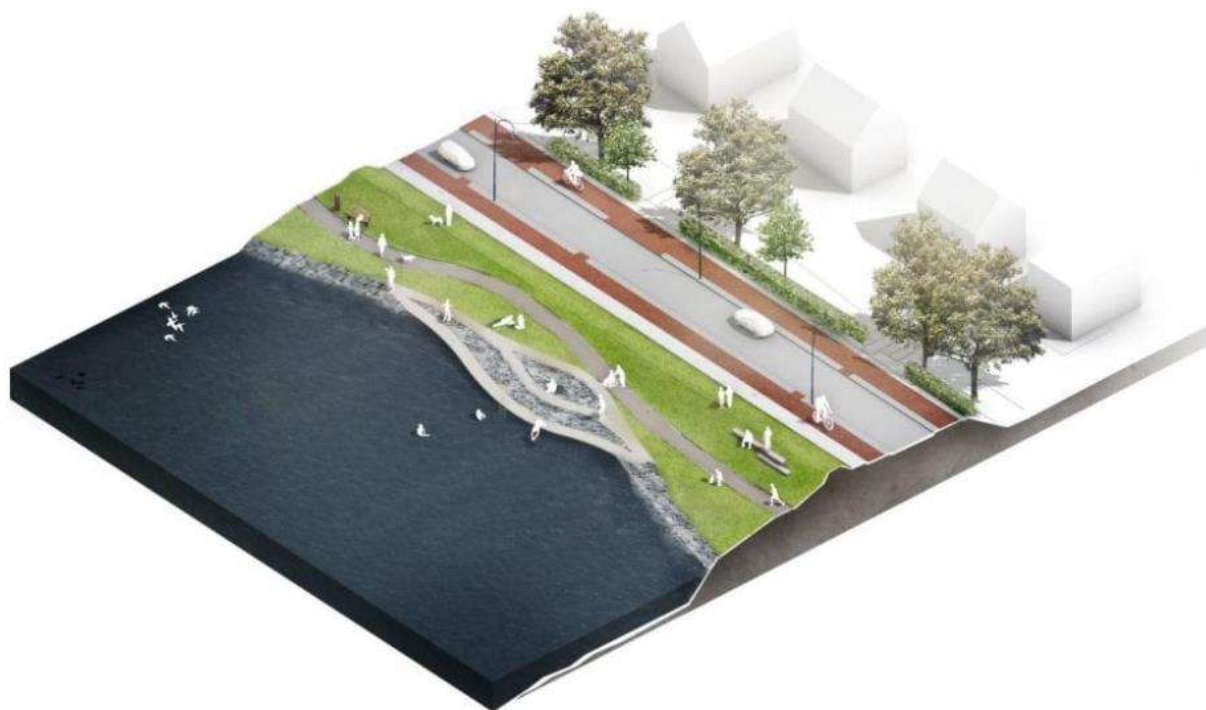

Рис. 2.2.5. Приклад урбанізованої ділянки берегової смуги прийомами ландшафтного дизайну [51]

Рис. 2.2.6. Приклад комфортних умов пішохідного та велосипедного руху; організація та благоустрій місць для відпочинку [51]

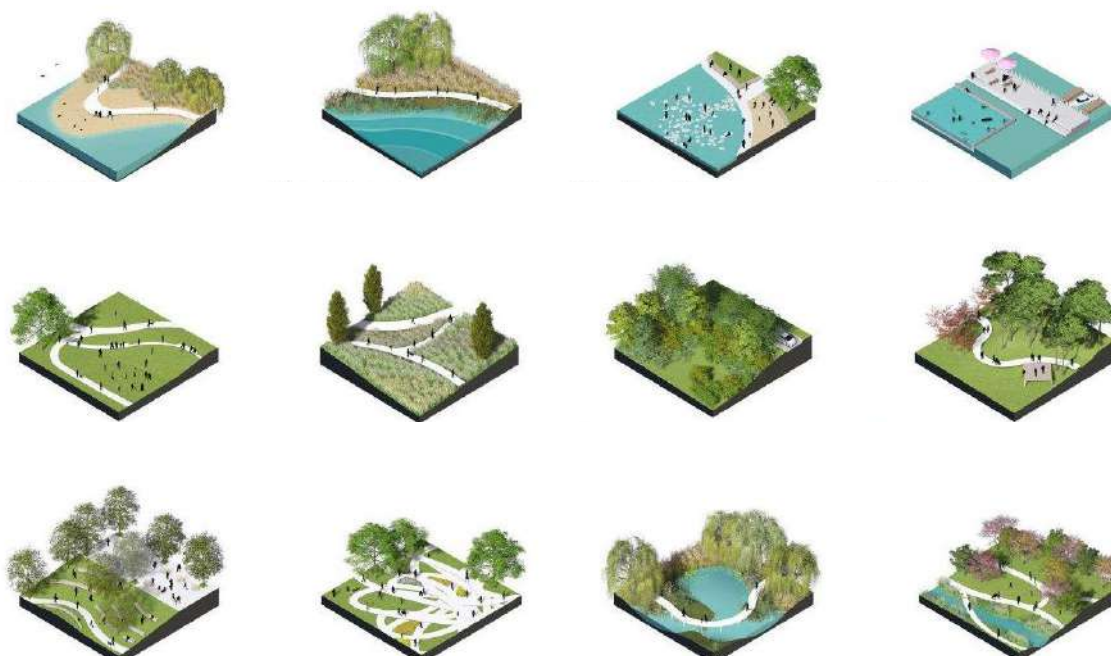

Рис. 2.2.7. Приклади реорганізації та розвитку існуючого об'єкта тяжіння на пляжній зоні та прилеглій території [50]

Але головне, щоб усі запропоновані процесом реорганізації доповнення та перебудови, змогли покращити повсякденне життя населення. Саме тому, реорганізація існуючих ландшафтно-планувальних рішень стає важливим напрямком ландшафтного проектування, має докорінно змінити відношення суспільства до міських центральних парків, поставивши їх на інший соціальний рівень розгляду. Майбутнє вимагає вже значно більших площ та обсягів озеленення у містах та передбачення зон відпочинку для особистого гармонійного перебування населення, зон усамітнення від міського життя, так званої психологічної релаксації, а також, для поширення видів розваг

2.3. Ландшафтно-планувальна реорганізація центрального парку та пляжної зони

Вважається, що архітектура майбутнього має бути зеленого кольору. І це не випадково, бо це є основним принципом сьогоденного проектування та розвитку містобудівної діяльності. Кожний архітектурний проект йде у супроводі з проектування середовища, формуючи парадигму сталого розвитку міста й орієнтований, насамперед, на розвиток суспільства з метою покращення життя мешканців, наповнення обрану для проектування ділянку сутністю, змістовністю, функцією, красою. Відомо, що ландшафтно-рекреаційні території, що призначені для організації відпочинку населення та покращення стану довкілля, формують «природний каркас» як населених пунктів, так і територій поза їх межами, який являє собою єдину ландшафтно-рекреаційну систему об'єднаних пішохідно-транспортними мережами. Можна виділити основні чинники, що формують сучасну ландшафтно-планувальну реорганізацію міських парків в приморських містах й впливають на її архітектурно-планувальне та художньо-просторове рішення:

1. Ретельний професійний (композиційно-просторовий, дендрологічний, тощо) аналіз спеціаліста-проектувальника, що має академічні знання ґрунтів, мікроумов, знання ендеміків та властивостей конкретного біотопу таке інше;
2. Вивчення мікроклімату та життєдіяльності житлових кварталів (мікрорайону, району), довкілля обраної для проектування парку ділянки;

3. Визначення основних функцій розроблюваної ділянки;
4. Визначення інклюзивності та інтерактивності проектного об'єкту;
5. Естетизація ландшафтного простору, вирішення загальної ландшафтно-планувальної та композиційно-просторової структури проектного об'єкту.

Перелічені вище чинники надають змогу правильно проаналізувати та удосконалити саму ділянку й територію, що з нею контактує, бо це є основною сучасною тенденцією - асимілювати простори, поєднати їх так, начебто вони – є єдиним цілим. Реорганізувати ділянку за допомогою збереження у ній історичного надбання, удосконалити ландшафт, додати інклюзивність території та інтерактивність, за допомогою сучасних тенденцій розвитку паркової території та пляжної зони (табл. 2.3.1):

Табл. 2.3.1.

№№	<i>Сучасні тенденції ландшафтно-планувальної реорганізації парків приморських міст</i>
1.	<i>Ландшафт</i> : геопластика, ленд-арт, фортифікація, топографічна матриця.
2.	<i>Світло</i> : світлові сценарії-театри, медіа-арти, доповнена реальність, інтерактивна віртуальність, імерсивний простір, технології 3D-мэппинга “Magic Sprut”.
3.	<i>Природність</i> : поєднання МАФ з рельєфом та рослинністю, природні протоптані стежки, місця усамітнення з природою.
4.	<i>Архітектура</i> : вхідні портали, амфітеатри, павільйони, інтерактивні майданчики для дітей та дорослих, скульптури оснащені функцією.
5.	<i>Пішохідно-транспортна мережа</i> : виділяється яскравим кольором, розширення доріжок для комфортного пересування пішоходів та велосипедистів, додавання геометричних та геопластичних смуг

Комплексний розвиток середовища пляжної зони, ґрунтуються на принципах взаємопов'язаної, збалансованої інфраструктурної організації, інтеграції урбаністичного та ландшафтного напрямів формування та перетворення:

1. Реорганізація існуючих пляжних зон , створення комфортних умов пішохідного та велосипедного руху.
2. Планування нових транспортних магістралей із збереженням максимальної пішохідної доступності та пріоритетом ландшафтної організації берегової смуги.
3. Максимальне збереження ділянок природного ландшафту берегової лінії разом із коректним включенням сучасних ландшафтні рішення.
4. Організація та благоустрій місць для відпочинку, заняття фізичною культурою та спортом з урахуванням сезонних факторів.
5. Створення нових громадських просторів, рекреаційних та фізкультурно-спортивних комплексів на прибережних територіях із включенням акваторії.
6. Розвиток системи міського водного транспорту на основі нових типів суден та причальних споруд.
7. Формування вздовж берегових туристичних ліній маршрутів, забезпечених інформаційною та транспортною інфраструктурою.
8. Створення нових культурних, музейних, краєзнавчих, освітніх центрів з урахуванням історичних промислових об'єктів, причальних комплексів.

Роботи з рельєфом належать до монументальних. Рукотворні пагорби та долини залишаються надовго. Тому якщо немає впевненості, що територія не переплануватиметься як мінімум декілька десятиліть, то варто віддати перевагу гнучким тимчасовим рішенням, мінімальним втручанням, прийомам, які урбаністи називають акупунктурою. Вибір на користь створення складного ландшафту має бути максимально усвідомленим та продуманим, а розробляти та виконувати проект мають професіонали [5]. Не використовувати технології заради технологій закликав ще Стів Джобс. Кожне проектне рішення має відповідати функціям, і в цьому питанні ми залишаємося на колишніх модерністських позиціях. Але одна з основних функцій парків – дарувати радість та розширювати зону комфорту. Розвиток рекреаційних функцій у центральних

парках в приморських містах не повинен переслідувати мету створення штучних природних систем. Слід дотримуватися основної ідеї – проектування набережних має підпорядковуватися задачі збереження існуючого природного потенціалу берегових територій на основі закріплення екологічного каркасу.

Висновки до розділу 2

Виявлено шляхи підвищення ефективності роботи парків, що вбачаються у моделюванні садово-паркової мережі в напрямку створення інноваційних комплексів, які мають значно ширші можливості для здійснення соціально-культурного впливу й спрямовані на урізноманітнення існуючої типової структури парків відповідно до кращих світових зразків та практики вітчизняного паркобудівництва, з урахуванням духовного розвитку, менталітету і традицій українського народу. У контексті актуальних проблем сталого розвитку сучасного міста питання сьогодення та майбутнього прибережних територій займають ключове місце. У приморських містах існує дефіцит природного складового середовища пляжних зон, у той час як пріоритет віддається транспортній інфраструктурі, що призводить до погіршення екологічної обстановки.

Основні прийоми ландшафтно-планувальної реорганізації паркового середовища та пляжної зони можна віднести:

- зміни чи доповнення функціональних зон в існуючих й функціонуючих ландшафтних об'єктах;
- надання нових та альтернативних просторів для територіального розвитку ландшафтних територій міських парків (відпочинку, розваг, фізичного виховання, культури, тощо);
- перепланування існуючих природних ландшафтів за допомогою вертикального планування, геопластики землі, утворення оригінальних ландшафтних композицій;
- формування новітніх ландшафтних утворень в структурі існуючих парків у вигляді локальних садів - руху, інсталяцій, техніки; формування їх новітніх локацій.

- перетворення урбанізованої ділянки берегової смуги прийомами ландшафтного дизайну реорганізація та розвиток існуючого об'єкта тяжіння на пляжній зоні та прилеглий території;
- організація «зеленого дублера» між морем та транспортною магістраллю, що пов'язує ландшафтну інфраструктуру території.

Головною метою ландшафтно-планувальної реорганізації є: покращення, вдосконалення зони яка проектується. Одна з основних функцій парків та пляжних зон – дарувати радість та розширювати зону комфорту. «Недостатньо створювати функціональні продукти, зрозумілі та зручні у використанні, нам також необхідно створювати те, що приносить радість і хвилювання, задоволення та веселощі, і так, красу в життя людей», - зазначав американський письменник, вчений та дослідник дизайну Дон Норман. Його слова абсолютно справедливі щодо садового дизайну, ландшафтної архітектури. Завдання майбутнього у глобальному сенсі - перетворити абстрактні образи на адресне висловлювання. І це означає, що частка естетичних та художніх проявів у рамках традиційних зелених типологій лише збільшуватиметься.

РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ МІСЬКИХ ПАРКІВ

3.1. Аналіз вихідної ситуації центрального парку в м. Маріуполь

Місто Маріуполь було засноване у 1778 році в центрі Кальміуської паланки запорізьких козаків у самобутньому Донецькому регіоні та назване на честь спадкоємця російського престолу – Павловськ. Назва Маріуполь замість Павловська місто отримало 29 вересня 1779 р. розпорядженням Г. Потьомкіна на честь дружини великого князя Павла Петровича Марії Федорівни. У 1780 році у місті та на території повіту оселилися виведені з Криму християни – греки.

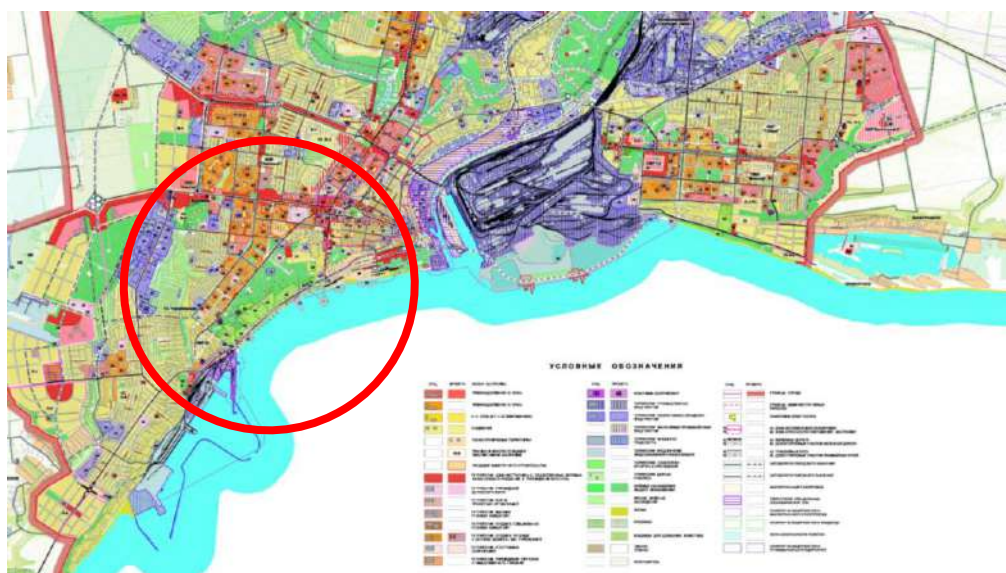

Рис. 3.1.1. Генеральний план м. Маріуполь [31]

Ділянка для проектування розташована в центрі м. Маріуполь. На ній розташований існуючий "Центральний парк" (рис. 3.1.2.). Ділянка має форму приближену до прямокутника. На півдні, поруч, розташовується Азовське море, на північ розкривається місто, на заході - житлова забудова, та сході - спортивний комплекс СК "Іллічівець" (рис. 3.2.2.).

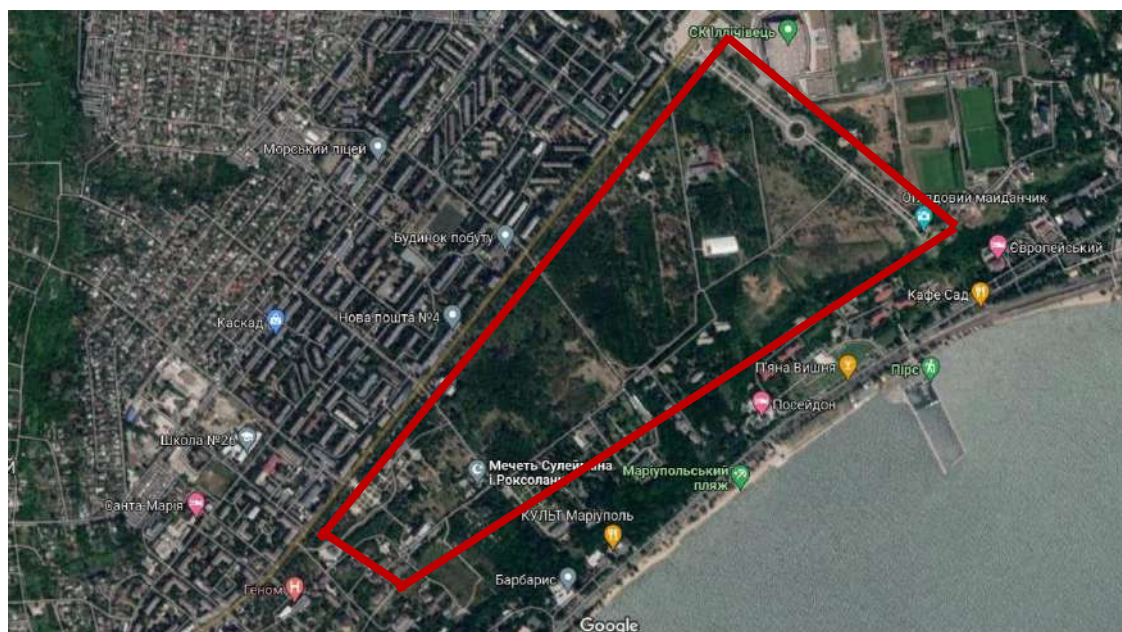

Рис. 3.1.2. «Центральний Парк» в м. Маріуполь. [32]

Згідно кадастрового плану території ділянка не передбачається під зміну цільового призначення. Зараз ділянка має зону об'єктів природно-заповідного фонду та зону прибережно-захисної смуги (рис. 3.1.3.).

Рис. 3.1.3. План зонування території у місці проектування [31]

Рельєф в деяких зонах пологий, в деяких крутий, має ухил з північного сходу на південний захід. Головний вхід до парку з північної сторони. На ділянці

запроектовані деякі зони: дитяча, фонтан, зона відпочинку з лавами. Присутня головна алея, яка розрізає парк навпіл, перпендикулярна головному входу. Алея спускається на південь до моря і має крутий спуск. Поруч з територією парку розміщуються кафе та ресторани.

Парк знаходиться у незадовільному, занедбаному стані, застарілі покриття, фонтани та пам'ятники, налаштовують відвідувачів на сумний настрій. Деякі території, віддали під дитячі майданчики, але вони під приватним розпорядженням.

Історико-культурний аналіз містобудівного об'єкта.

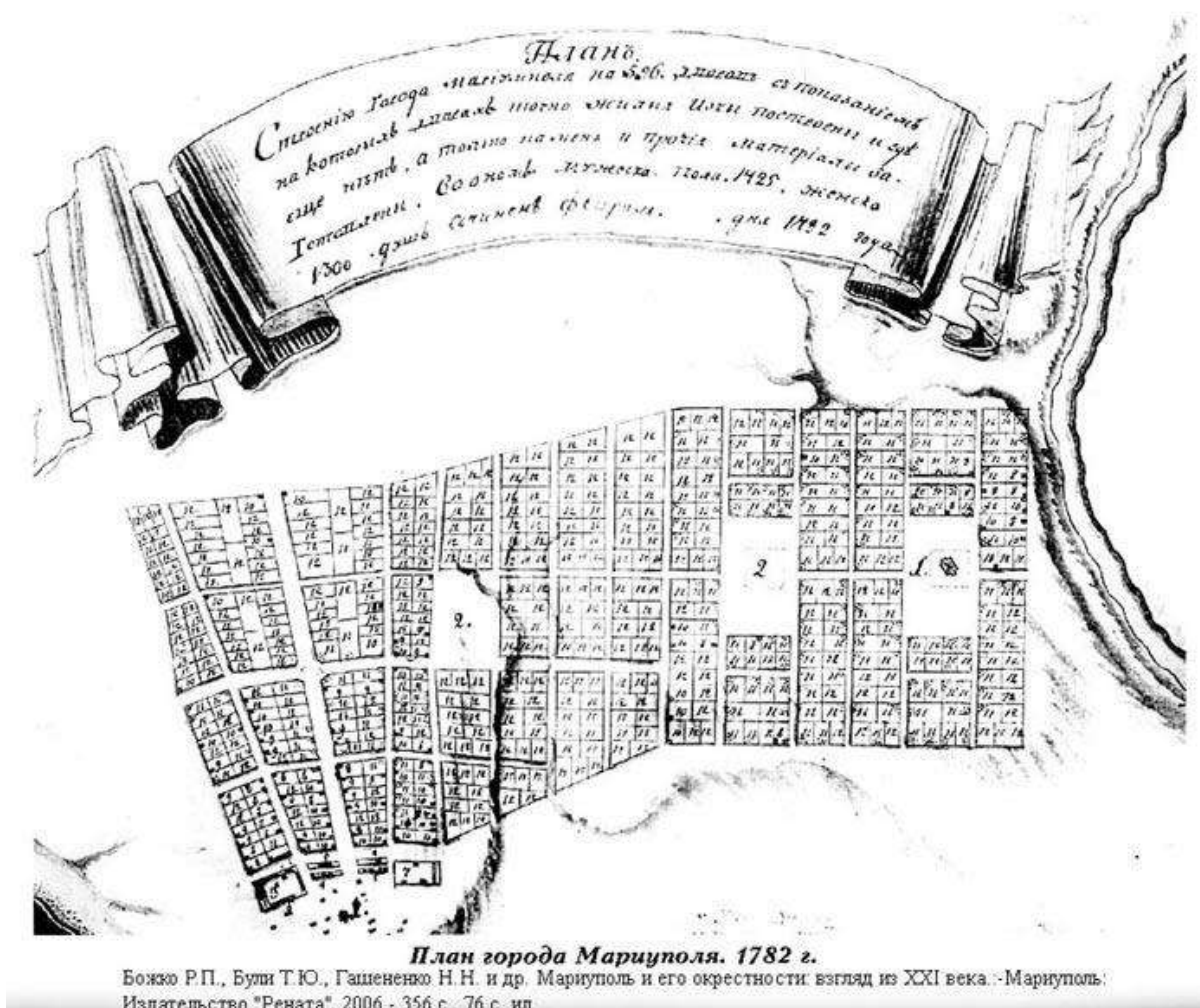
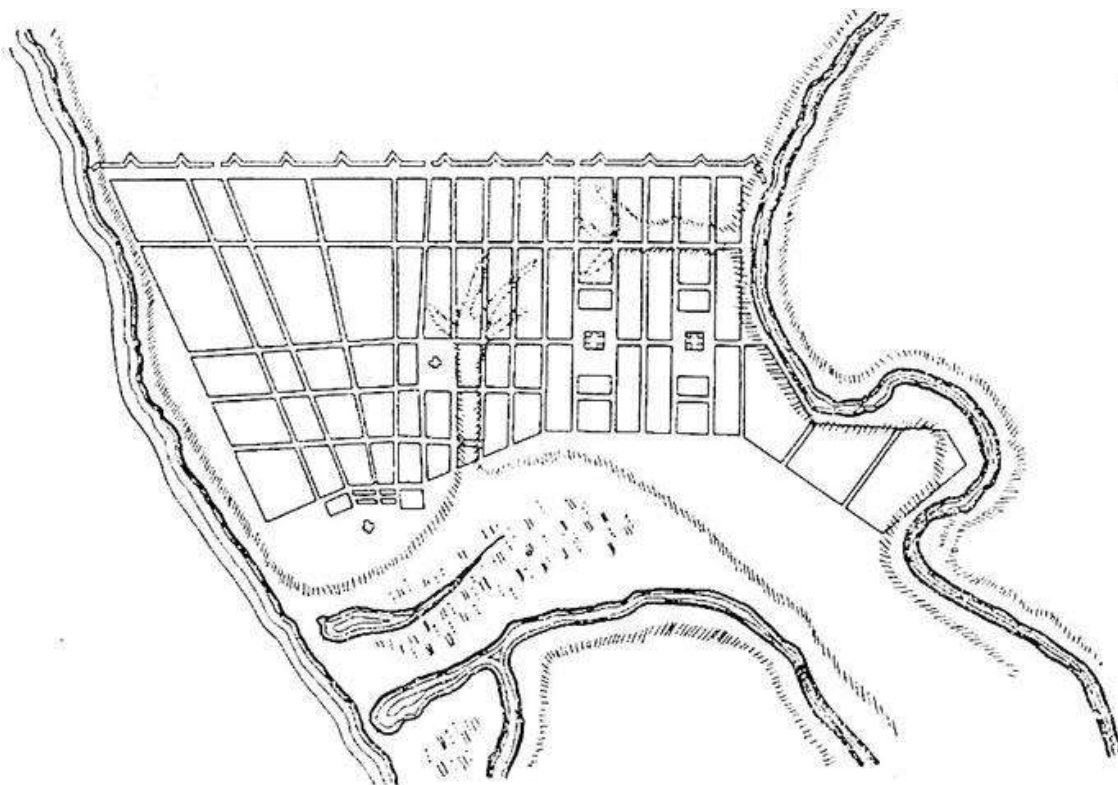

Рис.3.1.4. «План будинку Міста Маріуполя на 596 дворів із показанням на яких дворах точно житлові хати збудовані і де ще немає, а лише камінь та інші матеріали заготовлені. Вони: чоловіча статі 1425, жіноча - 1300 душ.

Складено лютого <перепустка> дня 1782 року» [33].

На цьому плані (рис.3.1.4) показані межі дворів, а також розташування на них будинків та споруд. На жаль, у книзі не наведено розшифрування цифрових позначень. Можна тільки зрозуміти, що "12" означає незабудовані двори.

План города Мариуполя с проектируемой крепостной стеной. 1784 г.

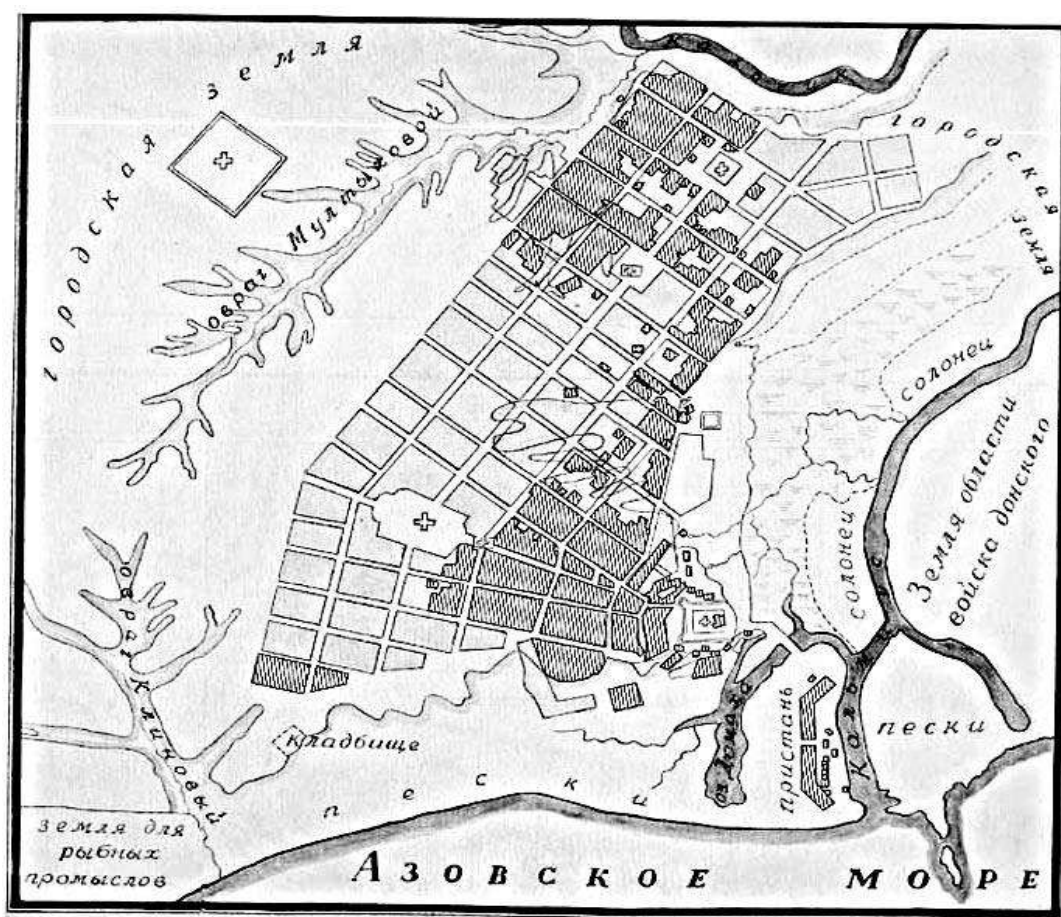
Источник: Мариуполь и его окрестности: взгляд из XXI века. Божко Р.П., Були Т.Ю., Гашенко Н.Н. и др., Мариуполь. Изд-во "Рената", 2006., - 356с., 76 с. ил.

Рис. 3.1.5. План міста Маріуполь з проектною кріпосною стіною [33]

Цей план (рис.3.1.5) показує заплановану забудову та зміцнення міста. Схоже, проєктанти на місці не виїжджали і поставилися до роботи халтурно. Принаймні одних укріплень з боку степу було б недостатньо. Природної крутості схилів з трьох інших сторін забракло б захисту від нальотів татарської кінноти. Та й впадання Кальміуса в море східним гирлом викликає сумнів.

Рис.3.1.6.. Вид з досліджуваної ділянки поч. ХХ ст. [33]

План города Мариуполя. 1826 г.

▨ - Застроенная часть.

Источник: Мариуполь и его окрестности: взгляд из XXI века. Божко Р.П., Були Т. Ю., Гашенко Н.Н. и др., Мариуполь, Изд-во "Рената", 2006., - 356с., 76 с. ил.

Рис. 3.1.7. План міста Маріуполь 1826 р. [33]

План города Мариуполя, 1930 г.

Источник: Мариуполь и его окрестности: взгляд из XXI века. Божко Р.П., Були Т.Ю., Гашенко Н.Н. и др., Мариуполь, Изд-во "Рената", 2006., - 356с., 76 с. ил.

Рис. 3.1.9. План міста Маріуполь, 1930 р. [33]

На території парку базується Храм святого Миколая (рис. 3.1.10), побудований у 2001 році, проект виконав архитектор - Еременко В.А. У храмі є ікони святої Матрони Московської з часткою її мощей і святої блаженної Ксенії Петербурзької.

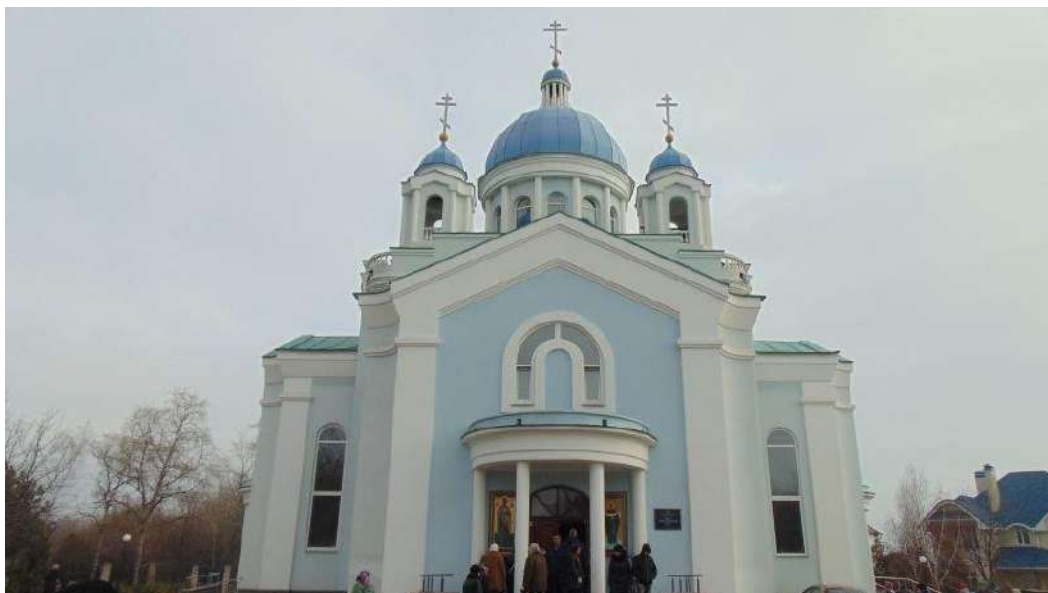

Рис. 3.1.10. Храм Святого Миколая [41]

В центральному парку м. Маріуполь є діюча мечеть, яка є центром ісламської культури в місті. Будівництво було розпочато в 2005 році, а закінчилось у 2007 р. (Рис. 3.1.11)

Мечеть зведена з мармуру, привезеного з Туреччини. Будівництво тривало три роки. Роботи фінансувалися азербайджанською діаспорою міста і турецьким бізнесменом Саліхом Джихані, також за підтримки міської ради. Мечеть побудували за проектом мечеті Сулейманіє-Джамі в Стамбулі [34].

Холм Слави був офіційно відкритий 10 вересня 1983 р. (рис. 3.1.12), до 40-річчя визволення Маріуполя від німецько-фашистських загарбників. Цей пам'ятник відкритий силами комсомольців – працівників судноремонтного заводу, торговельного порту та Азовського морського пароплавства. У його закладці брали участь комсомольці всіх містоутворюючих підприємств міста, студенти вишів, а також делегації комсомольців із усіх міст-героїв Радянського Союзу, які привезли із собою капсули із землею із полів битв із цих міст. Перед пагорбом встановлений пам'ятник, який є стелою з рельєфним зображенням моряків і кораблів [42].

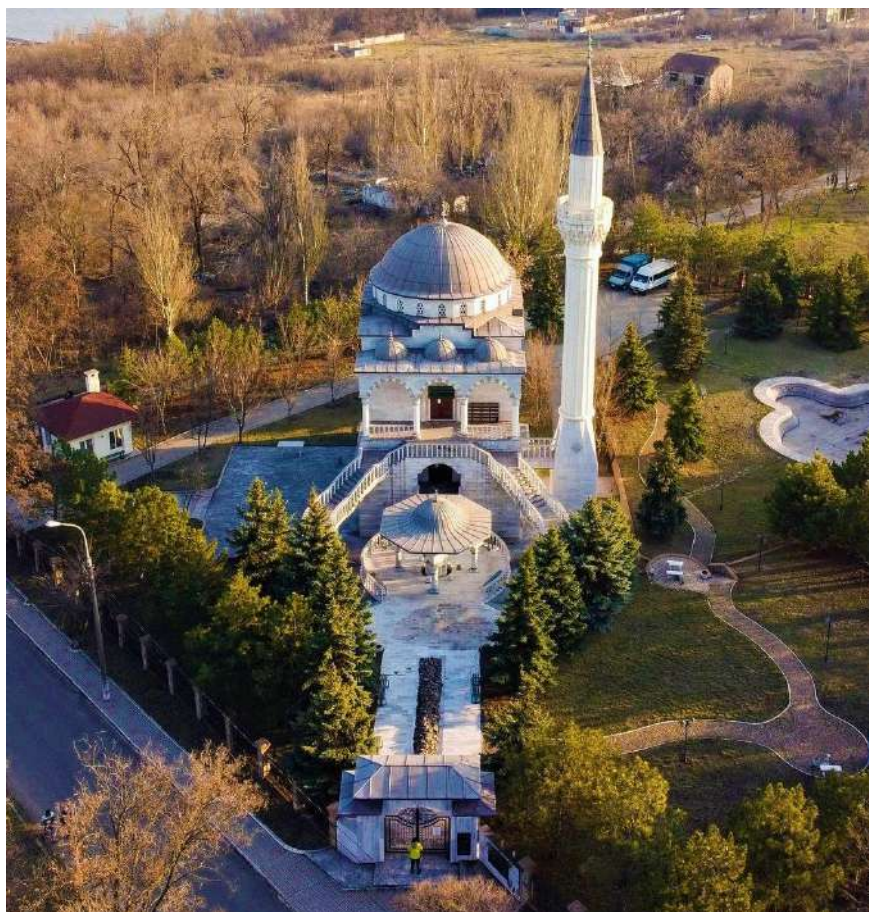

Рис. 3.1.11. Мечеть на честь султана Сулеймана Пишиного і його дружини Роксолани [34]

Рис. 3.1.12. Холм Слави [42]

Історико-культурна цінність елементів урбанізованого середовища

На ділянці з 1826 до року до 1968 року розміщувалось кладовище. Вузька смуга земель на узвишші біля моря була або порожньою, або вкритою дикою рослинністю. Створити на цій смузі парк спромоглися лише у 1977 році, коли заклали перші ділянки насаджень.

Існуючі проектні пропозиції з реорганізації досліджуваного містобудівного об'єкта

У 2010 році Приморська районна адміністрація розпочала реконструкцію парку (рис.3.1.13), коли вперше прямокутну зону насадження розділили на 4 різні сектори. У 2017 році була висаджена ціла аллея екзотичних дерев.

Рис.3.1.13. Вид на Приморський парк Маріуполя в 1975-м и 2018-м.

Узагальнення результатів історико-культурного аналізу

Результати історико-культурного аналізу показали те, що територія довгий час була пустуючою ділянкою. У 80-х роках її почали розбудовувати, бо вона є найважливішою “фабрикою кисню” в місті, а також найпопулярнішим містом відпочинку горожан.

Маріуполь - місто Герой! Місто, яке ввібрало в себе і важку промисловість і судоходство, прекрасні соняшникові поля, Азовське море з прибережною зоною. Ця територія поєднує, не поєднуване.

В центрального парку, багато неоздобленої території, але з нього відкривається неперевершений вид на море. Його необхідно вигідно підкреслити. Зберегти

існуючі пам'ятки, архітектуру, історичне надбання, реорганізувати ландшафт. Надати цій території новий вигляд, підкреслити “сильні” сторони та реорганізувати слабкі. Є доцільним продовжувати розвивати її, так як це єдина велика озеленена територія промислового міста.

Структурно-функціональний аналіз урбанізованого середовища

Найбільший в місті парк площею понад 60 гектар розташований між Приморським бульваром і проспектом Нахімова має форму прямокутника [34]. Сам парк поділили на 4 сектора, на території першого (починаючи з заходу) орієнтується Храм Св. Миколая та мечеть Сулеймана і Роксолани, пагорб Слави - це недоглянутий сектор з усього парку. Другий та третій сектори у занедбаному стані, а на 4-му є центральна алея, оглядовий майданчик та тенісний клуб - все це біля Спортивного Комплексу “Іллічівець”. [34] На (Рис.3.1.14) ми можемо побачити кадастрову карту на якій виділена не забудована територія 2-го та 3-го секторів. Цільове призначення: для будівництва та обслуговування об'єктів рекреаційного призначення для будівництва та обслуговування об'єктів рекреаційного призначення.

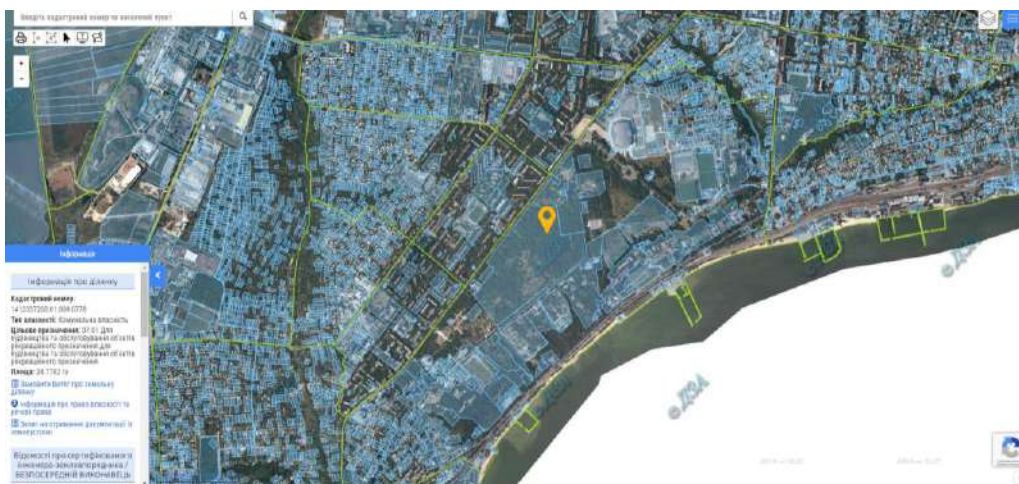

Рис.3.1.14. Знімок ділянки за кадастровою картою [35]

Територія парку включає в себе такі функціональні зони: зелені насадження загального користування, культові споруди, комунально-складські підприємства та санаторно-курортні установи.

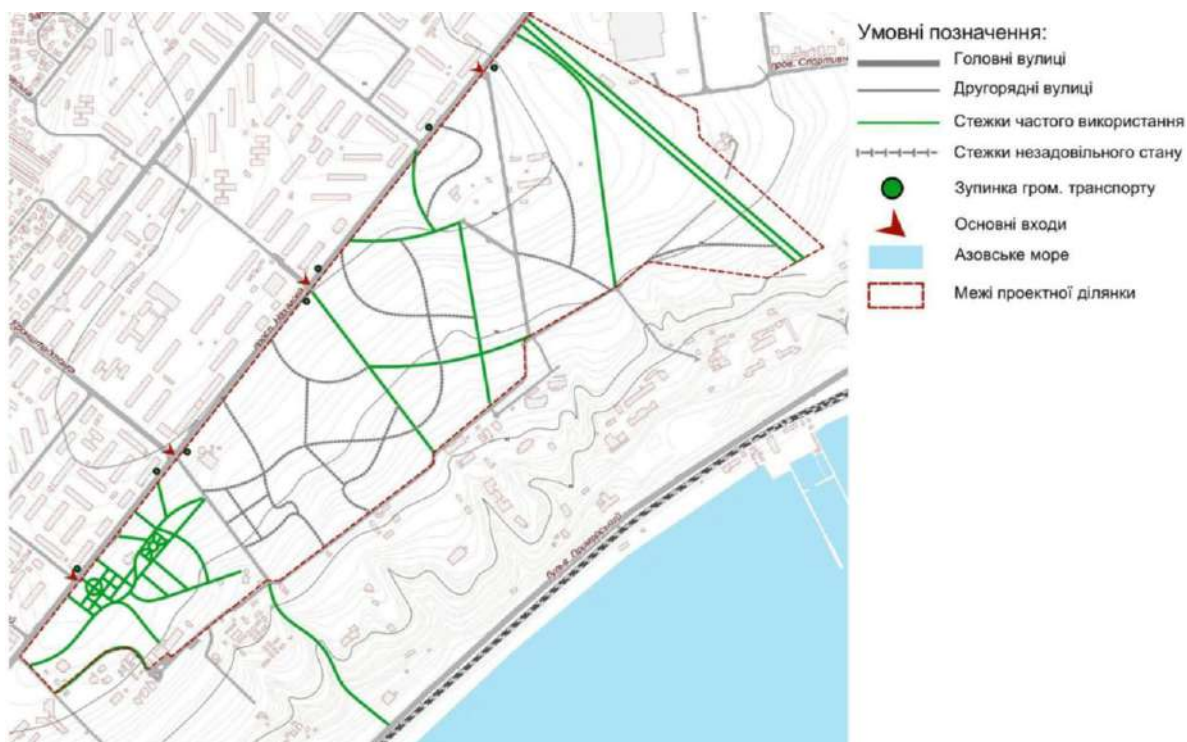

Рис.3.1.16. Транспортно-пішохідна схема центрального парку м. Маріуполь

На схемі локалізації типових ситуацій життєдіяльності (рис. 3.1.17), а саме на західній частині ділянці (найрозвиненішій) присутні: дитячий майданчик, кафе, храм, мечеть, холм Слави, організований рух стежками. На Східній частині є: розарій, тенісний клуб, велотрек з трамплінами, оглядовий майданчик. Територію парку не можна вважати продуманою та організованою для людей. На сході та заході, більш-менш, присутні зони для життєдіяльності людей, але запроектовані вони - хаотично. На сході присутня алея з оглядовим майданчиком, який необхідно реорганізувати та поєднати в одну композицію з пішохідними стежками. Центральна частина території знаходиться у занедбаному стані, та потребує проектної ідеї, яка об'єднає східну та західну частини.

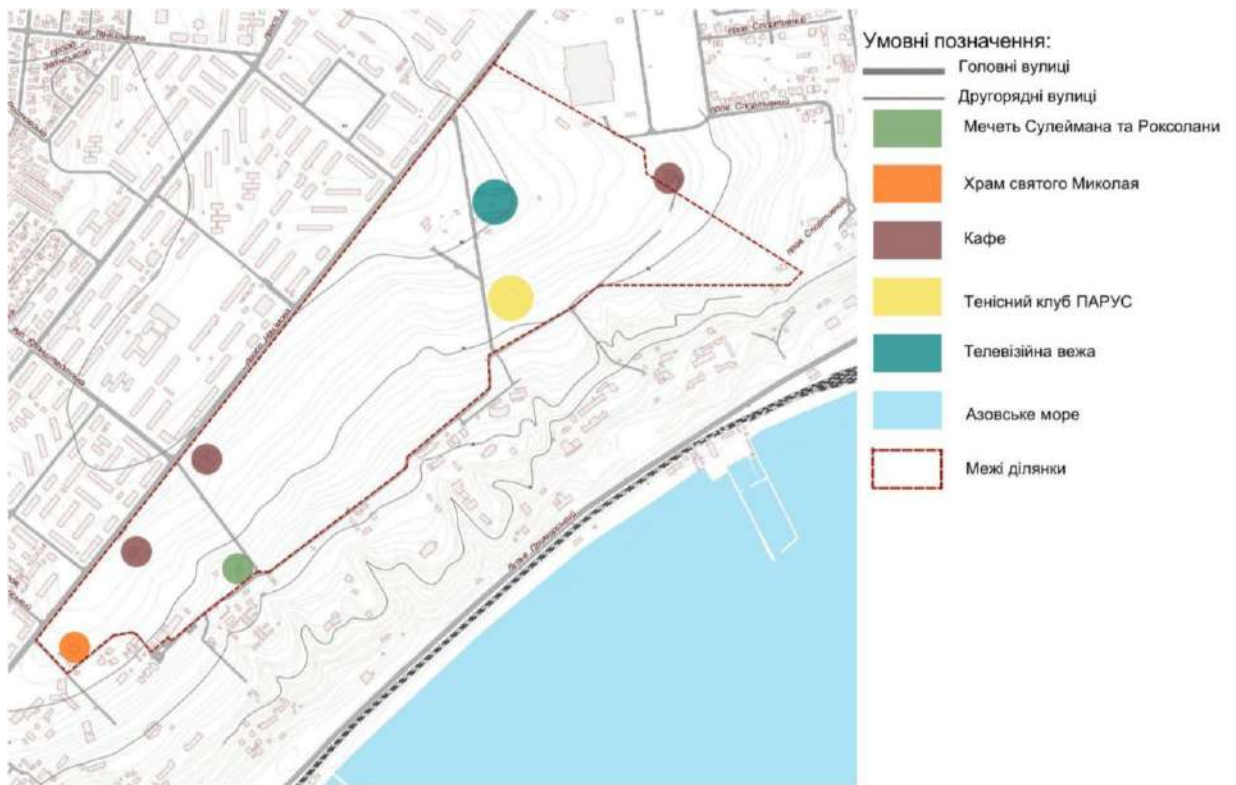

Рис. 3.1.17. Схема локалізації типових ситуацій життєдіяльності

Структурно-функціональний аналіз дав розуміння, що на території недорозвинена транспортно-пішохідна схема, але сама ділянка має добру транспортну розв'язку та зв'язок з містом. Сама ділянка має велике значення для міста, бо це основний зелений масив та рекреаційна точка. З неї розкривається гарний вид на Азовське море та місцеву берегову лінію. Я вважаю, що реорганізація цієї місцевості дуже вплине на суспільство та розвиток міста в цілому.

Композиційний аналіз урбанізованого середовища

Композиційний аналіз ділянки (рис.3.1.18) дав змогу визначити основні просторові та матеріальні вузли. На базі композиції утворилась схема візуального сприйняття території для подальший проектних ідей.

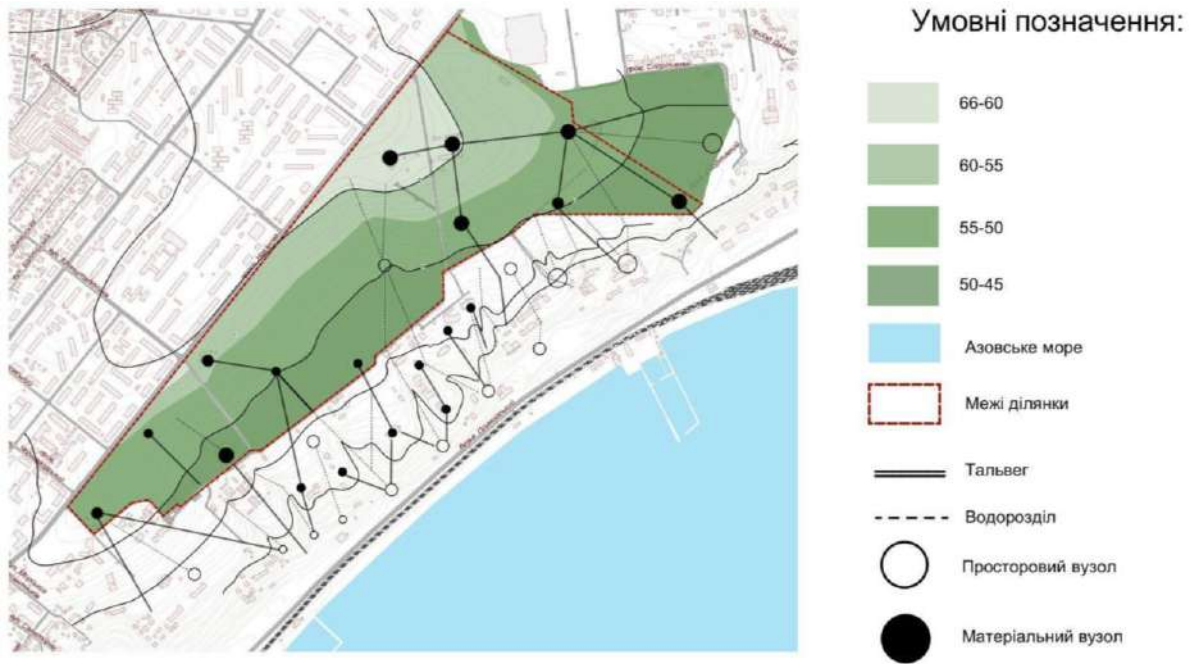

Рис. 3.1.18. Композиційний аналіз природного ландшафту

Композиційний аналіз техногенного ландшафту

Техногенний аналіз (рис. 3.1.19) допоміг визначити на ділянці найбільш виразні елементи існуючого благоустрою. Оскільки не вся територія має забудову, я проаналізувала частини ділянки на котрих є оздоблення архітектурного середовища.

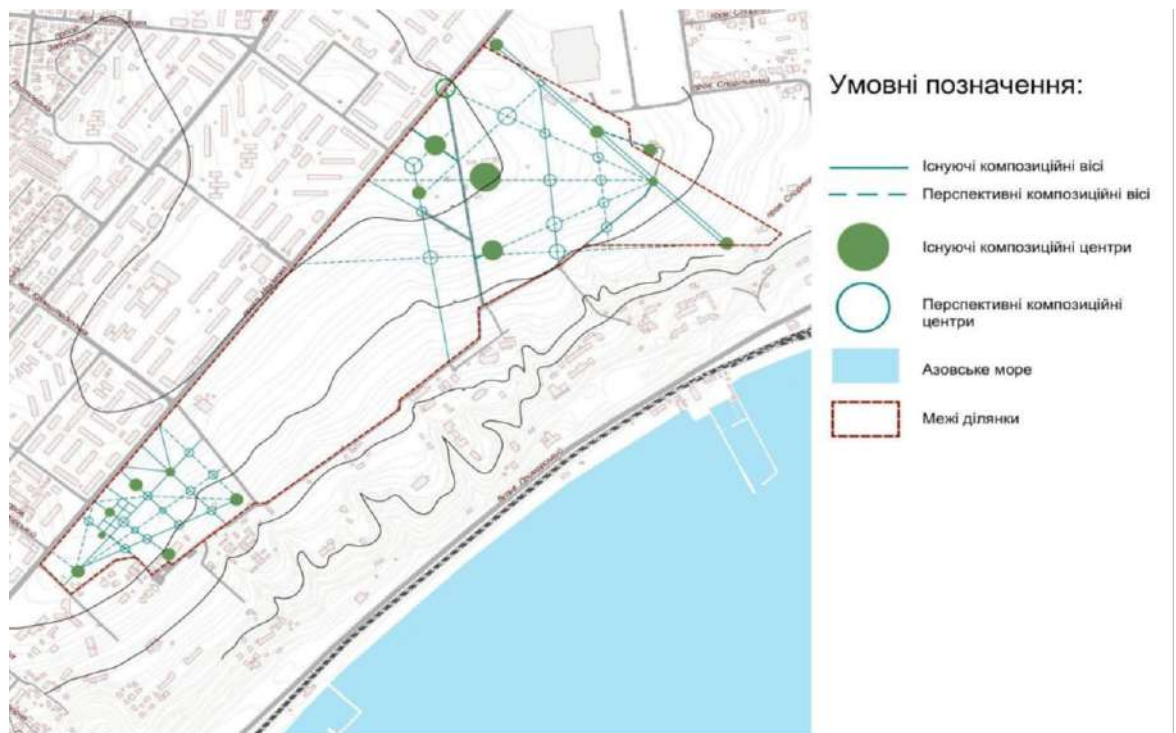

Рис. 3.1.19. Композиційний аналіз техногенного ландшафту

Аналіз умов візуального сприйняття

Аналіз умов візуального сприйняття (рис.3.1.20) задав вектор подальшого розподілу основних композиційних центрів та точок візуального сприйняття, на котрих необхідно загострити свою увагу для реорганізації території. Також цей аналіз допоміг визначити місцеві домінанти та акценти і підкреслити\вдосконалити їх.

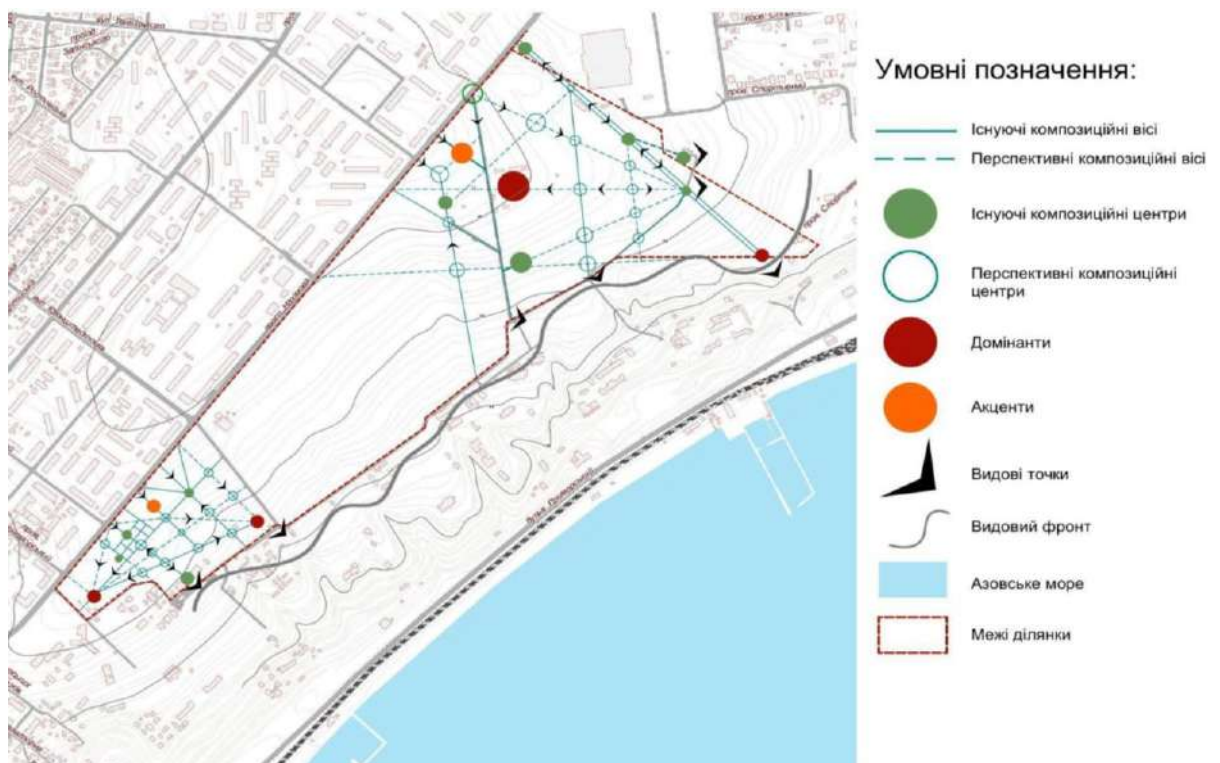

Рис.3.1.20. Аналіз умов візуального сприйняття

Композиційний аналіз урбанізованого середовища допоміг висвітлити основні композиційні центри. Завдяки аналізу природного ландшафту виявили видові точки, які вдало можна обіграти ландшафтним плануванням. Аналіз техногенного ландшафту, дав розуміння, що територія є гарною основою для подальшого проектування та забудови центрального парку м. Маріуполя.

Еволюційно-генетичний аналіз урбанізованого середовища

Даний аналіз (рис. 3.1.21) виявив, що 20% території ділянки має організовану систему стежок, які використовуються людьми. 80% відсотків має систему

протоптаних стежок, які знаходяться у неупорядкованому (природному) стані. Дана територія, має гарний потенціал для розвитку, який згодом може відіграти важливу роль в історії міста Маріуполь. Територія організована лише на 20-25%, благоустрій має лице 15%, інша площа не освоєна. Також присутні історично важливі місця та архітектура, які необхідно зберегти та реорганізувати. На 20% території знаходяться значимі об'єкти архітектури, важливі для місцевого населення. Також присутній холм Слави, який відображає історію народу України. Зі сходу було встановлено бронекатер № 346 морякам – десантникам. На честь 30-ї річниці визволення України від німецько-фашистських загарбників. Але на даний час від майже зруйнований.

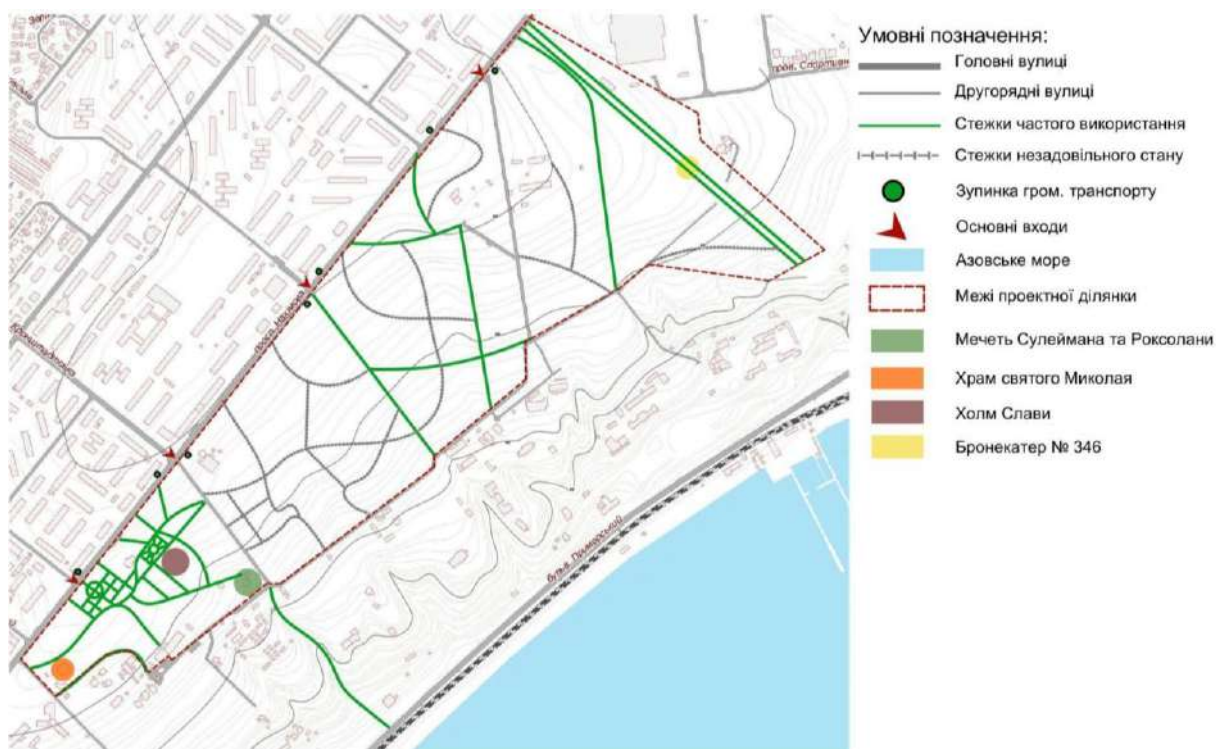

Рис.3.1.21. Еволюційно-генетичний аналіз розпланування містобудівного об'єкта

3.2. Функціонально-планувальна організація

Соціальні перетворення, що відбуваються у сучасній Україні, зміни матеріально-просторового середовища міст і особливостей життя людей висунули нові вимоги до об'єктів ландшафтної архітектури й зокрема міських парків. Сьогодні постає потреба у створенні оптимальних та перспективних їх

моделей та формуванні обґрунтованих планів подальшого розвитку садово-паркового господарства.

Однією із найважливіших передумов для визначення шляхів розвитку й удосконалення діяльності садово-паркового господарства на сучасному етапі є розробка новітніх моделей садово-паркового середовища. Моделювання перспективної діяльності парків, визначення принципів та прийомів їх реорганізації вважається сучасним методом, який майже не застосовується у практиці вітчизняного паркобудування.

На прикладі центрального парку м. Маріуполь, його функціонально-планувальній структурі запропонована ідея благоустрою простору. Основний задум організації паркового простору полягла у символічному перенесенні розплавленої сталі на площину центрального парку (рис.3.3.1).

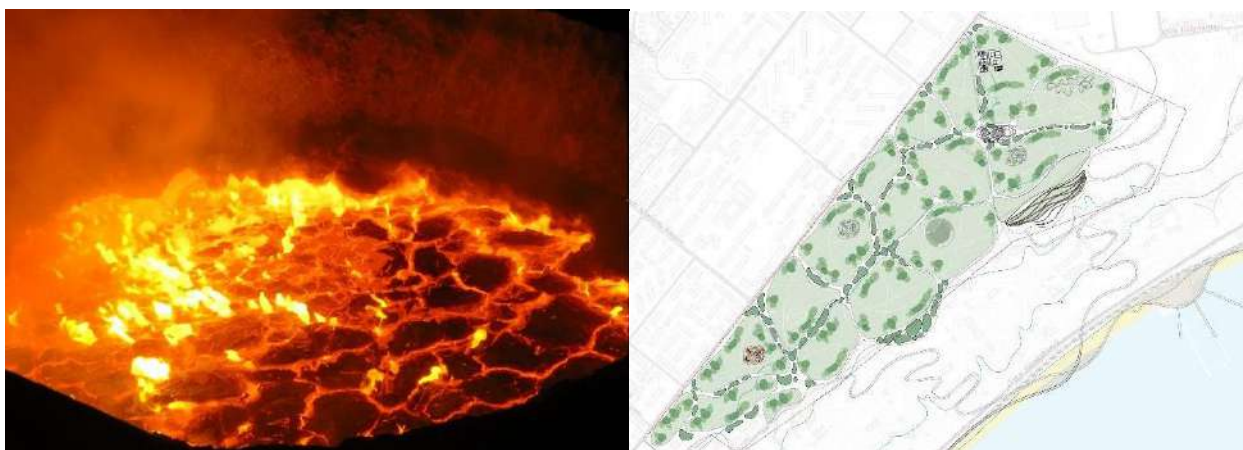

Рис. 3.3.1. Символічне перенесення сталі на площину центрального парку м.

Маріуполь

Розтоки «розплавленої сталі» на площині парку створюють перетікаючий простір, це додає зацікавленість пересування індивіда від локації до локації або просторами парку. В концепцію ландшафту закладена «гра» рельєфом: геопластика, ленд-арт, фортифікація, топографічна матриця. Всі ці пропозиції підкреслюють головну ідею. Вертикальні перепади площини додають відчуття уособлення та захищеності, бо метод фортифікації використовувався ще за часи воєнних подій XVI ст. Цей метод дасть змогу укріплення спадаючого рельєфу та в наш час, укріпить воєнні позиції території. Рельєф території парку створює

основу архітектурного пейзажу, ділить простір, замикаючи чи розкриваючи його, забезпечує створення живописних планів, видових перспектив.

Техніко-економічні показники об'єкту (табл.3.2.1):

Табл. 3.2.1.

Назва	Площа
S земельної ділянки	48 Га
S озеленення	27 Га
S забудови	254 м2
S стежок, проїздів	0,8 га

На генеральному плані центрального парку та пляжної зони м. Маріуполь (рис.3.3.2) для підвищення рівня комфортності, благоустрою та реорганізації паркового середовища запроваджені наступні заходи:

Формування благоустрою парку складається з наступних елементів:

- майданчики для різних груп населення
- амфітеатр
- освітлення
- МАФ
- споглядові площадки
- скульптури
- павільйони
- портали
- мости
- пляжні локації

Основна ідея, яка закладена в проектне рішення центрального парк м. Маріуполь - це створення екологічного простору, яке направлено на збереження зеленої та пляжної зони міста. Його реорганізацію функціонально-планувальної та ландшафтно-екологічної структури.

Експлікація:		Умовні позначення:	
1. Храм святого Миколая	12. Зона барбекю	Межі проектної ділянки	Газон
2. Господарчі приміщення	13. Пейзажна алея	Вулиця міського значення	Насадження
3. Санаторій-профілакторій "Чайка"	14. Споглядова зона	Вхід в центральний парк	пляж
4. Мечеть Сулеймана і Роксолани	15. Скейт-Парк	Парковка для авто	Стежки
5. Парковка	16. Спортивні майданчики	Міст	Алея
6. Скульптура	17. Музей сучасного мистецтва	Дерева	Мощення
7. Точка аренди велосипедів	18. Міст		
8. Дитячі майданчики	19. Пірс		
9. Фудкорт	20. Пляж		
10. Амфітатр	21. Азовське море		
11. Територія геопластики	22. Споглядовий міст		
	23. Фонтан		
	24. Світловий фонтан		

Рис.3.3.2. Генеральному плані центрального парку та пляжної зони м.

Маріуполь

Первинною задачею було створення транспортно - пішохідних зв'язків між зоною парку та пляжем (рис.3.2.3).

Рис.3.2.3. Транспортно - пішохідна схема центрального парку м. Маріуполь

Транспортно-пішохідні зв'язки запропоновані в проєкті, а саме мостове сполучення, надають змогу відвідувачам міста та його жителям безбар'єрно переміщуватися з міста до пляжу та навпаки, проходячи через центральний парк. Зараз цей транзит майже відсутній. В проєкт вкладено мережі для велосипедів - велодоріжки та для альтернативного вид транспорту: сигвеев, електросамокатів, гіробордів і тд. Це дасть змогу швидко долати шлях через парк до пляжу. На головних входах центрального парку закладені прокатні точки, що збільшує комфортне пересування по території парку.

Функціональне зонування території (рис.3.2.4), центрального парку м. Маріуполь має такі зони:

- вхідна група - на території є 4 головних входи в яких розміщуються: вхідні портали, навігаційні стенди, точки прокату велосипедів та альтернативних видів транспорту.
- господарча зона - вміщує в себе : складські, санітарно-технічні приміщення, приміщення інвентаря, вивозу сміття та пункт озвучення інформації.
- зона історичного надбання - розміщуються Храм Святого Миколая, Мечеть на честь Сулеймана і Роксолани, Холм Слави вся зона оздоблена благоустроєм с локаціями для відпочинку, лавами, квітниками та березовою рощею.
- дитяча зона - різноманітні ігрові майданчики для різного віку дітей: скалодром, дитячий мотузковий парк, лабіринти, гойдалки... Євроінтегровані майданчики з спеціальним покриттям, дають змогу розвивати дитячу фантазію та покращувати їх фізичний стан.
- зона фудкорту - на цій зоні локалізується дерев'яне містечко з невеликими МАФами облаштовані столами та лавами, де можна поїсти та випити напоїв.
- інтерактивна зона - територія для проведення масових заходів, павільони для різних виставок, ярмарок, локації з інтерактивним залученням людей.
- зона усамітнення - зона орієнтована для людей, які хочуть побути в тиші, спокою, розслабитися та зловити "дзен". Там знаходиться пейзажна алея та місця для написання картин художниками і не тільки.
- зона театру та доповненої реальності - головна локація в цій зоні - амфітеатр, в якому проходять вистави та виступи, доповнює цю зону, локації доповненої реальності, які складаються в один пазл створюючи сучасне світове шоу. Також, там присутні медіа-арти за допомогою яких можна домалювати чи придумати свою реальність, а після подивитися результат через смартфон.
- транзитна зона - це зона мостів, які об'єднують центральний парк і пляжну зону, вони облаштовані велодоріжками, самі являються інклюзивними, тож кожна група населення вільно може пересуватися цим транзитом.

- зона геопластики - це зона парку, де зосереджується садово-паркове мистецтво - це різноманітні ігри з ландшафтом , які сподобаються як дорослим так і дітям.
- зона сучасного мистецтва - ця територія призначена як музей та як виставкова локація під відкритим небом для скульптур сучасного мистецтва. В ній розміщуються творіння міжнародних скульпторів та творців новітнього погляду.
- спортивна зона - спортивні майданчики для баскетболу, волейболу, футболу, великого тенісу. Присутній скейт парк, тренажери, локація заняття йогою.
- зона пікніку - це місце куди можна прийти та відпочити, посидіти на траві чи взяти з собою покривало і якусь їжу, а також там присутня зона барбекю облаштована лавами та столами, кожен знайде для себе кращий варіант відпочинку.
- споглядова зона - це територія організована терасуванням, яке знепадає за природним рельєфом і розкриває прекрасний вид на море. На цій зоні можна зустрічати схід сонця та проводити його захід.
- зона світлового фонтану - цей фонтан є домінантою у функціонально-планувальній структурі парку. Він - центр композиції, біля нього облаштовані лавки та територія для відпочинку.

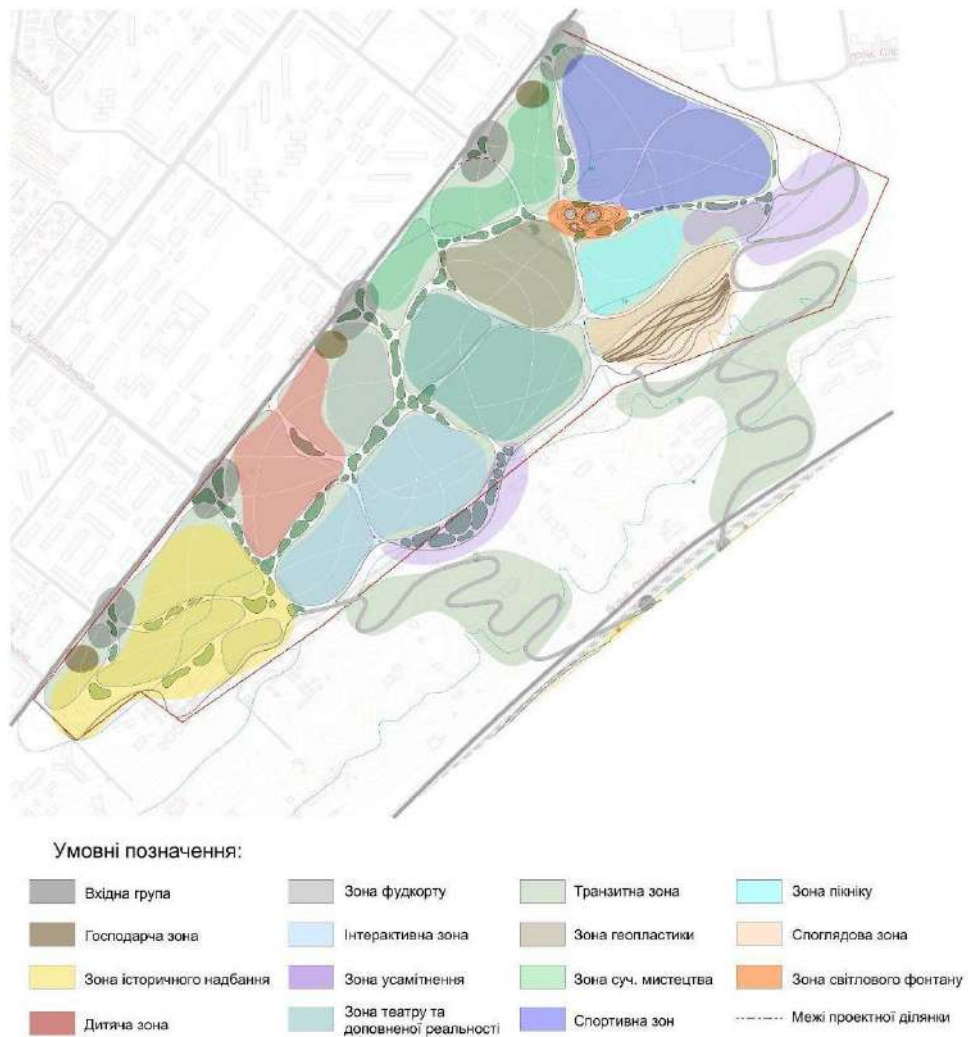

Рис.3.2.4.Схема функціонального зонування території центрального парку м.

Маріуполь

Функціональне зонування центрального пляжу м. Маріуполь (рис.3.2.5), має такі зони:

- вхідна група - включає в себе навігаційні стенди, портал, точки прокату велосипедів та альтернативних видів транспорту.
- господарча зона - зона обслуговування людей, санвузли, душові, парковка, вивозу сміття та пункт озвучення інформації.
- зона пляжу - територія на якій люди можуть приймати сонячні ванни та відпочивати, грати в баскетбол та долучатися до різноманітних морських розваг.
- зона роздягалень - локальні місця з роздягальнями та підводом прісної води, щоб сполоснути ноги від піску.
- зона фудкорту - МАфи з наданням послуг харчування.

- зона пірсу - територія на яку швартують катера та залишають їх на парковці. Також з неї можна сісти на прогулянковий катер і відправитися в море.
- споглядова зона - розкриває прекрасний вид на море на цій зоні можна зустрічати схід сонця та проводити його захід.

Рис.3.2.5. Схема функціонального зонування території центрального пляжу м. Маріуполь

3.3. Благоустрій та озеленення території

Садово-паркові об'єкти України є невід'ємними компонентами загального архітектурного простору. Питання відновлення та формування ландшафтного середовища лишається одним із принципових й тому потребує від фахівців тактовного і виваженого рішення щодо їх існування та подальшого розвитку. Пристосовуючись до природи, паркобудування підпорядковувалось складним соціальним вимогам суспільства. В садово-парковому мистецтві старовини знаходять своє втілення досягнення дендрології (декоративного садівництва), архітектурної та інженерної майстерності (будівництва та іригації). Ці знахідки закріпились у вигляді різноманітних прийомів, що систематизувались й склались в естетичні та технологічні принципи формування незначних за площею ландшафтів, які нарекли «садами».

Інтенсивна забудова та активне зростання міст України сприяло посиленню уваги до формування садів і парків. Ця увага зумовила необхідність планування та облаштування рекреаційних зон для відновлення кисневого запасу міст, поєднуючи їх з ділянками для розваг і відпочинку міського населення. Сучасна доба вирізняється інтеграційними процесами із взаємопроникненням та взаємодоповненням знань з різних галузей.

Задачі ландшафтного мистецтва стали більш серйозними й у першу чергу – у відновленні біосфери. Крім того, підвищилась цінність історичних пам'яток садово-паркового мистецтва, що демонструють приклади чуйного ставлення до природи та прийоми міфопоетичного її експонування та розкриття «духу місця». В даний час приділяється усе більше уваги науковій обґрунтованості проектування, детальному аналізу соціальних, функціонально-планувальних, ландшафтно-екологічних аспектів формування парків.

Міські парки як рекреаційні зони міст відіграють значну роль у суспільному житті: вони сприяють встановленню в них екологічної рівноваги. Саме ці території є основними й перспективними ділянками для підтримки містобудівної екосистеми, популяризації культури, розвитку зеленого туризму в країні тощо.

На садово-паркових об'єктах з планувальною структурою витриманою в пейзажному напрямі доцільно влаштовувати водні устрої в єдиній системі з кам'янистою гіркою, що підкреслить плавність та невимушеність природних форм ландшафту. Доповнення монокультурними композиціями із злакових трав підкреслить натуральності композиції та створить численні бажані нюансні ефекти залежно від виду та сорту рослин [45]. Для озеленення центрального парку обрано стиль - "натюргартен" (рис.3.3.1).

Рис. 3.3.1. Приклад озеленення в стилі «натюргартен» [45]

«Натюргартен» - назва означає «природний сад». Головна ідея – створення простору, мах приближеного до дикої природи, без фігурних чагарників, складних декоративних композицій і штучні матеріалів.

Екостиль у ландшафтному дизайні передбачає неформальні природні посадки, спокійну палітру, плавні межі, мінімалістичний декор та натуральні матеріали.

Його завдання:

- відтворити відчуття дикої природи та спонтанності,
- підтримати місцеву екосистему,
- сформувати власне бачення краси природи через призму гарного дизайну [45].

Принципи за якими слід формувати навколишнє садово-паркове середовище: *екологічний* (звичне, природне місце свого зростання рослини, де відбулося формування самого виду), *типологічний* (або фітоцеотичний принцип – вчення про спільне зростання рослин, коли один сприяє зростанню іншого і навпаки),

систематичний (дерева і чагарники належать до одного й того ж роду), *фізіономічний* (гармонійна схожість зовнішнього виду, форми, текстури і кольору деревних рослин), *декоративний або естетичний* (рослини як матеріал для декорації) [44].

Центральний парк Маріуполя та його пляжну зону, пропонується наситити елементами благоустрою (рис.3.3.1):

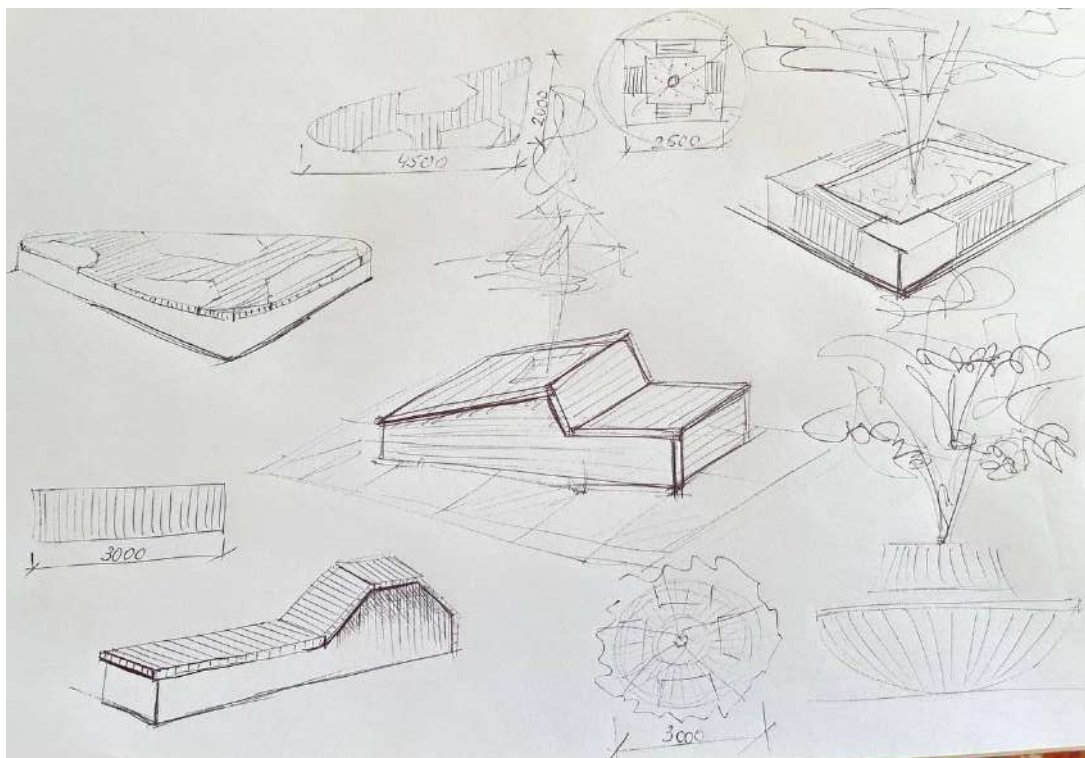

Рис. 3.3.1. Розробка елемента благоустрою: лави для сидіння, кашпо для дерев

Центральний парк пропонується засіяти різними видами газонів в залежності від призначених зон: мавританський, спортивний, звичайний..

Місто Маріуполь – південне місто, це зобов’язує застосовувати посухостійкі дерева: дуби, в’яз, хвойні, глід, яблуня, черемха, липа, клени, ясени. Між парком та набережної зони є перепад 24 м., тому його необхідно укріпити георешіткою та рослинами з глибоким розлогим корінням. Оскільки територія парку являє собою суміжною локацією між містом і пляжем, необхідно розумно підійти до озеленення території мостового транзиту, бо люди які вертаються з пляжу потребують прохолодного простору. Необхідно створити тіньовий ефект за

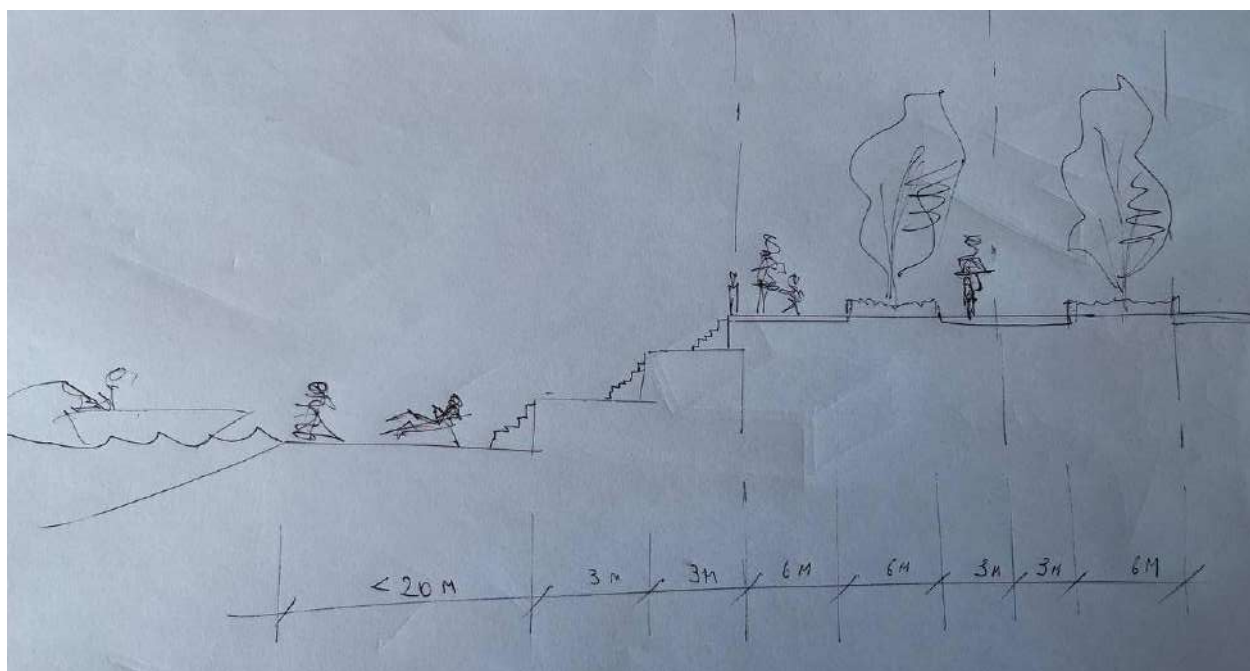
допомогою пергол з ліанами і додати розпилювачі води для охолодження простору.

Залежно від розміру об'єкта ландшафтного проектування та відповідно до типу і масштабності водного устрою для озеленення можна використовувати не тільки мікротериторіальні або місцеві типи насаджень, а й такі, як невеликі масиви, гаї або групи, що примикають та відображаються у водній гладі водойми, алеї вздовж доріжок по береговій лінії озера чи ставка, солітерні доміанти як плакучих, так і зосереджувальних форм крони або живоплотні чи бордюрні посадки партерного типу з яскравим чи запашним квітковим наповненням [43].

Створення пляжної зони – захід важливий, ось які рішення, застосовуються на етапі формування пляжної території для отримання гарного результату:

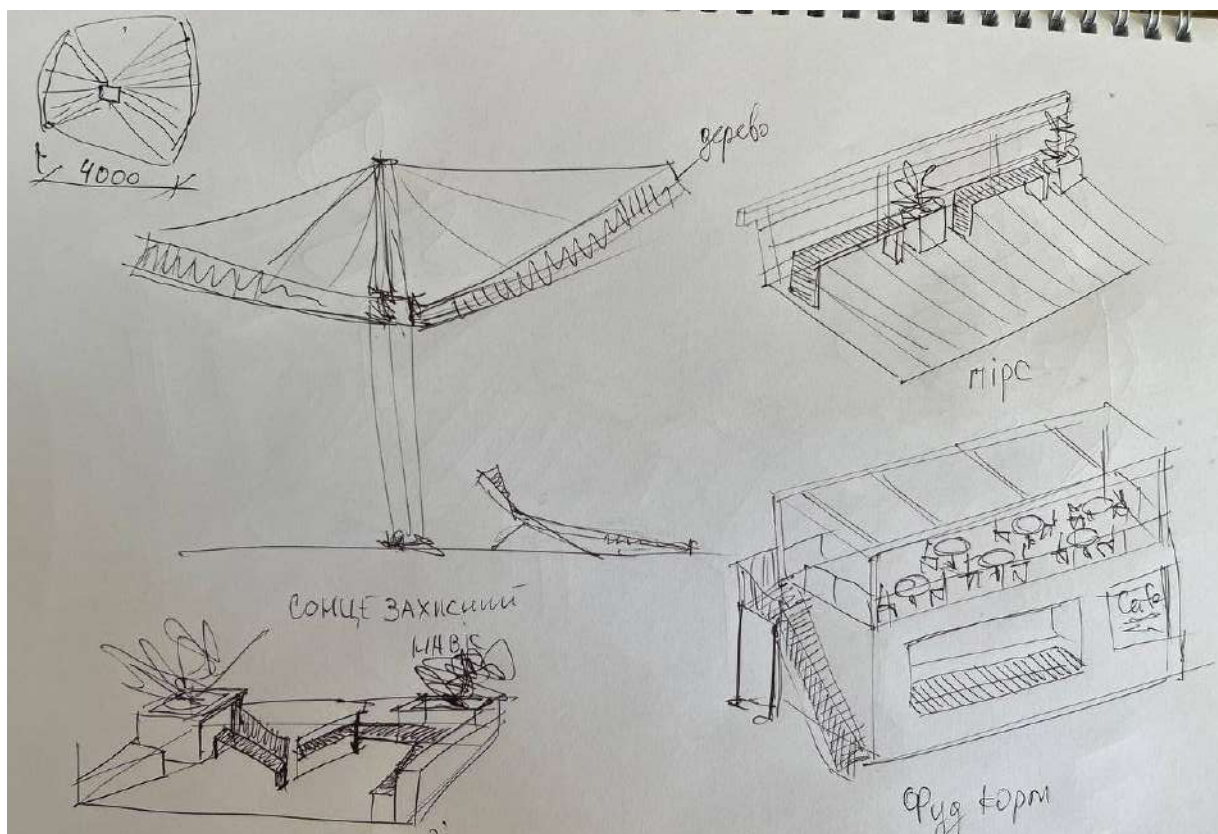
- розчищення території від заростей
- дерев'яні настили та платформи біля води
- ігрові майданчики
- благоустрій пляжних територій
- облаштування майданчиків для відпочинку

Приклад розрізу пляжної зони (рис.3.3.2)

(Рис.3.3.2.) Розрізу пляжної зони

Елементи благоустрою пляжної зони (рис.3.3.2)

(Рис.3.3.3.) Благоустрій пляжної зони

Саму берегову лінію можна засаджувати групами рослин та солітерами, це можуть бути багаторічні рослини. Для території підвищеної вологості підійдуть злакові трави, папоротні, хвойні види.

3.3.1. Дендрологія

Враховуючи природно-кліматичні умови даного регіону, мікрокліматичні особливості території підбираються рослини які біологічно та естетично взаємодіють між собою. Кожна рослина повинна доповнювати одна одну, так як вони можуть об'єднуватися в групи насаджень, і ці групи складають загальне враження та атмосферу біологічної взаємодії паркового середовища.

Для озеленення парку приймаються такі типи дерево-чагарникових насаджень: мономасиви, масиви, алеї, солітери, групи, гаї.

Для розробки концепції озеленення, пропонується вхідна частина парку, а саме зона – історичної частини (рис.3.3.5). Ця зона є лінійно-

транзитною, яка приводить нас до пляжної зони, через споглядовий міст.

Її оздоблення буде складати особливе враження відвідувачів.

Історичну зону висаджено гаями з дубів: каштанolistий, скельний. Площа обраної зони складає – 0,15 га. Ділянку доповнили групами: фотіній, тамариксів, півоніями, а також завершили композицію солітером – маклюри. (табл.3.3.1):

Розроблено три групи рослинних насаджень для урізноманітнення та підвищення естетичного сприйняття паркового середовища:

1. Група одностороннього огляду (рис.3.3.2): дуб каштанolistий (*Quercus castaneifolia*) - 1 шт.; фотінія (*Photinia*) - 3 шт.; пухіроплідник калінолистий `Лютеус` (*Physocarpus opulifolius `Lutrus`*) - 8 шт.; ялівець козацький `Блю Дануб` (*Juniperus sabina `Blue Donaube`*) - 5 шт.

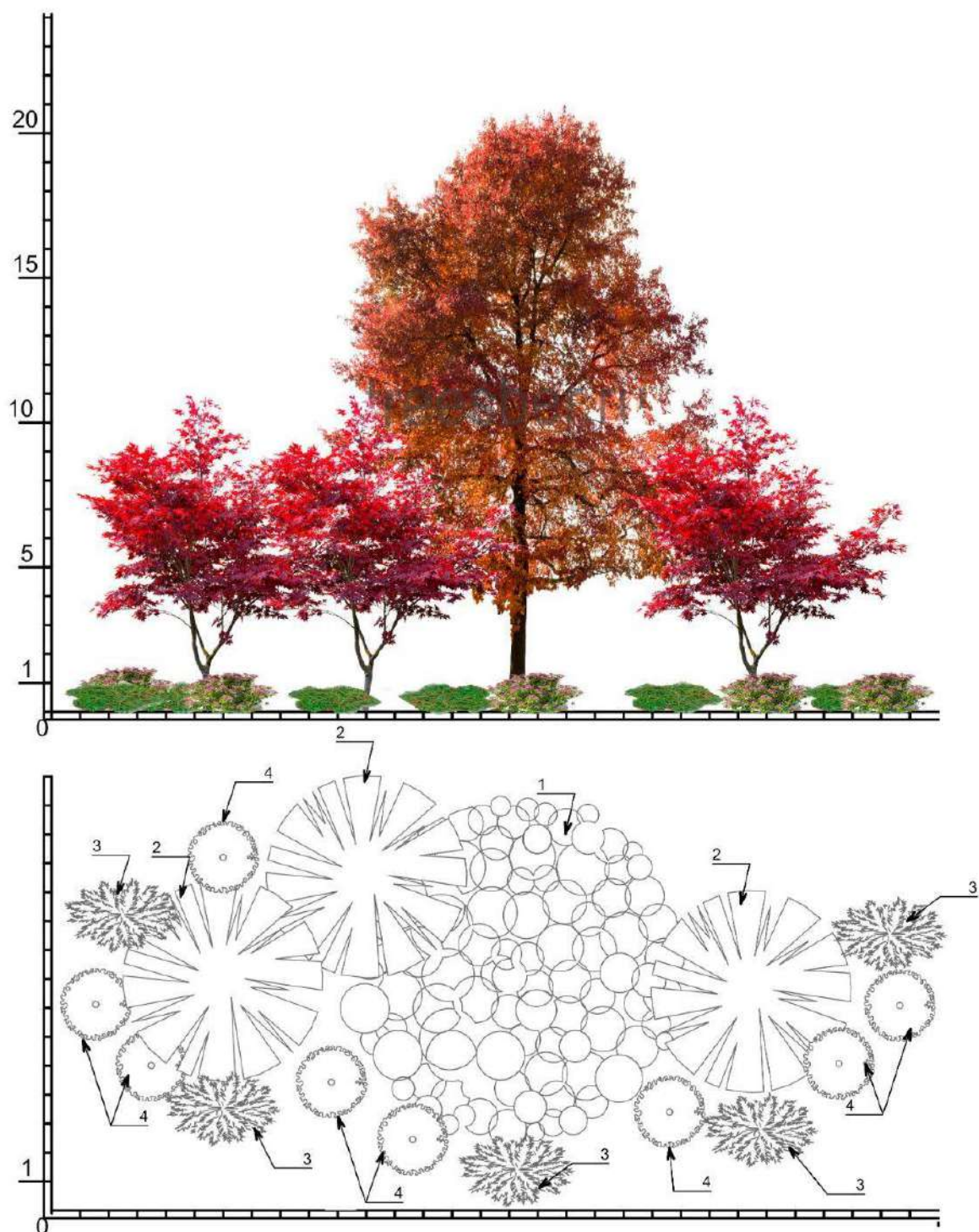

Рис. 3.3.2. Группа одностороннего взгляду

2. Група кругового огляду (рис. 3.3.3): сакура дрібнопильчаста `Роял Бургунді` (*Prunus serrulata* `Royal Burgundy`) – 1шт.; півонія деревоподібна (*Paeonia suffruticosa*) – 3шт.; ялівець козацький`Тамарисцифоля` (*Juniperus sabina* `Tamariscifolia`) – 7шт.

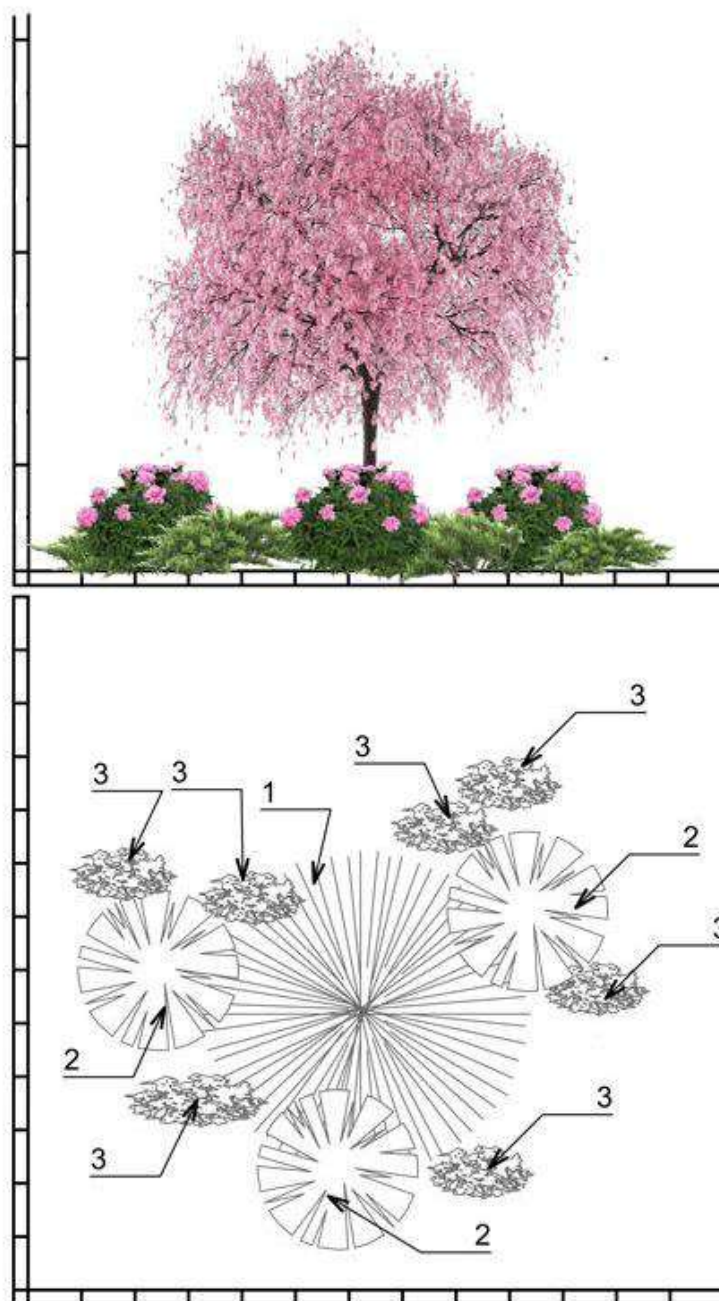

Рис. 3.3.3. Група кругового огляду

3. Група одностороннього огляду (рис.3.3.4): черемха віргінська `Шуберт` (*Prunus virginiana`Schubert`*) – 3шт.; чубушник віничний `Ауреус` (*Philadelphus coronarius`Aureus`*) – 2шт.; барбарис Тунберга `Атропурпуреа Нана` (*Berberis Thunbergii`Atropurpurea Nana`*) – 5шт. (рис.3.3.4)

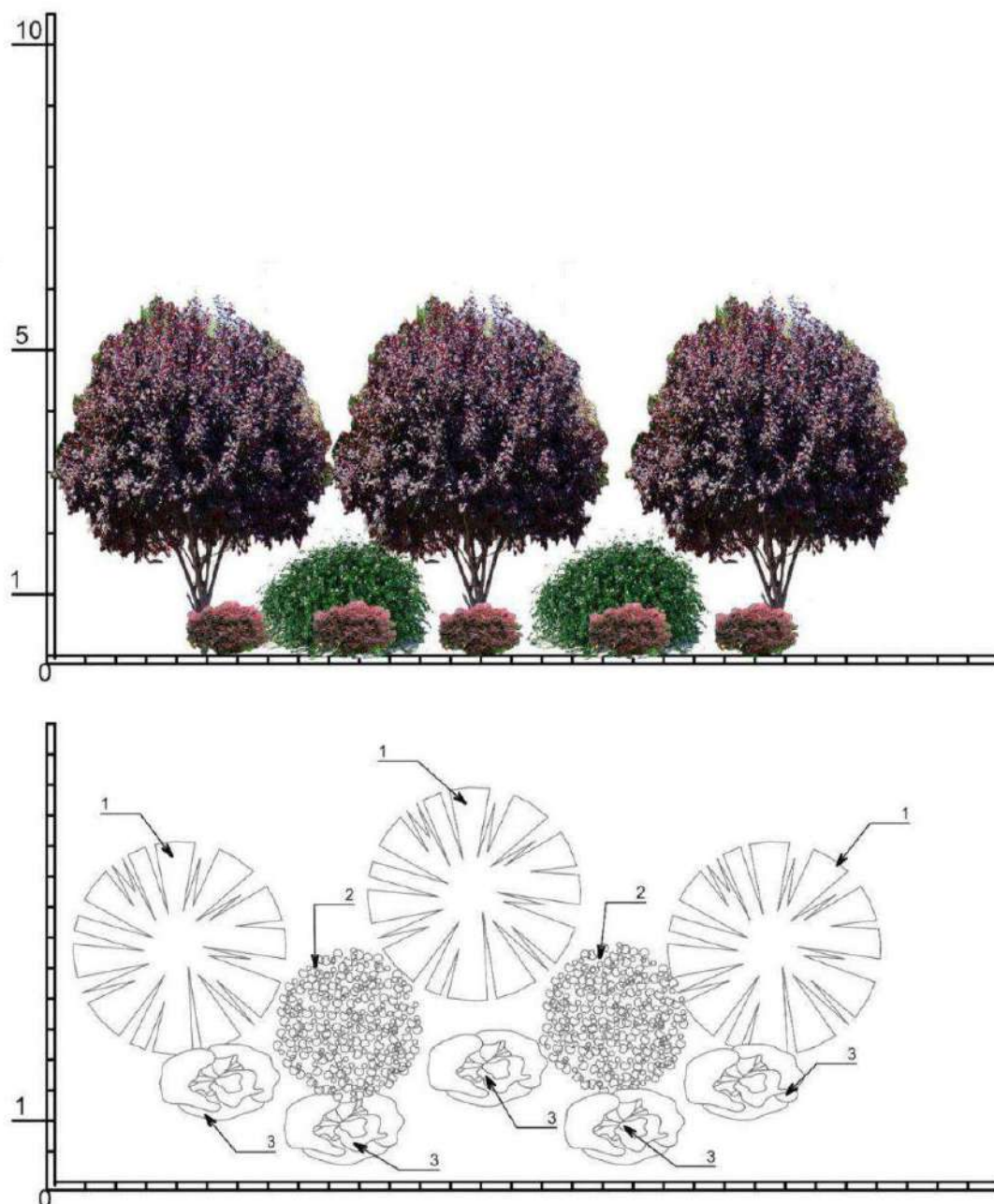

Рис. 3.3.4. Група одностороннього огляду

Табл.3.3.1

Дерева:

Маклюкра
(*Maclura pomifera*)

Дуб скельний
(*Quercus petraea*)

Горіх грецький
(*Juglans regia L.*)

Чагарники:

Ялівець козацький
(*Juniperus sabina*)

Бірючина звичайна
(*Ligustrum vulgare*)

Фотінія
(*Photinia*)

Трав'янисті рослини:

Міскантус китайський
`Гросс фонтан`
(*Miscanthus sinensis*
`Grosse Fontane`)

Кунічник Гостролистий
(*Calamagrostis acutiflora*)

Хаконехлоя велика
(*Hakonechloa macra*)

Схема озеленення деталі території центрального парку м. Маріуполь (рис. 3.3.5)

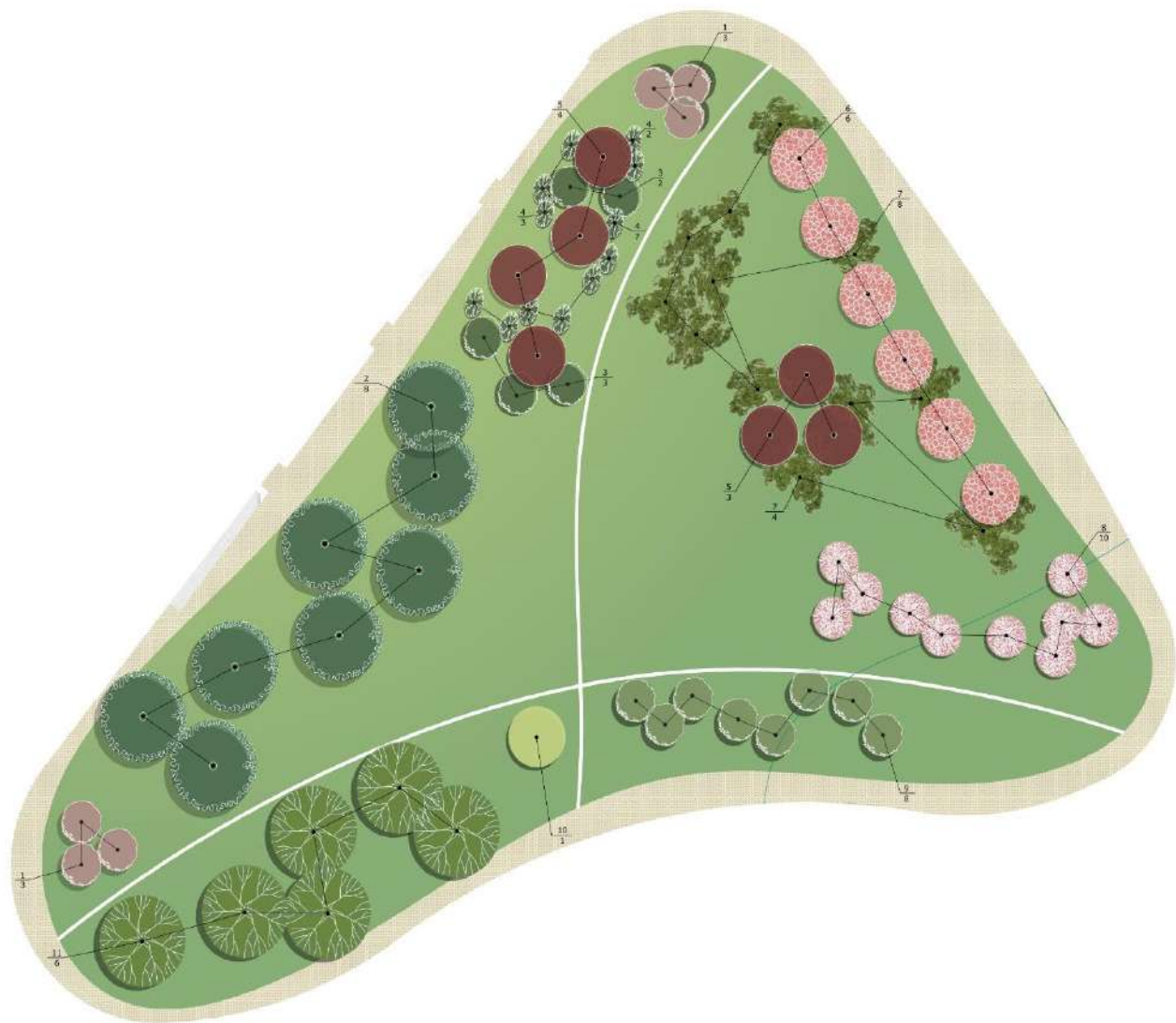

Рис. 3.3.5. Схема озеленення деталі території центрального парку м. Маріуполь

Табл. 3.3.2 Відомість елементів озеленення

Табл.3.3.2

Відомість елементів озеленення

№/№	Позначення	Найменування	Діаметр крони, см	Висота, см	Обхват стовбуру	Кількість, шт.	Примітка
1		Фотінія Фразера <i>Photinia 'Red robin'</i>	300-400	150-300	20-30	6	
2		Дуб Каштанолистий <i>Quercus castaneifolia</i>	3000-4000	3000-4000	70-80	8	
3		Чубушник віничний `Ауреус` <i>Philadelphus coronarius 'Aureus'</i>	60-70	60-80	10-12	5	
4		Барбарис Тунберга `Атропурпуреа Нана` <i>Berberis Thunbergii 'Atropurpurea Nana'</i>	40-60	60-80	5-7	12	
5		Черемха віргінська `Шуберт` <i>Prunus virginiana 'Schubert'</i>	1000-1400	2000-2500	16-18	7	
6		Сакура дрібнопильчата `Роял Бургунді` <i>Prunus serrulata 'Royal Burgundy'</i>	600-700	300-500	16-18	8	
7		Ялівець козацький `Блю Дануб` <i>Juniperus sabina 'Blue Donau'</i>	80-150	80-100	-	12	
8		Тамарикс чотирьохтичинковий <i>Tamarix tetrandra</i>	200-300	300-400	10-12	10	
9		Півонія деревоподібна <i>Paeonia suffruticosa</i>	80-100	100-200	5-7	8	
10		Маклюра <i>Maclura pomifera</i>	500-600	1200-1500	10-15	1	
11		Дуб скельний <i>Quercus petraea</i>	3000-3500	2800-3500	70-80	6	

Схеми посадки дерев та чагарників в окремі посадкові ями (рис.3.3.6):

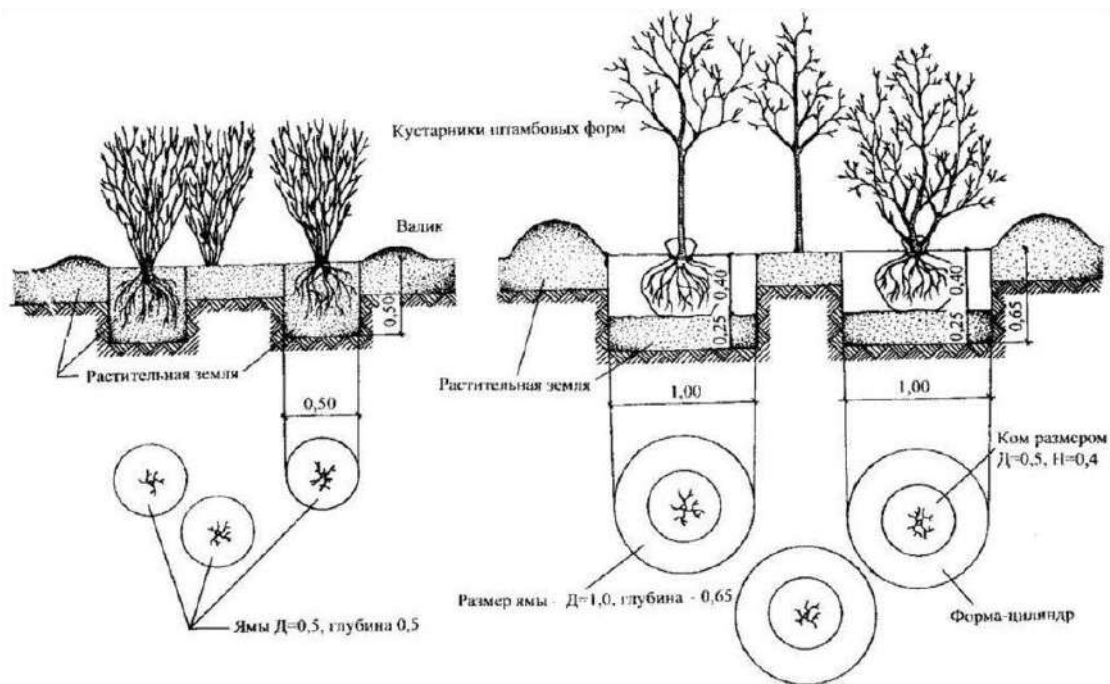

Рис. 3.3.6. Схеми посадки дерев та чагарників в окремі посадкові ями [49]

Розміщення зелених насаджень біля доріг та тротуарів вулиць (рис.3.3.7):

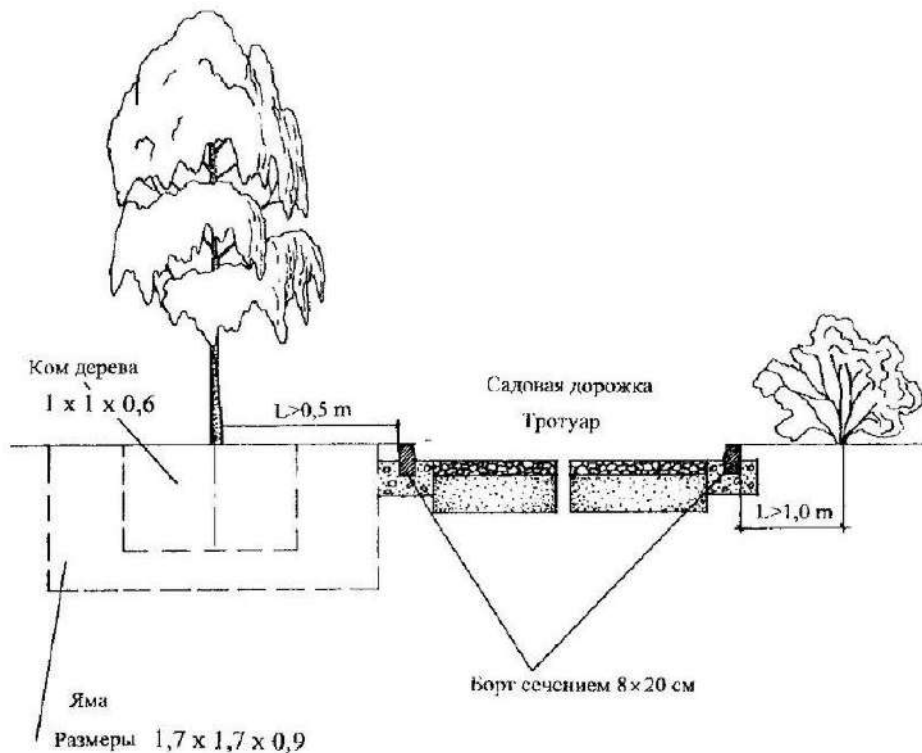

Рис.3.3.7. Розміщення зелених насаджень біля доріг та тротуарів вулиць[49]

Схеми розміщення дерев і чагарників захисних смуг (рис. 3.3.8)

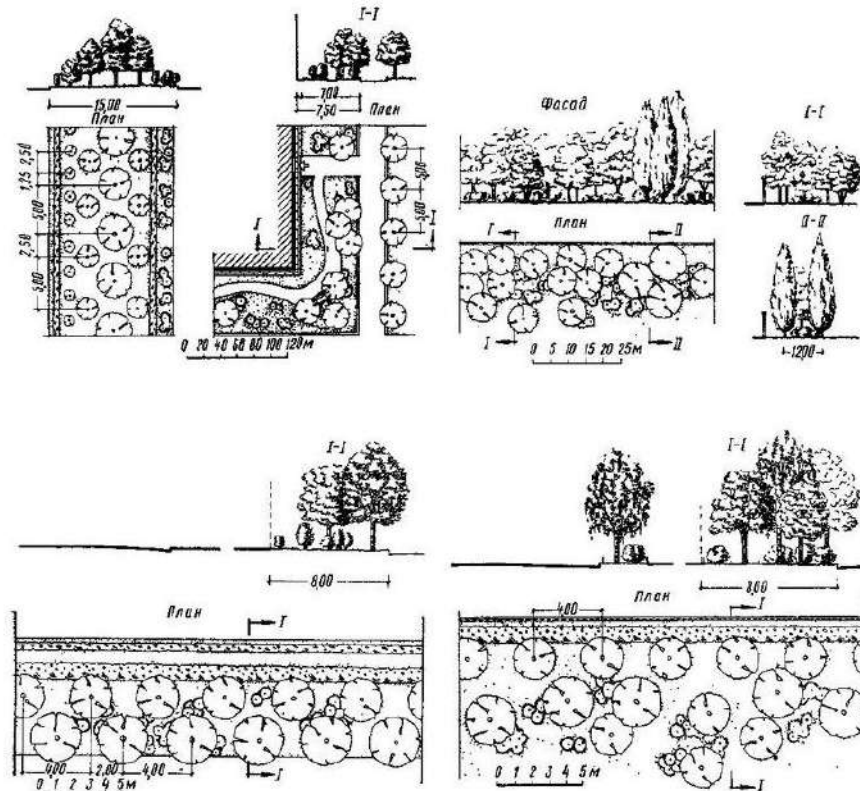

Рис. 3.3.8. Схеми розміщення дерев і чагарників захисних смуг [49]

На території проектної ділянки у різних композиціях висаджується такий асортимент рослин:

- Деревя: Дуб червоний (*Quercus rubra*), клен червоний (*Acer rubrum*), черемха віргінська 'Шуберт' (*Prunus virginiana 'Schubert'*), клен віяловий пальмолистий 'Бладгуд' (*Acer palmatum 'Bloodgood'*), граб звичайний (*Carpinus betulus*), ясень звичайний (*Fraxinus excelsior*), сосна чорна (*Pinus nigra J.F.Arnold*), ялина колюча 'Глаука Місті Блю' (*Picea pungens 'Glauca Misty Blue'*), тополя чорна 'Італіка' (*Populus nigra 'Italica'*), сосна дрібноквіткова 'Негіші' (*Pinus parviflora 'Negishi'*), верба біла (*Salix alba*), яблуня райська декоративна (*Malus Paradise Apple*), фундук звичайний 'Вебба цінний Коб' (*Corylus avellana 'Webb's prize Cob'*)
- Чагарники: ялівець козацький (*Juniperus sabina*), бірючина звичайна (*Ligustrum vulgare*), ялівець звичайний 'Голд Кон' (*Juniperus communis 'Gold Cone'*), жимолость татарська (*Lonicera tatarica 'Honeysuckle tatarian'*), півонія

деревоподібна (*Paeonia suffruticosa*), чубушник віничний `Ауреус` (*Philadelphus coronarius `Aureus`*), спірея японська `Голдфлейм` (*Spiraea japonica `Goldflame`*), гортензія волотиста `Грандіфлора` (*Hydrangea paniculata `Grandiflora`*), папороть (*Pteridium aquilinum*).

- Злакові: міскантус китайський `Гросс фонтан` (*Miscanthus sinensis `Grosse Fontane`*), просо прутоподібне (*Panicum virgatum*), вівсяниця Мейєри (*Festuca mairei*), осока пальмовидна (*Carex muskingumensi*), куничник гостроквітковий (*Calamagrostis acutiflora*), хаконехлоя велика (*Hakonechloa macra*).
- Квіти: Ваточник м'ясо-червоний (*Asclepias incarnata*), Ехінацея (*Echinacea*), Наперстянка іржава (*Digitalis ferruginea*), Наперстянка жовта (*Digitalis lutea*), Агастасі (*Agastache*), Лобелія (*Lobelia siphilitica*), Короставник македонський, (*Knautia macedonica*), Перовські (*Perovskia*).

Надано прийоми формування та розташування дерев та чагарників в групах (рис.3.3.9):

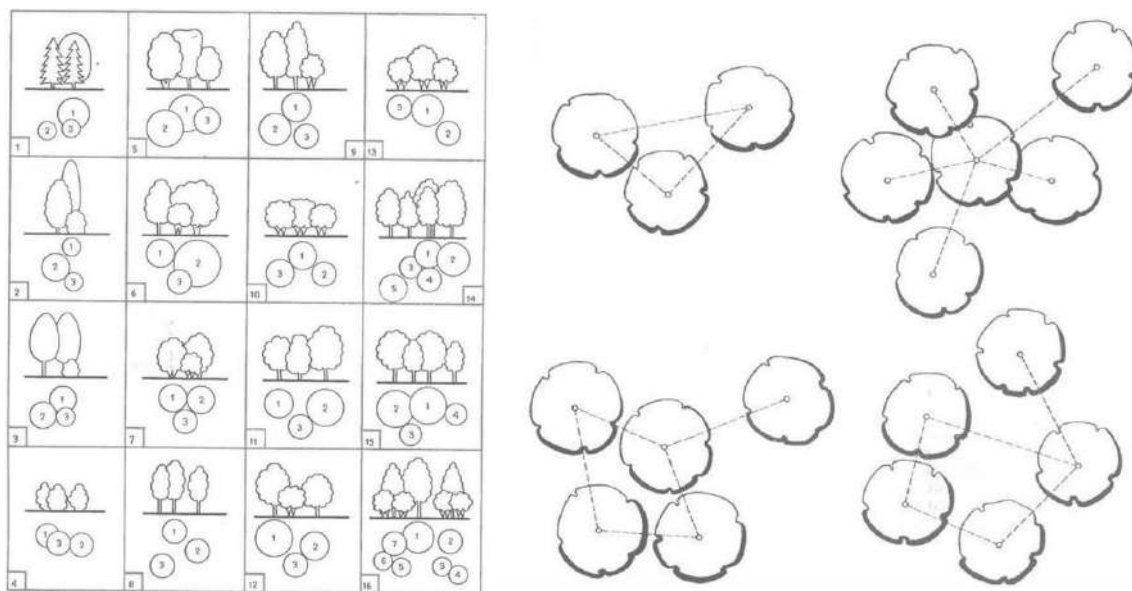

Рис.3.3.9. Прийоми формування та розташування дерев та чагарників в групах

Висновки до розділу 3

Проведен аналіз ділянки проектування - центральний парк м. Маріуполь: розміщення її в структурі міста, її озеленення, функціональне зонування території, схема планувальних обмежень та існуючий план містобудівної ситуації. Головна ідея проекту - створення екологічного простору, яке направлено на збереження зеленої та прибережної зони міста. Його реорганізацію функціонально-планувальної та ландшафтно-екологічної структури. Первинною задачею було створення транспортно - пішохідних зв'язків між зоною парку та пляжем.

В центрального парку, багато неоздбленої території, але з нього відкривається неперевершений вид на море. В проекті надан варіант ідеї, як підкреслити цю локацію. також, було важливо Зберегти існуючі пам'ятки, архітектуру, історичне надбання, реорганізувати ландшафт. Надати цій території новий вигляд, підкреслити "сильні" сторони та реорганізувати слабкі. Бо це єдина велика озеленена територія промислового міста.

В проекті запроєктовані транспортно-пішохідні, а саме: мостове сполучення, воно надає змогу відвідувачам міста та його жителям безбар'єрно переміщуватися з міста до пляжу та навпаки, проходячи через центральний парк. Вкладено мережі для альтернативного виду пересування, включно - велодоріжки. Альтернативний вид транспорту: сигвеев, електросамокатів, гіробордів і тд. Це дасть змогу швидко долати шлях через парк до пляжу. На головних входах центрального парку закладені прокатні точки, що збільшує комфортне пересування по території парку. Для створення комфортного середовища на пляжній зоні враховуються такі фактори як: транспортна доступність та пішохідна безпека, функціональне розташування об'єктів, грамотне розташування систем освітлення та озеленення, створення єдиного середовища, вздовж усієї території із збереженням природного та екологічного балансу.

Територію парку та пляжної зони пропонується засаджувати посухостійкими рослинами, такими типами дерево-чагарникових насаджень: мономасиви, масиви, алеї, солітери, групи, живоплоти. Між парком та пляжною зоною є перепад - 24 м, його пропонується укріпити георешіткою та рослинами з глибоким розлогим корінням. Оскільки територія парку являє собою суміжною локацією між містом і пляжем, підібрана група рослин для озеленення території мостового транзиту, бо люди які вертаються з пляжу потребують прохолодного простору. Саму берегову лінію можна засаджувати групами рослин та солітерами, це будуть багаторічні рослини. Для території підвищеної вологості підійдуть злакові трави, папоротні, хвойні види.

РОЗДІЛ 4. ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ

4.1. Художня концепція містобудівного об'єкта

4.1.1. Вербальний опис художньої концепції містобудівного об'єкта

Художня концепція проекту полягає у поєднанні різнопланових, різноманітних локацій, начебто вітраж, який поєднує різнокольорову гамму, але водночас є цілісною композицією та одним твором задуманим автором. Художня концепція проекту інтерпретує атрибутику міста Маріуполь: сталь, море та герб міста. Проаналізувавши історичну символіку (рис. 4.1.1) можна виявити, що в основі лежить місяць над котрим парує хрест.

2 серпня 1811 року “Указом Найвищої влади” був затверджений перший офіційний герб Маріуполя. Він був простий і складений по всіх канонах геральдичної науки: “Над срібним півмісяцем (символ мусульманської віри)”, що стоїть в чорному полі (вираження релігійного гноблення християн у Криму), вознесенський золотий шестикінецьний хрест (символ християнської релігії) на блакитному тлі (у знак «всемилостейшегося» Імператорської Величності прийняття з-під ярма магометанського під сильний захист Російської держави християнство, що вийшло з Тавриди) [40].

Рис.4.1.1. Герби міста Маріуполь [40]

Перевернутий місяць з хрестом на гербі Маріуполя зображений у 1811 році, зараз є тим самим, славнозвісним - якорем! Тому в основі концепції проекту лежать: якір (місяць), текуча сталь (гра рельєфом) та море (хвилеподібні стежки). Можна бачити, що головним символом нового герба стало торжество християнської релігії над мусульманською вірою.

Принципи художнього проектування об'єкта полягає у:

- збереження цілісності історичних об'єктів;
- комплексне, одночасне вирішення утилітарно-функціональних, економічних, соціальних і естетичних питань;
- збереження\доповнення особливостей навколишнього середовища та конкретних умов їх існування;
- єдність форми і змісту;
- дотримання\слідкування контексту.

Мета реорганізації урбанізованого середовища – створення простору, яке об'єднує, вже складений, історичний контекст і являє собою суспільним центром міста. Який в свою чергу, стирає кордони між країнами і стає все доступним надбанням. Реорганізований центральний парк підвищує рекреаційні умови Маріуполя.

Соціально-економічна ефективність намічених перетворень полягає в підвищенні культурних цінностей соціуму, інтерактивному та технологічному розвитку, бо в парк будуть закладені новітні інтерактивні локації. Також, соціально-економічна ефективність полягатиме в притоці туристичних груп, які в свою чергу, залишатимуть гроші в місті і це дасть змогу розвитку м. Маріуполь, для залучень нових інвесторів, щоб розвивати та розширювати місцевість.

4.1.2. Зображення художньої концепції містобудівного об'єкта (рис. 4.1.2)

Рис.4.1.2. Художня концепція об'єкту

4.2. Енерго-інформаційне моделювання містобудівного об'єкта

4.2.1. Тематичне зонування ділянки

На ділянці присутні 5 тематичних зон (рис. 4.2.1) , а саме:

- зона “Історичного надбання” – на ній залишаються Храм та Мечеть, пагорб Слави, додаються: алея історії міста, фотозона з проєкціями доповненої

реальності, зона “Світла”(проектори направлені вгору на честь пам’яті історії міста);

- зона “Гармонізації” – містить локації: дитячі майданчики, фудкорти, зону пікніку, інтерактивних пагорбів (амфітеатр), музей сучасного мистецтва;
- зона “Праці” – спортивні майданчики, зона для йоги, кінологічна зона, тенісний клуб, канатне містечко, велотрек з трамплінами;
- зона “Піднесення” – це міст з велодоріжками та лавками, видові точки з терасуванням для споглядання сходу та заходу сонця;
- зона “Сонця” – на ній розташовується інклюзивний пляж з зонами відпочинку для всіх груп населення.

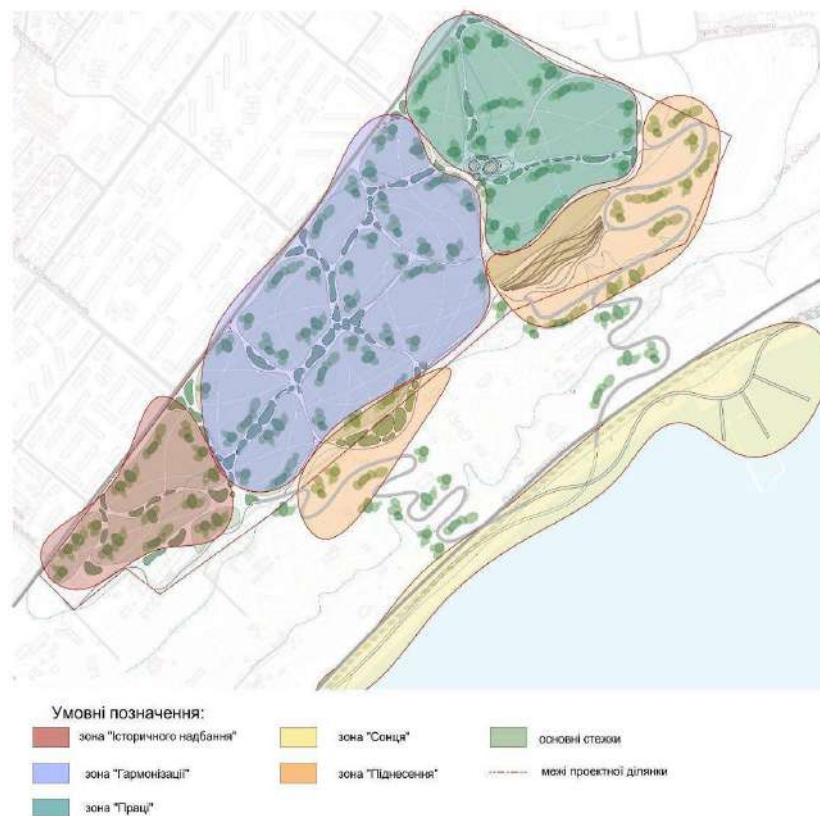

Рис. 4.2.1. Схема тематичного зонування ділянки

4.2.2. Сценарне моделювання урбанізованого середовища

На схемі зображено локалізації активностей відпочинку. Сама ділянка має острівне озеленення пов’язане між собою системою доріжок . В центральному парку присутні всі види активностей для різних груп населення: для дітей, дорослих, людей похилого віку та малорухомих груп. Це дає можливість обрати

вид відпочинку для кожної фізичної особи. Кожен індивід може вільно пересуватися парком та змінювати локації з активних на пасивні та навпаки. Також, присутні зони для змішаних активностей: амфітеатр, інтерактивні музеї, локації доповненої реальності і т. д. (рис. 4.2.2).

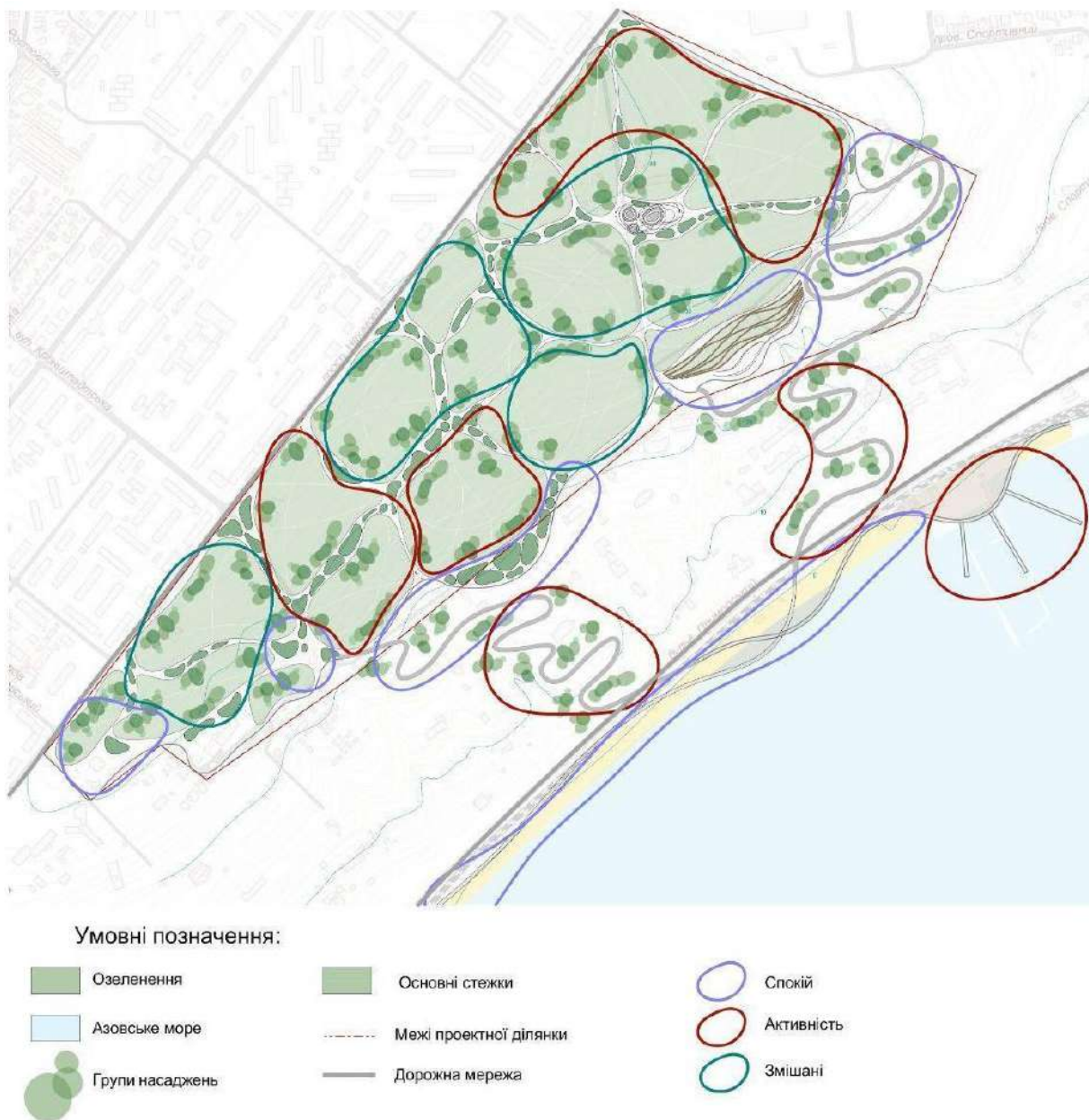

Рис. 4.2.2. Схема сценарного моделювання урбанізованого середовища

4.2.3. Програмування емоційних реакцій людини на оточення

Схема демонструє зміну емоційного стану суб'єкта, котрий переміщується по даній території. Кожна людина може знайти собі місце для спокою або для активного та радісного проведення часу. Червоним кольором відмічені зони радості та захоплення, фіолетовим – спокійні емоції та зеленим – емоція зацікавленості (рис. 4.2.3).

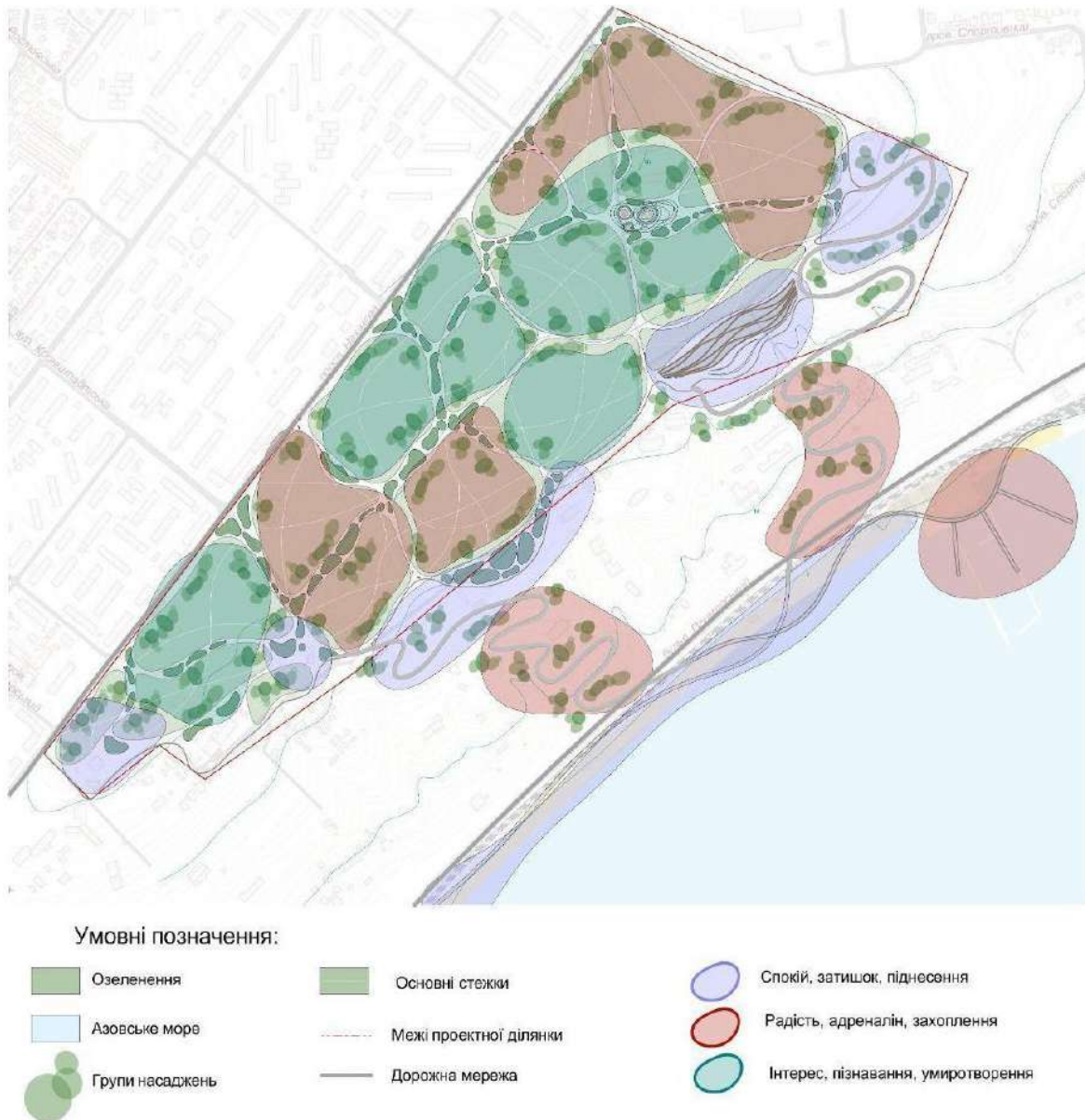

Рис. 4.2.3. Схема програмованого емоційного забарвлення реакцій людини на оточення

4.3. Просторово-часове моделювання містобудівного об'єкта

4.3.1. Часове моделювання функціональних процесів

На даній схемі зображується кількість часу, котру суб'єкт проводить на тих, чи інших локаціях. Зеленим кольором зображені, найбільш довготривалі локації на яких можна провести пів дня – це спортивні\активні зони, пляж та пляжні розваги. Фіолетовим кольором – оглядові, експортні, транзитні та видовищні зони (також, мости з лавками чи зони прохідного типу). Червоним – зони залучення та усамітнення (рис. 4.3.1).

Рис. 4.3.1. Схема періодичності функціонального використання території

4.3.2. Об'ємно-просторова композиція містобудівного об'єкта

В основі композиції лежить головна вісь, котра ділить територію навпіл (горизонтально). Центральною домінантою є світовий фонтан - головний центр композиції. Також, територію поділено на 4 зони (вертикально). Всю композицію замикає та об'єднує текучість запроєктованої доріжки для прогулянок та велодоріжки. Усі стежки мають плавні лінії, які символізують хвилі моря, а гра рельєфом відображає розплавлену сталь (рис. 4.3.2).

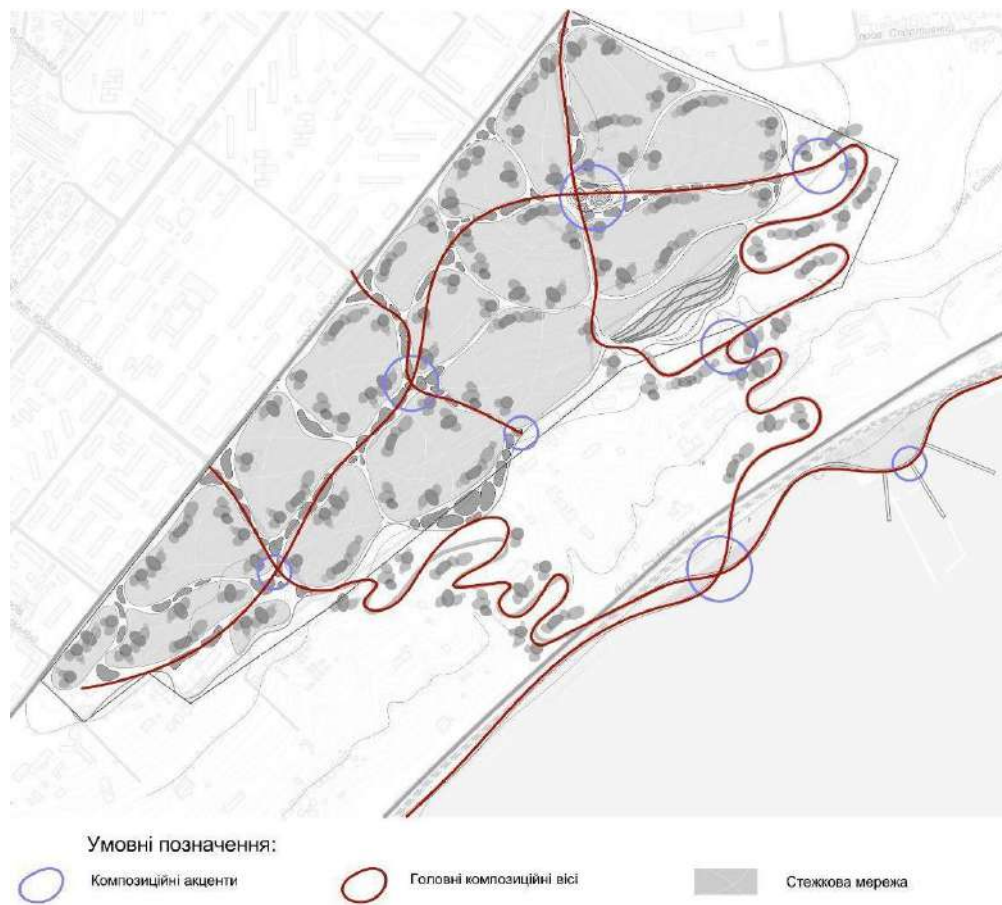

Рис. 4.3.2. Схема об'ємно-просторової композиції містобудівного об'єкта

4.3.3. Підбір засобів виразності урбанізованого середовища

Середовище хочеться наситити неординарними\ цікавими локаціями. Підкреслити природність, використовуючи більше дерева та гру рельєфом, створити живий простір. В якому кожен буде почувати себе комфортно, від дітей до старців. Вся територія повинна бути інклюзивною (рис. 4.3.3).

Висновки до розділу 4

Під час аналізу даної території : її історико-культурну, структурно-функціональну, композиційну, еволюційно-генетичну та асоціативно-образну значимість, виявили ряд важливих естетичних вимог:

- збереження вже існуючих історичних об'єктів, підкреслити їх значимість та естетику;
- виявити основні видові точки та вдало реорганізувати їх;
- дану територію відновити засобами ландшафтно-планувальної реорганізації;
- вкласти сучасні тематичні локації, які будуть підкреслювати основний задум та ідею парку.

Оскільки територія Центрального парку в Маріуполі є основним, великим гобеленом кисню в місті. Це лише додає значимості обраній локації. Її необхідно реорганізувати та подарувати їй друге життя. Історично, ця територія була кладовищем, після її почали засаджувати рослинністю, щоб створити рекреаційну зону, бо в той час вже почався розвиток металургійної діяльності, що максимально забруднює повітря.

На сьогодні, парк має 30% організованої, оздобиленої території. Інша частина – вкрита бур'янами та не доглянутими рослинами. Основний задум та концепція полягає у тому, щоб підкреслити тематику прибережного міста, висвітлити історичні надбання і вкласти їх у ландшафтно-планувальну структуру Центрального парку. В основі планування лежить якір - як символ портового міста. Плавні стежки, які перетекають одна в одну - це хвилі Азовського моря. І, оскільки, Маріуполь - це місто металургів і металургійної діяльності, це відображається у структурно-планувальній структурі на заданій території. Бо, текуча сталь є основою розвитку міста Маріуполь, як і основою (землею) у Центральному парку.

РОЗДІЛ 5. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Вступ

Основним завданням цивільного захисту є – захист населення від наслідків надзвичайної ситуації техногенного, природного характеру та за умови введення особливого періоду.

Одним з найефективніших способів захисту населення в разі виникнення техногенних аварій з викидом хімічних, радіоактивних та інших небезпечних речовин, застосування зброї масового ураження, звичайних засобів нападу є укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту. Для досягнення цієї мети в містах, селах, селищах створюється фонд захисних споруд.

Розміщення і будівництво захисних споруд необхідно проводити у відповідності до вимог ДБН В.2.2-5-97. Захисні споруди на об'єкті (мікрорайоні) повинні розташовуватись з урахуванням своєчасного укриття людей та мінімальної вартості будівництва. Досягти цього можливо при виконанні наступних вимог:

- захисні споруди належить розташовувати у місцях найбільшого скупчення виробничого персоналу (мешканців мікрорайону);
- сховища належить розташовувати у підвальних та цокольних поверхах будинків і споруд; окремо стоячі сховища повинні будуватись тільки при неможливості влаштування вбудованих сховищ;
- вбудовані сховища належить розташовувати по можливості під будівлями найменшої поверховості, а окремо стоячі - на відстані від будинків і споруд, яка дорівнює одній їхній висоті;
- вбудовані сховища і ПРУ потрібно розташовувати в будівлях I та II ступеня вогнестійкості з виробництвом категорії В та Г за пожежною безпекою;
- сховища необхідно розташовувати не ближче 15 м від водопровідних, теплових та каналізаційних магістралей діаметром більше 200 мм та, окрім того, вони мають бути захищені від можливого затоплення ґрунтовими і дощовими водами,

а також іншими рідинами при руйнуванні ємностей, розташованих на поверхні землі або в будинках і спорудах.

Оцінка захисних властивостей сховища Цивільного захисту (ЦЗ) може бути виконана за допомогою моделювання уразливості об'єкта при впливі факторів ураження ядерного вибуху на основі використання результатів розрахункових даних.

5.1. Характеристика району в якому проектується об'єкт

Ділянка для проектування розташована в центрі м. Маріуполь. На ній розташований існуючий "Центральний парк". Ділянка має форму приближену до прямокутника. На півдні, поруч, розташовується Азовське море та міський пляж, між ними є забудова: розважальна, часна, громадська. На північ розкривається забудова середньої поверховості. На заході - часна житлова забудова, дачні поселення та на сході - спортивний комплекс СК "Іллічівець" та центр міста. Центральний парк розташовується в Приморському районі міста Маріуполь.

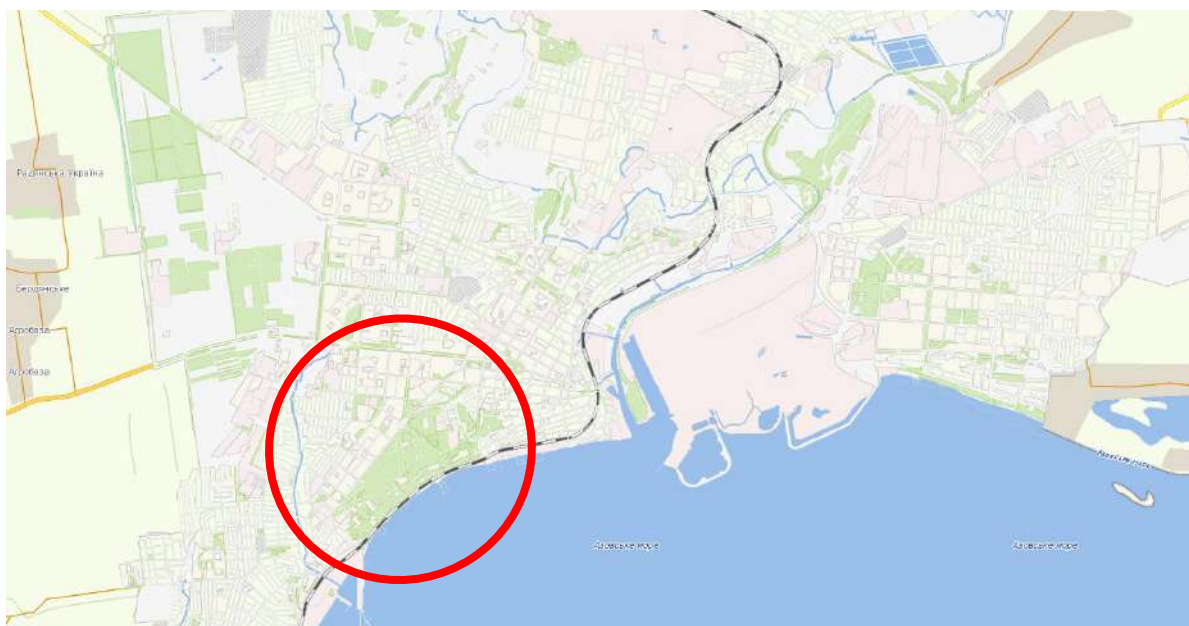

Рис. 5.1.1 Розташування об'єкту проектування

Техніко-економічні показники району:

- Загальна площа району: 137 Га
- Зона громадської забудови (спеціалізовані центри, офіси, готелі, заклади харчування, торговельно-розважальні центри): 22 Га

- Зона закладів освіти: 12 Га
- Озеленені території: 42 Га
- Території об'єктів інженерного обладнання: 31 Га
- Комунально-складська зона (паркінги, станції технічного обслуговування; побутового обслуговування–хімічного чищення одягу, ремонту побутової техніки; комунального господарства): 9 Га
- Зона транспортної інфраструктури: 26 Га
- Зона проектованого громадського простору: 48 Га

Середньорічні атмосферні дані м. Маріуполь:

Клімат території помірно-континентальний, з м'яким впливом Азовського моря, з жарким посушливим літом, малосніжною зимою і вітряним осінньо-зимово-весняним періодом. Географічне положення міста в приморській частині приазовського степу має свою кліматичну специфіку – значну кількість сонячної радіації (тривалість сонячного сьйва за рік – 2338год.), обумовлену цим підвищену ґрунтову посушливість і випаровування з водної поверхні (яке в 1,5-2 рази перевищує кількість опадів), часті суховії тощо. Наведені основні кліматичні показники за середньорічними даними багаторічних спостережень на МС Маріуполь:

- Температура повітря річна $t_{\text{ср}}$ +8,6
- Абсолютний максимум $t_{\text{макс}}$ +39
- Абсолютний мінімум $t_{\text{мін}}$ -32
- Тривалість безморозного періоду дні 183
- Опалювальний період, днів 175
- Середня його температура $t_{\text{ср}}$ 0,6
- Середня/найбільша глибина промерзання ґрунтів см 42/92
- Кількість опадів мм 462
- Відносна вологість % 74
- Висота снігового покриву сер./макс. см 11/37
- Середня швидкість вітру м/с 6,1
- Домінуючі вітри, їх повторюваність % Сх-21,2 ПнСх -14,3 Пн – 13,9 21

До несприятливих метеорологічних явищ відносяться і інверсійні процеси в приземному шарі повітря міста, які в комплексі з туманами і пиловими бурями обумовлюють підвищений природний потенціал забруднення атмосфери і несприятливі умови розсіювання викидів в атмосферу.

Згідно ґрунтово-географічного районування, територія досліджуваної ділянки відноситься до степова зона чорноземів звичайних і південних. Ґрунти в межах території детального плану - Чорноземи звичайні малогумусні вилугувані. [39]

5.2. Характеристика об'єкту проектування

Ділянка проектування займає площу 48 Га. Вона складається з двох основних частин: центрального парку та території міського пляжу. Центральний парк займає східну частину обраної ділянки для проектування, площа якої - 38 Га. Південна частина - міський пляж 4 Га. Поєднуються вони між собою територією, яка складає - 6 Га. Центральний парк має вхідну групу, зону релігійних споруд, історичних пам'яток, спортивну зону, зону відпочинку та розваг, а також комунально-складську.

Рис.5.2.2. Розташування об'єкту проектування у Приморському районі

5.3 Аналіз потенційно небезпечних об'єктів у районі проектування

Дана ділянка проектування знаходиться на відстані 3,8 км від МК «АЗОВСТАЛЬ», вулиця Лепорського, 1, який є хімічно небезпечним. (Рис.5.2.3.) Валовий обсяг основних видів забруднюючих речовин в атмосферному повітря

м. Маріуполь: аміак, пил, діоксид азоту, діоксид сірки, діоксид вуглецю, фенол, формальдегід. Підвищення ІЗА пов'язано з підвищенням середньорічного вмісту пилу, формальдегіду, діоксиду азоту та фенолу.

Рис.5.2.3. Відстань від МК "Азовсталь" до об'єкту проектування.

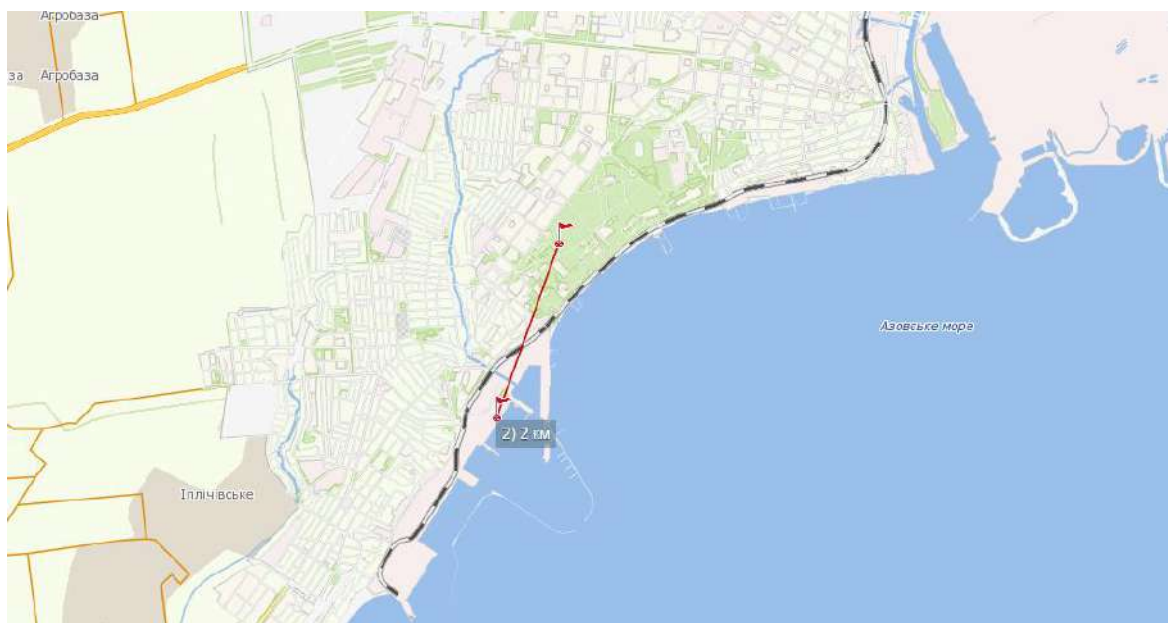

Рис.5.2.4. Відстань від "Асрз Порт" до об'єкту проектування.

Ділянка проектування розташована на відстані 2 км від "Асрз Порт", проспект Луніна, 31. (Рис.5.2.4.) Територія міста його прибережна частина, зашарашена залишками металевих конструкцій і смітниками виробничих відходів, пересічена численними залізничними під'їзними коліями. Багато робиться в Маріуполі для утилізації промислових відходів. Стік Кальміусу й

скидання стічних вод підприємств Маріуполя приводять до зниження змісту кисню в придонному шарі моря практично до нуля, особливо в літню пору. Це викликає періодичні замори риби, що в свою чергу, формує ризик розповсюдження бактерії, що може призвести до екологічної катастрофи.

5.4 Оцінка обстановки при аварії на потенційно небезпечному об'єкті

*Задача по хімічному забрудненню території на якій проектується
центральний парк*

Вихідні дані:

- віддалення об'єкту від центру вибуху – 3,8 км (реальна відстань на мапі);
- тип СДОР – Аміак;
- кількість СДОР – $q = 50$ т;
- тип ємності з СДОР – не обвалований;
- швидкість середнього вітру – 19,44 км/год (5,4 м/с) (за середнім показником на місцевості за рік);
- вертикальна стійкість повітря - інверсія;

1.) Визначення розмірів та площі зони хімічного зараження.

Розміри зони хімічного зараження залежать від кількості СДОР на об'єкті, фізичних та токсичних властивостей, умов зберігання, метеоумов та рельєфу місцевості.

а) - ступінь вертикальної стійкості повітря – ізотермія

б) - глибину зони хімічного зараження - Γ :

$$\Gamma = \Gamma_{V1} \times k_{\text{пер}} / k_{\text{обв}} = (9,5 \times 0,45) / 1 = 4,28 \text{ км}$$

в) – визначаємо ширину зони зараження – Π :

$$\Pi = 0,03 \times \Gamma = 0,03 \times 4,28 = 0,128 \text{ км}$$

г) - визначаємо площу зони хімічного зараження за спрощеною формулою - S :

$$S = \frac{1}{2} \times \Pi \times \Gamma = \frac{1}{2} \times 4,28 \times 0,128 = 0,273 \text{ км}^2$$

2.) Визначення часу підходу зараженого повітря до об'єкту проектування.

Цей час визначається діленням відстані R від місця виливу СДОР до даного об'єкту на швидкість переносу хмари повітряним потоком V .
 $V=5,4$ м/с.

$$t = (R \times 1000) / (W \times 60) = (3,8 \times 1000) / (7,5 \times 60) = 8,4 \text{ хв.}$$

3.)Визначення часу вражаючої дії СДОР.

При швидкості вітру $v= 5,4$ м/с поправочний коефіцієнт складає 0,37

Час вражаючої дії хлору становить:

$$t_{\text{ураж}} = t_{\text{випар}} \times k = 1,2 \times 0,37 = 0,44 \text{ год.}$$

Висновок:

Центральний парк, що проектується не підпадає під зону потенційного хімічного ураження, але в умовах можливої небезпеки від будь-яких негативних факторів під час надзвичайних ситуацій (хімічне зараження, землетруси, радіація та бойові дії) та враховуючи цілодобове перебування людей на території об'єкту доцільно за умов Цивільного захисту влаштування захисної підземної споруди на 450 чоловік.

5.5. Прийняття рішення з питань Цивільного захисту на об'єкті проектування

Враховуючи потенційну небезпеку через бойові дії на території Донецької області та враховуючи всі компоненти проекту приймаємо рішення з питань ЦЗ на **ПОБУДОВУ ЗАХИСНОЇ СПОРУДИ** для укриття людей.

У сховищі передбачаються основні та допоміжні приміщення. До основних відносяться приміщення для укриття людей, пункти управління, медичні пункти(санітарні пости). До допоміжних - фільтровентиляційні приміщення, санітарні вузли, приміщення для зберігання продовольства, захисні дизельні електростанції (ДЕС), електрощитові, станція перекачки стоячих вод, балонна, тамбур-шлюз, тамбури.

Вихідні дані:

- у сховищі 450 чоловік, 200 із яких становлять жінки;
- сховище вбудоване у підвал ($h=2,15$ м) промислової будівлі;

• у сховищі ЦЗ, керуючись ДБН В.2.2-5-97*, передбачити: приміщення для укриття людей, пункт управління (ПК) на 10 чоловік, приміщення для зберігання продуктів споживання, приміщення під фільтровентиляційні установки, санітарні вузли (СВ), захисні дизельні електростанції (ДЕС) електрощитову, захисні входи, аварійний вихід, тамбури шлюзи.

Розрахунок основних та допоміжних приміщень сховища. Основні приміщення:

1. Основні приміщення

Приміщення для тих, що укриваються

Так як висота сховища 2,15 м, при установці 2-х ярусних лав-нар приміщення для укриття людей плануємо із розрахунку 0,5 м²/люд., площа якого становить:

$$S_{\text{пду}} = 450 * 0,5 = 225 \text{ м}^2$$

В приміщеннях для укриття людей передбачається установка 2-х ярусних лав-нар. Нижній ярус - для сидіння із розрахунку 0,45*0,45м на людину, верхній - для лежання із розрахунку 0,55x1,8 м на людину, що забезпечать 20% - місць для лежання, 80% - для сидіння

Тоді:

- для лежання необхідно: 450*0,2=90 місць, тобто 90 2-х ярусних лав-нар;
- для сидіння необхідно: 450*0,8=360 місць. При розрахунку на один нижній ярус лав 4 місця, встановлюємо необхідну кількість: 360/4=90 шт.

Отже, приймаємо 90 лав-нар (2-х ярусних), що забезпечать 592 місць для сидіння та 360 місць для лежання.

Пункт керування

Приймаємо кількість працюючих на ПК 10 чоловік, із норми площі 2 м²/люд. $S_{\text{пк}}$ становить:

$$S_{\text{пк}} = 10 \times 2 = 20 \text{ м}^2$$

Приміщення для санітарного поста

Санітарний пост (СП) площею 2 м² на кожні 500 чоловік та не менше 1-го поста на сховище при меншій місткості. Кількість СП становитиме:

450/500=0,9 (приймаємо 2 шт.); загальна площа СП становить 2 м².

2. Допоміжні приміщення сховища

Площа допоміжних приміщень ($S_{\text{доп.прим}}$) визначається виходячи з норм ДБН В.2.2-5-97. Для сховища при місткості 400 чоловік норма площі $0,15 \text{ м}^2/\text{чол.}$ Тоді площа допоміжних приміщень буде:

$$S_{\text{доп.прим}} = 450 * 0,15 = 67,5 \text{ м}^2$$

Фільтровентиляційні приміщення влаштовуються біля зовнішніх стін сховища поблизу входів та аварійних виходів. Розміри приміщень визначаються в залежності від габаритів обладнання та площі, необхідної для його обслуговування.

Так як об'єкт знаходиться в II кліматичній зоні житлового масиву, повітропостачання буде забезпечуватись двома режимами: I – чиста вентиляція та режим II – фільтровентиляція. ФВК-1 потужністю 1200 м^3 працює в 2-х режимах очистки повітря. 1 к-т ФВК-1 забезпечує 150 чоловік. S одного комплекту ФВК-1 = 10 м^2 . Тоді необхідна кількість комплектів становить: $450/150 = 3$; прим 3 к-тів ФВК-1.

Тоді: $S_{\text{ФВП}} = 30 \text{ м}^2$

Санітарні вузли

Влаштовуються окремо для чоловіків та жінок. В даному випадку 250 чоловіків та 200 жінок.

Для жінок встановлюється одна підлогова чаша (або унітаз) на 75 жінок у сховищі, а для чоловіків — одна підлогова чаша (або унітаз) та пісуар на 150 чоловіків у сховищі. Крім того, в санітарних вузлах обладнуються вмивальники з розрахунку один на 200 чоловік, але не менше одного на санітарний вузол.

Отже:

Для жінок:

Унітазів - 2 шт. (з розрахунку 1 шт. на 75 чол.);

Умивальників - 1 шт. (з розрахунку 1 шт. на 200 чол.)

Для чоловіків:

Унітазів та пісуарів - 2 комплекти (з розрахунку 1 комплект на 150 чол.);

Умивальників - 1 шт. (з розрахунку 1 шт. на 200 чол.)

$$S_{\text{св чол.}} = 3 \text{ м}^2; S_{\text{св жін.}} = 2,8 \text{ м}^2$$

$$S_{\text{св схов.}} = 5,8 \text{ м}^2$$

Приміщення для ДЕС

По вихідних даних задачі не розраховується, та по місткістю чол. не передбачається.

Приміщення для зберігання продовольства

Передбачають площею 5 м² при місткості до 150 чол. На кожні наступні 150 чол.

Площа приміщення збільшується на 3 м². Тоді

$$S_{\text{ПЗП}} = 5 + (450-150)/150 \times 3 = 6,5 \text{ м}^2$$

Входи

У сховищі повинно бути не менше 2-х захисних входів, їх число визначається - один вхід розміром 0,8x1,8 м на 200 чоловік, або 1,2x2,0 м на 300 чоловік. Приймаємо 2 захисних входи: 2 захисних входи розміром 1,2x2,0 та 1 захисний вхід розміром 0,8x1,8 м на 450 чоловік.

Аварійний вихід

У вбудованих сховищах місткістю 600 чоловік і більше один із входів обладнується як аварійний вихід у вигляді похилого тунелю розміром 1,2x2,0м. Вхід №1 обладнуємо як аварійний вихід. Вихід з тунелю захистити козирком з міцних та вогнетривких матеріалів

Тамбури

Тамбури влаштовуються при всіх входах в сховище крім тих, що обладнуються тамбур-шлюзом. Входи обладнуємо 2 тамбури загальною площею 16 м² (при дверних отворах 0,8x1,8м). Зовнішні двері – захисно-герметичні, внутрішні двері – герметичні.

Тамбур-шлюз

При вході № 1 у сховище обладнати однокамерний тамбур-шлюз площею 10 м². Зовнішні та внутрішні двері захисно-герметичні.

Розрахунок систем життєзабезпечення

Повітропостачання

Система повітропостачання повинна забезпечувати очистку зовнішнього повітря, обмін повітря та видалення із приміщень тепловиділень та вологи. На об'єктах, де можливі наземні пожежі, сильна загазованість приземного повітря шкідливими речовинами та продуктами горіння, повинен передбачатись режим регенерації зовнішнього повітря. Кількість зовнішнього повітря, яке подається у сховище, визначається нормами в залежності від кліматичної зони району забудови. Кліматична зона визначається відповідно до середньої температури найжаркішого місяця: 20 — 25° С — II кліматична зона.

Отже, розрахунок ведемо для II кліматичної зони, до якої належить більшість території України, та у двох (I, II) режимах вентиляції.

Розрахунок обладнання системи повітропостачання починається з розрахунку для II режиму.

Режим II - Фільтровентиляція

При нормі подачі очищеного повітря на кожну людину, що знаходиться у приміщенні для укриття, 2 м³/год. та для одного працюючого у пункті управління (ПК) - 5 м³/год.

Продуктивність системи повітропостачання повинна бути:

- для людей, що знаходяться у приміщенні для укриття:

$$(450-10)*2=880\text{м}^3/\text{год.};$$

- для працюючих в ПУ: 10x5=50 м³/год.;

- всього у сховище потрібно подати: 50+880=930м³/год. повітря.

Визначаємо тип та кількість фільтровентиляційних комплектів (ФВК).

Так як треба забезпечити роботу системи повітропостачання у 2-х режимах, то у сховищі необхідно встановити ФВК-1 (ЕРВ-600/300). Подача одного ФВК-1 (ЕРВ-600/300) у режимі фільтровентиляції складає 300 м³/год. Тоді для забезпечення необхідної подачі системи треба: 930/300=3,1 (приймаємо 4 комплекти). Отже, приймаємо рішення - встановити у сховищі 5 комплекти ФВК-1 (ЕРВ-600/300).

Режим I — чиста вентиляція

Виходячи з норми подачі повітря на одну людину для районів II кліматичної зони складає $10 \text{ м}^3/\text{год.}/\text{чол.}$, подача зовнішнього повітря системою повітропостачання в режимі чистої вентиляції повинна бути: $10 \cdot 450 = 4500 \text{ м}^3/\text{год.}$

Так як один ФВК-1 (ЕРВ-600/300) має подачу по режиму чистої вентиляції $1200 \text{ м}^3/\text{год.}$, то загальна подача 5 комплектів становить: $4 \cdot 1200 = 4800 \text{ м}^3/\text{год.}$

$$4500 - 4800 = -300 \text{ м}^3/\text{год}$$

Це задовольняє потребу.

Водопостачання сховища

Водопостачання сховища передбачається від зовнішньої водопровідної системи з улаштуванням проточних ємкостей запасу води:

- для пиття, по нормі 3 л на добу на людину;
- в приміщенні санітарного вузла 2л технічної води на 1 чол., на добу.

Тому місткість ємностей з розрахунку на 4 доби повинна бути:

$$450 \cdot (3+2) \cdot 4 = 9000 \text{ л.}$$

- для пиття ємність на: 5400 л.
- для приміщень санітарного вузла: 3600 л.

Каналізація сховища.

Каналізація сховища повинна забезпечувати відвід стічних вод із санітарних вузлів у зовнішню каналізаційну мережу. У приміщенні санітарного вузла для збору стоків улаштовуємо аварійний резервуар із розрахунку 2 л на добу технічної води на 1 людину об'ємом: $450 \cdot 2 \cdot 4 = 3600 \text{ л.}$

Опалення сховища.

Опалення сховища передбачається від опалювальних мереж підприємства (міста) по самостійним відгалуженням.

Електропостачання сховища

Електропостачання передбачається від захисної дизельної електростанції (ДЕС), із влаштуванням резервного джерела – від мережі міста.

Зв'язок та оповіщення

Кожне сховище обладнується телефонним зв'язком з ПУ ЦЗ та гучномовці, підключені до міської і місцевої радіотрансляційної мережі.

Освітлення

Освітлення здійснюється від міської електромережі або автономної (ДЕС). За можливістю встановлюються знижувальні трансформатори на 36 В. Як аварійні джерела освітлення, можуть використовуватися будь-які види акумуляторів, ліхтарі, свічки та ін.

Висновки до розділу 5

Для забезпечення надійного захисту людей необхідно:

1. Побудувати сховище на 450 чоловік із захисними властивостями:

- по ударній хвилі не менше 15 кПа (приймаємо вбудоване сховище розраховане на 100 кПа);
- по іонізуючому випромінюванню з коефіцієнтом послаблення радіації не менше 14057.

2. У сховищі обладнати приміщення:

- приміщення для людей - 370 м²(з установкою 148 2-х ярусних лав-нар);
- пункт керування - 20 м²;
- 1 санітарних поста загальною площею - 2 м²;
- фільтровентиляційне приміщення — 30 м²;
- приміщень для зберігання продовольства загальною площею —6,5м²;
- тамбур-шлюз —10 м²;
- допоміжні приміщення площею - 67,5 м²;
- санітарні вузли: для жінок – 2 унітаза, для чоловіків – 2 комплекти унітаз+пісуар;
- 2 захисні входи розміром 0,8х1,8м (1шт) на 450 чоловік;
- тамбур: 8 м² біля кожного виходу;

3. Встановити систему повітропостачання на базі ФВК-1(ЕРВ-600/300) (5 комплекти) та допоміжні електроручні вентилятори ЭРВ-72-3

4. Запас води (місткість ємностей) - 9000 л.

5. Забезпечити відвід стічних вод із санітарних вузлів у зовнішню каналізаційну мережу. Влаштувати аварійний резервуар об'ємом 3600 л.
6. Опалення сховища передбачити від опалювальних мереж підприємства по самостійним відгалуженням.
7. Електропостачання передбачається від мережі міста із влаштуванням резервного джерела – від мережі міста.
8. Передбачити використання сховища у мирний час у господарських цілях (або під склад інструментів, або для побутових приміщень).

В розділі з Цивільного захисту досліджено особливості території та району, що було обрано для проектування центрального парку в м. Маріуполь, природно-кліматичні та геодезичні особливості ділянки, а також досліджені небезпечні об'єкти, що знаходяться в межах міста, надзвичайні ситуації в яких можуть негативно вплинути на споруду, що проектується. Місто Маріуполь - промислова територія на якій знаходяться декілька потенційно небезпечних заводи. При розрахунку було визначено, що на данній території для проектування центрального парку не потрапляє в радіус можливого хімічного зараження від потенційно небезпечних об'єктів. Але з розрахунку на те, що місто Маріуполь знаходиться у стані ведення бойових дій через війну, було прийнято рішення про розроблення захисної споруди на 450 чоловік для укриття людей.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз наукових робіт показав, що основними напрямками досліджень проблеми ландшафтно-планувальної реорганізації Центральних парків є вдосконалення парків за допомогою технологій моделювання, порівняння сталого планувального рішення з новітнім, вдосконаленим. Це дає змогу побачити та покращити планувальні рішення, різність потреб та запити людей сьогодення та їх сприйняття центральних парків в навколишньому середовищі і у розвитку міста.

2. Аналіз досвіду реорганізації Центральних парків дав змогу виявленню наступних тенденцій: обов'язкова різноманітність та інтерактивність функціонального зонування парку, легка та зрозуміла пішохідна схема для вільного доступу до необхідних зон різних груп населення та покращення атмосферного повітря за допомогою спеціальних рослин.

3. До факторів і умов, які мають враховуватися при під час реорганізації паркового середовища належать:

- *природно-кліматичні,*
- *еколого-містобудівні,*
- *соціальнодемографічні,*
- *естетичні,*
- *техніко-економічні.*

До умов реорганізації паркового середовища віднести:

- розвиток туристичного напрямку за умов інтерактивних та цікавих зон (арт-об'єктів);
- покращення ландшафтно-рекреаційних зон;
- покращення функціональних зон для різних груп населення для відпочинку та дозвілля;
- покращення економічної складової міста;
- створення інклюзивного середовища;
- створення монофункціональні паркові території;
- забезпечити умови для розвитку індивіда

- збереження існуючих насаджень, водосховищ, рельєфу.
1. До основних принципів осучаснення паркового середовища можна віднести: реорганізація ландшафтно-планувальної території, комбінування природних та архітектурних складових, інклюзивність, соціологічність (за складом відвідувачів парку), культурологічність функціональність (за основними сферами функціонування парку), екологічність, просторава неперервність сезона динаміка, всесезонна адаптивність доступність, безпечність.
 2. Розвиток рекреаційних функцій у центральних парках в приморських містах не повинен переслідувати мету створення штучних природних систем. Слід дотримуватися основної ідеї – проектування набережних має підпорядковуватися задачі збереження існуючого природного потенціалу берегових територій на основі закріплення екологічного каркасу. Головна ідея проекту - створення екологічного простору, яке направлено на збереження зеленої та прибережної зони міста. Його реорганізацію функціонально-планувальної та ландшафтно-екологічної структури. Первинною задачею стало створення транспортно - пішохідних зв'язків між зоною парку та пляжем.
 6. За допомогою виведених принципів побудовано модель реорганізації ландшафтно-планувальних рішень парків, яка об'єднує між собою систему-населення - середовище. Взаємодія прийомів та принципів та напрямів перетворення прибережних територій необхідно використовувати як інструмент гармонійного включення прибережних територій у сучасну структуру та життя міста, сталого розвитку міського середовища.
 7. Для реорганізації ландшафтно-планувальних рішень парків потрібно дотримуватися таких вимог: збереження та вдосконалення природно-архітектурної цілісності, гнучкість функціональних зон, усі зони повинні дотримуватися інклюзивності, закладення зон для роботи, спорту, культурного та інтерактивного відпочинку.

8. В проекті запроєктовані транспортно-пішохідні, а саме: мостове сполучення, воно надає змогу відвідувачам міста та його жителям безбар'єрно переміщуватися з міста до пляжу та навпаки, проходячи через центральний парк. Вкладено мережі для альтернативного виду пересування, включно - велодоріжки. Альтернативний вид транспорту: сигвеев, електросамокатів, гіробордів і тд. На головних входах центрального парку закладені прокатні точки, що збільшує комфортне пересування по території парку. Для створення комфортного середовища на пляжній зоні враховуються такі фактори як: транспортна доступність та пішохідна безпека, функціональне розташування об'єктів, грамотне розташування систем освітлення та озеленення, створення єдиного середовища, вздовж усієї території із збереженням природного та екологічного балансу.

9. Під час аналізу історико-культурну, структурно-функціональну, композиційну, еволюційно-генетичну та асоціативно-образну значимість, виявили ряд важливих естетичних вимог:

- збереження вже існуючих історичних об'єктів, підкреслити їх значимість та естетику;
- виявити основні видові точки та вдало реорганізувати їх;
- дану територію відновити засобами ландшафтно-планувальної реорганізації;
- вкласти сучасні тематичні локації, які будуть підкреслювати основний задум та ідею парку.

10. В розділі з Цивільного захисту досліджено особливості території та району, що було обрано для проектування центрального парку в м. Маріуполь, природно-кліматичні та геодезичні особливості ділянки, а також досліджені небезпечні об'єкти, що знаходяться в межах міста, надзвичайні ситуації в яких можуть негативно вплинути на споруду, що проектується.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Особливості функціонального зонування національних природних парків в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://apnl.dnu.in.ua/4_2019/21.pdf
2. Нові концептуальні підходи до функціонального зонування національних природних парків [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.golub-architects.com/blog/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%96-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%85%D0%BE%D0%B4%D0%B8-%D0%B4%D0%BE-%D1%84%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%86%D1%96/>
3. Планування і благоустрій міст [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://core.ac.uk/download/pdf/11328791.pdf>
4. Прилипко Т.В., ПотаповаТ.Е., Сіромаха О.В. «Сучасний стан та перспективи розвитку ландшафтно-рекреаційної зони міста» [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/12295>
5. Силин Р. В. «Методика оценки комфортности многофункциональных городских парков (на примере больших городов Беларуси)» [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://viewer.rusneb.ru/ru/rsl01010241052?page=1&rotate=0&theme=white>
6. Сивцова Н.А. «Ландшафтно-экологические основы функционального зонирования природных парков урбанизированных территорий : На примере природного парка "Битцевский лес"» [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://www.dissercat.com/content/landshaftno-ekologicheskie-osnovy-funktsionalnogo-zonirovaniya-prirodnikh-parkov-urbanizirov/read>
7. І. А. Куцина, «Принципи і методи формування пішохідних просторів малих і середніх міст (на прикладі м.Ужгорода)» [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/29358>
8. Веркалець І.М. Принципи архітектурно-планувальної організації рекреаційних ландшафтів з урахуванням естетики природного довкілля. -

Містобудування та територіальне планування [Електронний ресурс]. – Режим
доступа:

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=MTP_2013_50_13

9. Я.В. Васишин, «Напрями дослідження естетичного упорядкування архітектурно-ландшафтного середовища» [Електронний ресурс]. – Режим
доступа: http://www.tech.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/4_2020/39.pdf

10. В. Мельник, «Сучасні тенденції гео-пластичних форм у ландшафтній архітектурі». [Електронний ресурс]. – Режим доступа:
<http://journals.uran.ua/kis/article/view/190638>

11. Панченко Т. Ф., Рубан Л. І., «ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПЛАНУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЛАНДШАФТНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ ОБ'ЄКТІВ» МАТЕРІАЛИ 75-ОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ 15-18 КВІТНЯ 2014 РОКУ КНУБА» [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=avk_2014_3_24

12. Т.Ф. Панченко, А.А. Голуб, «Проблеми архітектурно-ландшафтного благоустрою територій». [Електронний ресурс]. – Режим доступа:
<http://www.golub-architects.com/blog/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B8-%D0%B0%D1%80%D1%85%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%BE-%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%88%D0%B0%D1%84%D1%82%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE/>

13. Л.Г. Руденко, Є.О. Маруняк «Ландшафтне планування та його роль у вирішенні завдань сталого просторового розвитку України». [Електронний

ресурс]. – Режим доступа: https://ukrgeojournal.org.ua/sites/default/files/UGJ-2012-1-03_0.pdf

14. С.В. Дутчак «Ландшафт - як основа досліджень придатності та збереження території для розвитку туризму та рекреації». [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/385>

15. Кушніренко М. М. Інформаційна складова містобудівного проектування: методичні вказівки до вивчення лекційного курсу "Генезис теорії містобудування", "Наукові дослідження в галузі містобудування": для студ. V-VI курсів спец. 7, 8.120102 "Містобудування" / Кушніренко М.М.; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. – Київ: КНУБА, 2010. – 34 с.

16. Кліщ О.А. Світлова інсталяція як засіб композиційного формування образу громадського простору: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури: спец.- 18.00.01/ Кліщ О.А. – М., 2015. – 226 с.

17. Кушніренко М. М. Містобудування: методичні рекомендації до виконання магістерської роботи. – Київ: КНУБА, 2008. – 28 с.

18. «Містобудування та територіальне планування» частина 2. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/02/2012452.pdf>

19. Шеньчженьський парк талантів, Китай. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.archdaily.com/886026/shenzhen-talent-park-aube>

20. Парк Зарядье / Діллер Скофідіо + Ренфро, Москва.[Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.archdaily.com/883201/zaryadye-park-diller-scofidio-plus-renfro>

21. Істсайд-Сіті Парк, Бірмінгем, Велика Британія.[Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.archdaily.com/778893/eastside-city-park-patel-taylor>

22. Парк Рів'єра / Архітектурне бюро ab2.0. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.archdaily.com/966738/the-riviera-park-architecture-bureau-ab?ad_source=search&ad_medium=projects_tab

23. Парк «Червона стрічка», Цінхуандао, Китай. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.archdaily.com/445661/red-ribbon-park-turenscape?ad_medium=widget&ad_name=category-park-article-show
24. Парк водно-болотних угідь, Цюньлі, Китай. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.archdaily.com/446025/qunli-stormwater-wetland-park-turenscape?ad_medium=widget&ad_name=recommendation
25. Парк «Дружби», Монтевідео, Уругвай. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.archdaily.com/770600/friendship-park-marcelo-roux-plus-gaston-cuna?ad_medium=widget&ad_name=recommendation
26. «Грорудпарк», Осло, Норвегія. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.archdaily.com/617059/grorudparken-link-arkitektur?ad_medium=widget&ad_name=recommendation
27. Парк «Рібейру-ду-Матадуру», Санто-Тірсу, Португалія. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.archdaily.com/777643/ribeiro-do-matadouro-park-oh-land-studio?ad_medium=widget&ad_name=recommendation
28. «Геопарк», Ставангер, Норвегія. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.archdaily.com/635551/geopark-helen-and-hard?ad_medium=widget&ad_name=category-public-space-article-show
29. ОСНОВИ ЛАНДШАФТНОЇ АРХІТЕКТУРИ ТА ДИЗАЙНУ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://eprints.kname.edu.ua/52069/1/2016_%D0%9F%D0%95%D0%A7_10%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%B6%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%2C%20%D0%92%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2%2C%20%D0%A1%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%84%D0%B8%D0%BD%20.pdf
30. В. П. Ковальський І. В. Вітюк, «ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ ТА РОЗМІЩЕННЯ САДОВО-ПАРКОВИХ ОБ'ЄКТІВ» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <file:///C:/Users/o.shvets/Downloads/470->

[%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-538-1-10-20170317.pdf](#)

31. Офіційний сайт міської ради м. Маріуполь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mariupolrada.gov.ua/ru/page/generalni-plani-mista-mariupol>

32. Google карти м. Маріуполь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com/maps/place/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%96%D1%83%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%8C,+%D0%94%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0+%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C,+87500/@47.1225096,37.4418794,11z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x40e6e6a7bee7582b:0xa5d118300a75b5ce!8m2!3d47.097133!4d37.543367>

33. Старий Маріуполь. Історія міста [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old-mariupol.com.ua/>

34. Туристичний центр міста Маріуполь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mistomariupol.com.ua/uk/>

35. Публічна кадастрова карта України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://map.land.gov.ua/?cc=3461340.1719504707,6177585.367221659&z=6.5&l=kadastr&bl=ortho10k_all

36. Вікіпедія м. Маріуполь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%96%D1%83%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%8C#%D0%9A%D0%BB%D1%96%D0%BC%D0%B0%D1%82>

37. Національна бібліотека України ім. В.І, Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21CNR=20&Z21ID=

38. Звіт про стратегічну екологічну оцінку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [м. МАРІУПОЛЬ](#)

39. “ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/33758653.pdf>

40. Центральна міська публічна бібліотека ім. В.Г. Короленка м. Маріуполь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.marlibrary.com.ua/index.php?menu=emblem>
41. Лампада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lampada.in.ua/2019/12/svyato-nikolaevskij-portovskoj-hram-2/>
42. Шукач [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.shukach.com/ru/node/69956>
43. Кушнір А.І. Колористичні ознаки декоративних рослин та їх вплив на композиційні рішення в сучасному ландшафтному будівництві // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – Сер.: Інтродукція та збереження рослинного різноманіття. – К. : Вид-во КНУ ім. Тараса Шевченка. – 2009. – Вип. 19-21. – С. 147-149.
44. Дзиба А.А. “Основи дендрології”: конспект лекції, Київ: КНУБА, 2014. – 40 с.
45. Натюргартен: екостиль своїми руками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dg-home.ru/blog/naturgarden-ekostil-svoimi-rukami_b466967/
46. Визначення слова «Інтерактивність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>
47. Визначення слова «Геопластика» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://stoyer.ru/uk/geoplastics-of-the-site-advantages-and-problems-landscape-architecture-and-site-design/>
48. Особливості добору декоративних рослин для озеленення водних устроїв на різних садово-паркових [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2013/23_6/46.pdf
49. Майданчики відпочинку і благоустрою у міській забудові [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ppt-online.org/248909>

50. Розвиток пляжної території [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.designboom.com/architecture/mvrdv-seoul-waterfront-weaves-tancheon-korea-12-10-2019/>

51. Підвищення якості для набережної [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imoss.nl/kwaliteitsimpuls-voor-het-waterfront-aalsmeer/>

ЗАВДАННЯ

**на виконання дипломного проекту зі
спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» освітнього
рівня «Магістр»**

Назва вищого навчального закладу КНУБА

Кафедра Містобудування

Спеціальність 191 «Архітектура та містобудування»

Спеціалізація «Містобудування. Архітектурно-містобудівне проектування» або
«Містобудування. Архітектурно-ландшафтне проектування»

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри містобудування

зав. каф. професор, д. арх.

Шебек Н. М. _____

Студент Швець Олена Ігорівна

Група МБ 61-

Керівник Сєдак Олександр Ігорович

1. Тема диплома

Сучасні тенденції ландшафтно-планувальної реорганізації центральних парків у великих містах (на прикладі Центрального парку в м. Маріуполь)

2. Вихідні матеріали (проектні та інші, що мають бути використані)

● м. Маріуполь. Генеральний план до 2021

3. Характеристика земельної ділянки:

3.1. Адміністративні характеристики: ділянка знаходиться в місті Маріуполь на території Приморського району, вздовж проспекту Нахімова;

3.2. Планувальні характеристики: Приморський район, в межах берегової лінії Азовського моря

3.3. Історико-культурна цінність: ділянка призначена для будівництва та обслуговування об'єктів рекреаційного призначення для будівництва та обслуговування об'єктів рекреаційного призначення.

3.4. Функціональні характеристики: згідно з Генеральним планом м. Маріуполь функціональне призначення території – Зелені насадження загального користування;

3.5. Обмеження: правові, планувальні, інші;

3.6. Площа земельної ділянки: 60га;

3.7. Інженерне забезпечення: водопостачання, каналізація, газопостачання, тепlopостачання, електрозабезпечення, зв'язок, але не на всій території;

3.8. Технічний стан: часткове оновлення та реконструкція території..

4. Характеристика забудови на ділянці проектування

4.1. Місце знаходження будівлі (споруди): Приморський район, проспект Нахімова;

4.2. Дата створення та переобладнання будівлі (споруди): дата створення перших насаджень в 1977 році., дата останнього капремонту - в 2010 році
Приморська районна адміністрація розпочала реконструкцію парку;

4.3. Історико-культурна цінність: Храм Св. Миколая – поч. буд. 1998 році, кінець буд. 4 грудня 2001році. Мечеть Сулеймана та Роксолани- поч. буд. 2005 році, кінець буд. 2007 році.

3.9. Функціональні характеристики: Зелені насадження загального користування;

4.4. Капітальність: Приморський район 1-5 поверхів, цегла.

5. Вимоги до об'єкта проектування / реорганізації:

5.1. Містобудівні

Обрана територія має гарну розв'язку та сполучення з центром міста.

5.2. Природно-кліматичні

Клімат – помірно-континентальний з частими засухами та буревіями влітку і відлигами, мрякою взимку. Річна кількість опадів — 400 мм. Вітри взимку переважно східні, влітку — північні. Середня температура повітря в січні –5,2 °С, липні — +22,7 °С. Кількість опадів — 450 мм на рік. Абсолютний максимум температури повітря — +40 °С, мінімум — –32 °С.

5.3. Екологічні;

Маріуполь займає перше місце в Україні за об'ємами викидів шкідливих речовин промисловими підприємствами. В останні роки проблемами екології почали займатися провідні підприємства міста, у зв'язку з чим за 15 останніх років промислові викиди знизилися майже в 2 рази.

5.4. Соціально-економічні;

Основним завданням організації території буде надання людям додаткових громадських та рекреаційних територій, а саме:

- культурно-побутового обслуговування;
- громадського харчування (зона торгівлі);
- зони активного та пасивного відпочинку

5.5. Естетичні;

Забезпечити індивідуалізацію території, її органічне поєднання з природним середовищем. Надати образотворче рішення простору з огляду на національно-історичні особливості і створити цілісне високоякісне середовища, яке поєднує вимоги функції й естетики, що досягається завдяки дизайну всіх штучних елементів, раціональному колористичному рішенню малих архітектурних форм, рекреаційного обладнання та середовища в цілому.

5.6. Архітектурно-планувальні

В основні тенденції у реорганізації ландшафтно-планувальної території Центральних парків закладено принципи: вдалого зонування функціональних зон, комбінування природних та архітектурних складових, інклюзивність, метаморфозність. Для реорганізації Центральних парків необхідно консолідувати певні складові: збереження та вдосконалення природно-архітектурної цілісності, гнучкість функціональних зон, усі зони повинні дотримуватися інклюзивності, закладення зон для роботи, спорту,

культурного та інтерактивного відпочинку.

6. Розрахунок основних параметрів містобудівного об'єкта.

- Загальна площа району: 137 Га
- Зона громадської забудови (спеціалізовані центри, офіси, готелі, заклади харчування, торговельно-розважальні центри): 22 Га
- Зона закладів освіти: 12 Га
- Озеленені території: 42 Га
- Території об'єктів інженерного обладнання: 31 Га
- Комунально-складська зона (паркінги, станції технічного обслуговування; побутового обслуговування–хімічного чищення одягу, ремонту побутової техніки; комунального господарства): 9 Га
 - Зона транспортної інфраструктури: 26 Га
 - Зона проєктованого громадського простору: 48 Га

7. Охорона навколишнього середовища. На території розташовується Азовське море, яке потребує проведення очищення. Під час виконання підготовчих і будівельних робіт із спорудження об'єкта мають бути здійснені заходи щодо захисту навколишнього середовища під час будівництва, а також дотриманням вимог чинного законодавства щодо охорони та збереження навколишнього природного середовища, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення та безпеки прилеглих об'єктів техногенного середовища, згідно з ДБН А.3.1-5-2009. Організація будівельного виробництва, Охорона навколишнього середовища в процесі будівництва.

8. Склад проектних матеріалів:

- Креслення та масштаби їх розробки;
- Пояснювальна записка.

9. Список використаних джерел.

10. Основні контрольні терміни виконання проєкту:

- видача завдання _____;
- клаузура _____;
- затвердження ескізу та експозиції графічних матеріалів _____;
- допуск до захисту _____.

Студент

Керівники проєкту:

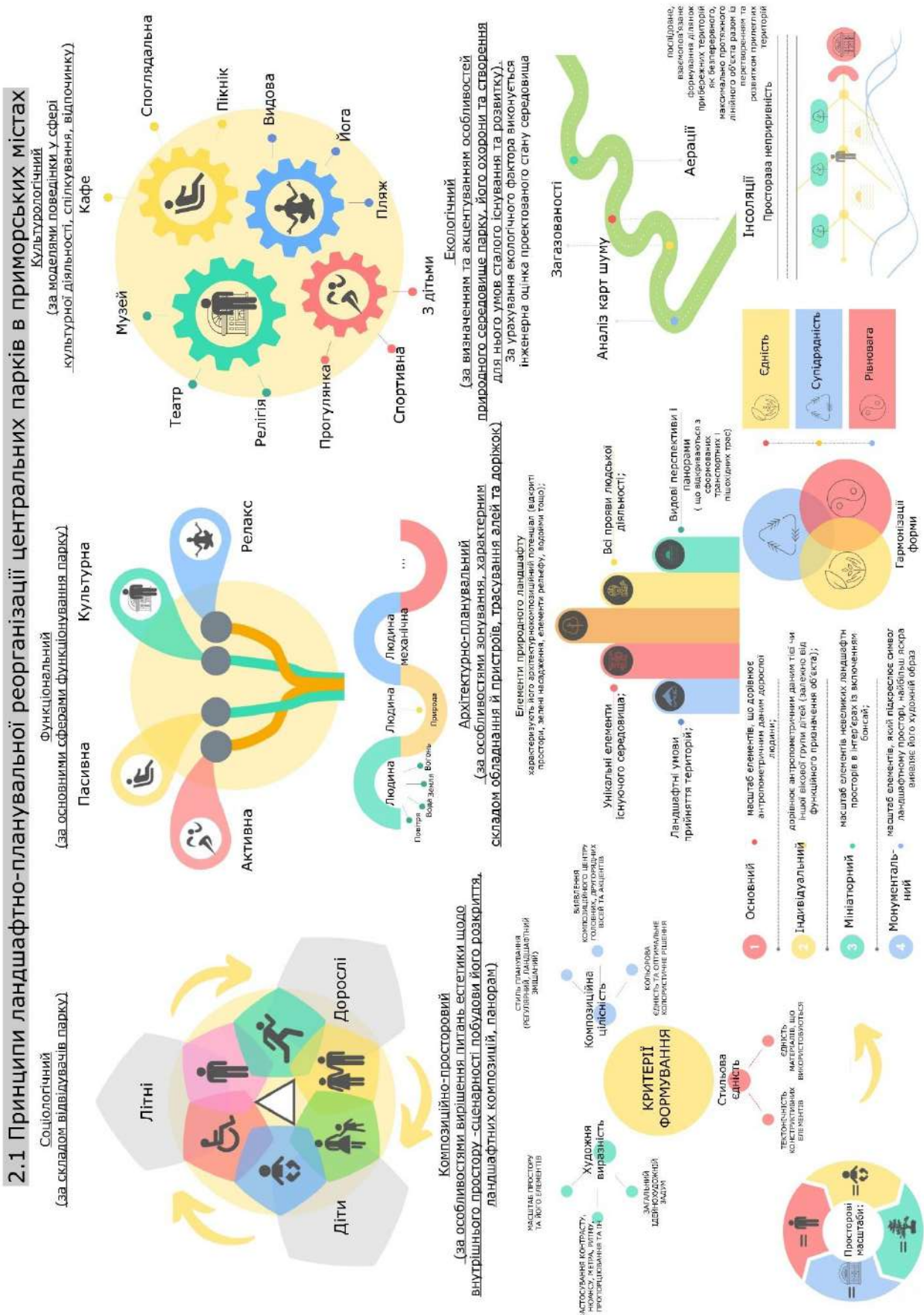
Консультанти:

Ілюстрації до пункту 1.2

1.2. Світовий досвід планування центральних парків

	 <p>Шеньженьський парк галактік, Китай.</p>		 <p>Парк Зарядье / Дворец Скорбящие + Рефрор, Москва</p>		 <p>Парк «Річ»-град, Сочі, Росія.</p>		 <p>Парк «Червона стрічка», Цзянхуащяо, Китай.</p>
	 <p>Бетсайд-Сіті Парк, Брїмліген, Велика Британія.</p>	 <p>Парк водно-болотних угідь, Цюньцзі, Китай.</p>	 <p>Парк «Дружба», Монтевідео, Уругвай.</p>	 <p>«Грундалпарк», Осло, Норвегія.</p>	 <p>Парк «Ріверу-ду-Магадуру», Салмо-Трєсу, Португалія.</p>	 <p>«Гейоарк», Славенгер, Норвегія.</p>	

Ілюстрації до пункту 2.1

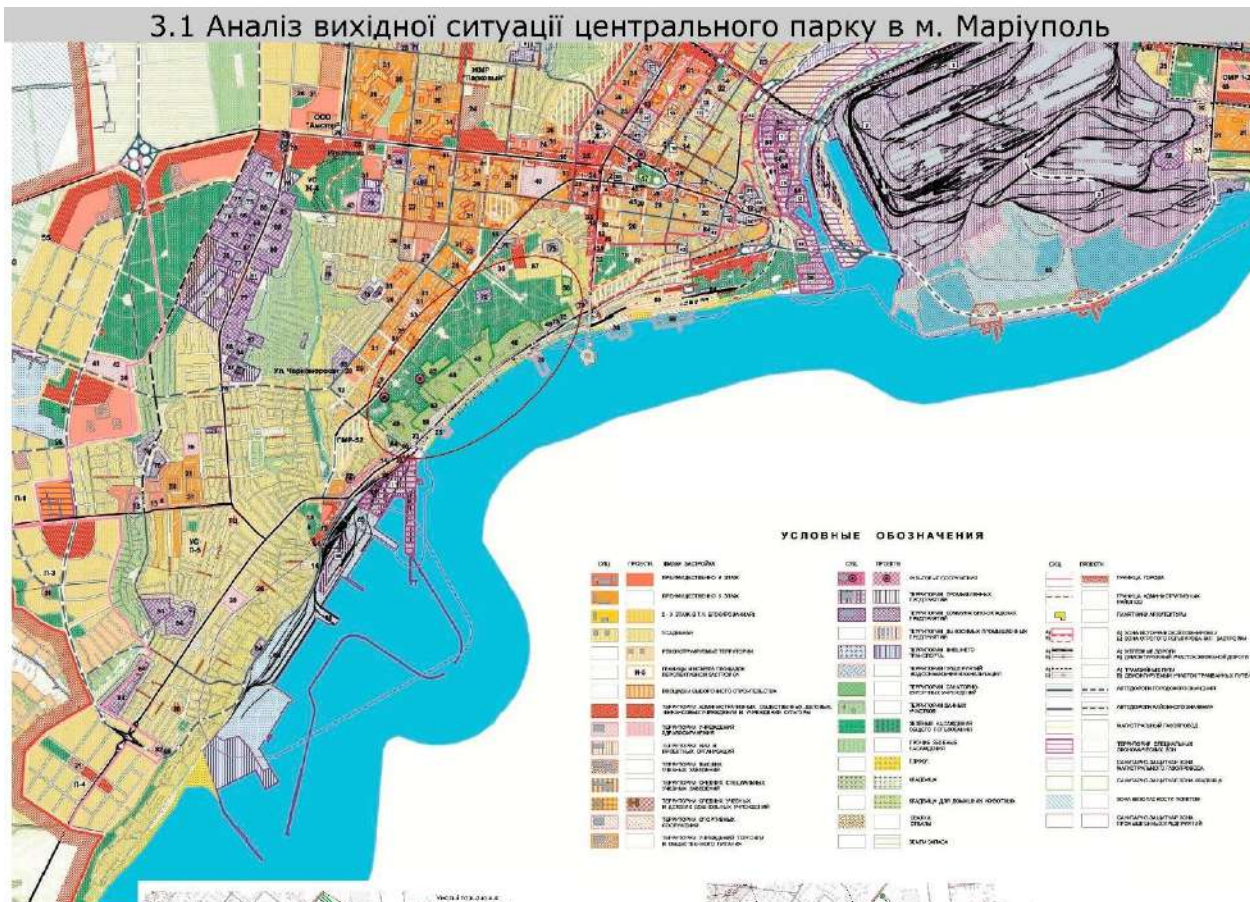
Ілюстрації до пункту 2.3

2.3. Ландшафтно-планувальна реорганізація центрального парку та пляжної зони

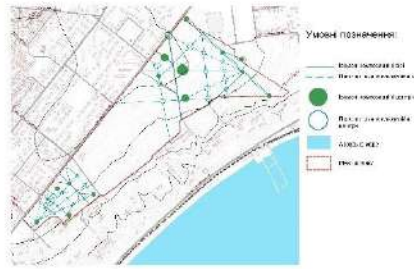

Ілюстрації до пункту 3.1

3.1 Аналіз вихідної ситуації центрального парку в м. Маріуполь

Транспортно-пешеходная схема центрального парка м. Мариуполь

Композиционный анализ техногенного ландшафта

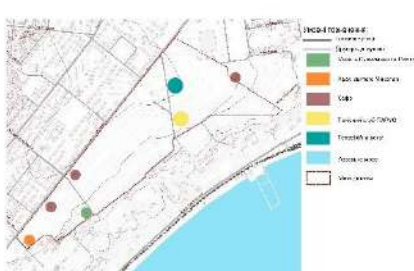
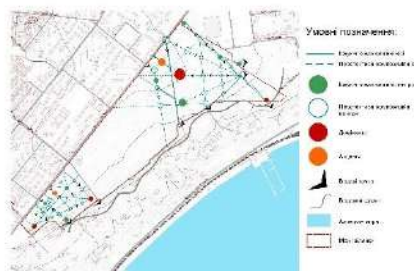

Схема локализации типовых ситуаций жизнедеятельности

Анализ условий визуального сопровождения

Схема композиционного анализа природного ландшафта

Эволюционно-генетический анализ разрабатываемого объекта

Ілюстрації до пункту 3.3

Довідка

Thu May 19 11:51:36 EEST 2022, Покотило Костянтин Михайлович, Київський національний університет будівництва і архітектури

Anti-Plagiarism v-15.257

Максимальное совпадение с одним документом 4.0%

Словари проверки: en_US, ru_RU, ua_UA. **Ошибок в документах: 12%**

<p>ID: 103660 Название: Сучасні тенденції ландшафтно-планувальної реорганізації центральних парків у приморських містах України (на прикладі центрального парку в м. Маріуполі Добавлено в БД: 2022-05-19 Авторы: Швець Олена Ігорівна Руководители: Сєдак О.І. Консультанты: Опоненты:</p>	Документ		Суммарное совпадение по Базе Данных	
	Символы	Лексемы	Символы	Лексемы
	140442	1984	15615 (11%)	224 (11%)

Источник плагиата

ID	Описание	Наличие плагиата в документе	
		Символы	Лексемы